

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
THE ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE OF TAMBON
ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS, WIANGPAPAO DISTRICT,
CHIANGRAI PROVINCE

พระธีระพงศ์ สุเมโธ (แช่เล่า)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

พระธีระพงศ์ สุขเมธ (แช่เล่า)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**THE ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE OF TAMBON
ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS, WIANGPAPAO DISTRICT,
CHIANGRAI PROVINCE**

PHRATEERAPONG SUMEDHO (SAELAO)

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Public Administration)**

**Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand**

C.E.2011

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....
(พระสุธีธรรมมานูวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(พระครูปริมาณุรักษ์, รศ.ดร.)

..... กรรมการ

(รศ.ประณต นันทิยะกุล)

..... กรรมการ

(ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

..... กรรมการ

(อาจารย์ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา)

..... กรรมการ

(ผศ.ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

ประธานกรรมการ

อ. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา

กรรมการ

ผศ.ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง

กรรมการ

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
- ผู้วิจัย** : พระธีระพงศ์ สุเมโธ (แช่เล่า)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม, พ.ม.,พธ.บ.,M.A., Ph.D.(Pol. Sc.)
- : พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, น.ธ.เอก, ป.ธ.๑ - ๒, พธ.บ.
(เกียรตินิยมอันดับ ๑), ศศ.ม. (พัฒนาสังคม)
- : ผศ.ดร.โกนินฎฐ์ ศรีทอง, พ.ม.,พธ.บ., M.A., Ph.D.(Soc.)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (๑) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย (๒) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ นายก อบต. สมาชิก อบต. พนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต. และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีจำนวน ๑๙๐ คน ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการวัดระดับความคิดเห็นบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย มีความเชื่อมั่น ๐.๙๕๐ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยทดสอบที (t-test) และ เอฟ (F – test)

ผลการวิจัยพบว่า

บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่า บุคลากรที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ตำแหน่งหน้าที่ และเขตพื้นที่ โดยรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

การศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ สรุปได้ดังนี้

ปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดกฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารที่แน่นอน การปฏิบัติงานบุคลากรในองค์กรยังขาดความเสถียร และไม่ค่อยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม บุคลากรในองค์กรและประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ผู้บริหารและบุคลากรบางท่านยังขาดความรับผิดชอบในงานของตน การบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กรยังไม่เกิดประโยชน์สูงสุด วัสดุอุปกรณ์บางอย่างที่เสียหายไม่มีการปรับปรุงซ่อมแซมให้เกิดความคุ้มค่าและนำมาใช้ใหม่ได้

ซึ่งมีแนวทางข้อเสนอแนะในการบริหารงานดังนี้คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และสะดวกต่อการบริหารจัดการในองค์กร ควรมีการอบรมในเรื่องคุณธรรมในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในองค์กรอยู่เสมอ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการตรวจสอบได้ในทุกกรณี เพื่อความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใส ควรเปิดโอกาสบุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการทำงานในหน่วยงาน และควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อการสร้างสรรค์งานที่ดีต่อไป ควรที่จะมอบหมายงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจนและเหมาะสมกับตำแหน่งงาน และเมื่อการทำงานเกิดปัญหาขึ้นควรมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานหรือลูกจ้างควรใช้ทรัพยากรของหน่วยงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมและควรมีการปรับปรุง ซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์ที่พอใช้ได้อยู่เสมอเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการทำงาน

Thesis Title : The Administration According to Good Governance of Tambon Administrative Organizations, Wiangpapao District, Chiangrai Province.

Researcher : Phra Teerapong Sumedho (Saelao)

Degree : Master of Arts (Public Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr.Surapon Suyaprom, B.A., M.A., Ph.D. (Pol.Sc.)

: Phrakrusangharakkietisak Kittipaño, B.A. (1st Class), M.A.
(Social Development)

: Asst. Prof. Dr. Konit Srithong, Dip. in Ed., B.A., M.A. (Sociology),
Ph.D.(Soc.)

Date of Graduation :

ABSTRACT

The main objectives of this research are: i) to study the administration according to good governance of Tambon administrative organizations, Wiangpapao District, Chiangrai Province; ii) to compare the opinions of the personnel working towards the administration according to good governance of Tambon administrative organizations, Wiangpapao District, Chiangrai Province. classified by personal factors; and iii) to reveal problems, obstacles, and suggestion of administration according to good governance of Tambon administrative organizations Wiangpapao District, Chiangrai Province. Descriptive research was carried out in this study. The 190 samples working in Tambon administrative organizations in Wiangpapao District, Chiangrai Province, were drawn in this study. The rating scale and open-structured questionnaire with reliability value equal to 0.950 was used for data collection. Program for social science research was employed for data analysis by using statistical techniques such as frequencies, percentage, average, standard deviation (S.D) for describing data from variables or personal factors. The analysis was also done through t-test for analysis the hypotheses in order to test the average difference between the two groups and F – test.

The findings of this research are concluded as follows :-

The overall opinions towards the administration according to good governance of personnel in Tambon administrative organizations, Wiangpapao District, Chiangrai Province, were found at the high level ($\bar{X} = 3.99$). When it is considered on each aspect, it was noted at the high level in all aspects.

The comparison of the opinions of the personnel according administration according to good governance Tambon administrative organizations, Wiangpapao District, Chiangrai Province, classified by personal factors, revealed that sex, age, position and area of respondents were found no significant differences even at 0.05 level, rejecting the formulated hypotheses.

For the problems, obstacles and suggestions, it could be summarized as follows:

The problems and obstacles of administration, it was found that Sub-district administrative organizations is still lacking the exact regulations due to some personnel's lacking of sacrifices in tackling of performance; and it is not only adhering to the correct action but also the personnel in the organization and populations are not being allowed to participate in the administrative organization including some administrators; and the personnel are irresponsible in their tasks: the administrative organization of the resources are not generated for the benefits of all as well: some out of order substances are not being repaired to be able to reuse them again while needed.

The suggestions for the administration are as: Sub-district administrative organizations should modify the rules and regulations to be in line with the demand of the public and be convenient towards the administrative organization; and, that the moral principles should be trained for the acting work into the organization forever. Sub-district administrative organizations should regularly be verified for the transparency in all cases and the opportunities should be given to the public to participate in the verification of the transparency: allowing the personnel to participate in expressing thoughts in working organization including different activities for the creation of the good job so far: the tasks should be assigned to the personnel's duty clearly and proper with the position; and, during the work, if any problem has originated all of administrators as well as employees must be responsible together; the employees should use the resources of the organization beneficially for all as well; the normal useful stuffs should be brought out to repair for the effectiveness in working.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ของคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อันประกอบด้วย ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม, อาจารย์พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ และ ผศ.ดร.โกนิฐฐ์ ศรีทอง ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาบุญเลิศ อินฺทปญฺโญ, ผศ. อาจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต อาจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณีต และอาจารย์วันชัย สุขตาม ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธีวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ให้สมบูรณ์ ขอเจริญพรขอบคุณ ผศ.ดร. ธัชชนันท์ อิศรเดช ที่ช่วยแนะนำแก้ไขตรวจบทความ และขอกราบขอบพระคุณ พระครูปริมาณุรักษ์, ผศ.ดร. และเจริญพรขอบคุณ รศ. ประณต นันทิยะกุล ผู้ทรงคุณวุฒิสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์ให้ข้อเสนอแนะแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ให้สำเร็จไปด้วยดี

ขอเจริญพรขอบคุณ คุณธิดาวิภา หมั่นมี ที่ช่วยแนะนำเกี่ยวกับเอกสารแบบฟอร์ม และได้ตรวจรูปแบบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอขอบคุณ คณาจารย์คณะสังคมศาสตร์ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ และถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ รวมถึงให้ความเมตตาเอื้อเฟื้อเป็นอย่างดี

ขอเจริญพรขอบคุณ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายก อบต. สมาชิก อบต. บุคลากร และเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการตอบแบบสอบถาม และเจริญพรขอบคุณ คุณนันทวัฒน์ อวนมาก ปลัด อบต. บ้านโป่ง คุณพรจันทร์ มิตรมุสิก ปลัด อบต. แม่เจดีย์ใหม่ คุณดำเกิง บุญมา หัวหน้าสำนักงานปลัด อบต. สันสลี คุณสายเทียน ชนะ เจ้าพนักงานธุรการ อบต. เวียงที่ช่วยอนุเคราะห์ข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบล ประสานงาน และเก็บรวบรวมข้อมูลส่งคืนผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พระมหาจำนงค์ ภาทุมโน ขอเจริญพรขอบคุณ คุณนิติกานต์ ธรรมหรรษากุล คุณโยมสิริรัฐ ล้อรุ่งเรืองเจริญ และ คุณโยมเหมือน กกสันเทียะ ที่ได้สนับสนุนทุนการศึกษา และยังได้เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเป็นอย่างดี คุณค่าและประโยชน์ใดๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแต่บิดามารดาที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในทุกๆ เรื่อง รวมทั้งบูรพาจารย์ เพื่อนๆ นิสิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตรุ่นที่ ๕ ทุกรูป/คน และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ร่วมกันสรรค์สร้างงานวิจัยชิ้นนี้ให้แก่ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

พระธีระพงศ์ สุเมโธ (แช่เล่า)

๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญตาราง	(๘)
สารบัญแผนภาพ	(๑๑)
บทที่ ๑. บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๔
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖
บทที่ ๒. เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร	๗
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล	๒๗
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	๔๕
๒.๔ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่า จังหวังเชียงราย	๕๒
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๘
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๓
บทที่ ๓. วิธีดำเนินการวิจัย	๗๔
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๔
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๗๔
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๕
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๗
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๗

สารบัญญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔. ผลการศึกษา	๗๙
๔.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๐
๔.๒ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	๘๒
๔.๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	๘๙
๔.๔ ข้อมูลปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	๙๖
๔.๕ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย	๙๙
 บทที่ ๕. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	 ๑๐๑
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๐๑
๕.๒ อภิปรายผล	๑๐๔
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๐๙
 บรรณานุกรม	 ๑๑๑
ภาคผนวก	๑๒๐
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญและหนังสือขอความอนุเคราะห์ ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์	๑๒๑
ภาคผนวก ข ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	๑๒๘
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Try out)	๑๓๓
ภาคผนวก ง ผลการหาความสอดคล้องของแบบสอบถาม	๑๓๕
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๓๘
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถาม	๑๔๔
ภาคผนวก ช ตารางการกำหนดกลุ่มประชากรของเครื่องและมอร์แกน	๑๕๔
ประวัติผู้วิจัย	๑๕๖

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
๓.๑	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	๗๕
๔.๑	สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๐
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	๘๒
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย หลักนิติธรรม	๘๓
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย หลักคุณธรรม	๘๔
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย หลักความโปร่งใส	๘๕
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย หลักความมีส่วนร่วม	๘๖
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย หลักความรับผิดชอบ	๘๗
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย หลักความคุ้มค่า	๘๘
๔.๙	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ	๘๙
๔.๑๐	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามอายุ	๙๐

สารบัญญัตินี้ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๑	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามระดับการศึกษา	๙๑
๔.๑๒	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่	๙๒
๔.๑๓	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เป็นรายคู่ ด้านหลักนิติธรรม (Least Significant Difference: LSD)	๙๓
๔.๑๔	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเขตพื้นที่	๙๔
๔.๑๕	ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ของหลักนิติธรรม	๙๕
๔.๑๖	ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ของหลักคุณธรรม	๙๖
๔.๑๗	ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ของหลักความโปร่งใส	๙๖
๔.๑๘	ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ของหลักการมีส่วนร่วม	๙๗
๔.๑๙	ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ของหลักความรับผิดชอบ	๙๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๒๐	ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ของหลักความคุ้มค่า	๙๘
๕.๑	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย	๑๐๑

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
๒.๑ แสดงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล	๕๐
๒.๒ แสดงที่มาของเจ้าหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	๕๑
๒.๖ แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย	๗๓
๔.๑ แสดงแผนผังโครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล	๙๙

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมา การปกครอง การบริหาร และการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล เป็นไปตามพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งกำหนดให้หลายบ้านรวมกันเป็นหมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแล และหมู่บ้านหลายๆ หมู่บ้านรวมกันเป็นตำบลมีกำนันเป็นผู้ดูแล และมีหน้าที่ช่วยเหลือทางราชการโดยการรับนโยบายจากส่วนกลางที่รวมศูนย์สั่งการจากข้างบนลงมา อาจมีความจำเป็นและสอดคล้องกับภาวะวิสัยหนึ่งๆ และภารกิจหนึ่งๆ อยู่จวบจนถึงปัจจุบัน

เมื่อประเทศชาติมีความเจริญและสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น วิธีคิด วิธีทำงานแบบรวมศูนย์อำนาจนี้ถือว่าไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและอาจไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ จึงได้มีการกระจายอำนาจในรูปแบบสภาตำบลเพื่อให้เป็นองค์กรของประชาชนในท้องถิ่น จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ในสมัย นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นและปรับปรุงฐานะของสภาตำบลให้เป็นนิติบุคคล ปรับปรุงการจัดระเบียบการบริหารงานในตำบล เพื่อให้มีการกระจายอำนาจการบริหารการพัฒนาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัวและมีทรัพยากรในการบริหารอย่างเพียงพอที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ส่งผลให้สภาตำบลทุกแห่งเป็นนิติบุคคล โดยสภาตำบลที่มีรายได้ได้ตามเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น^๑ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๗ ให้แต่ละตำบลมีสภาตำบล และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล สมาชิกสภาตำบลมี ๒ ประเภท คือ

๑. สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล

๒. สมาชิกมาจากการเลือกตั้ง หมู่บ้านละ ๑ คน มีกำนันเป็นประธาน โดยตำแหน่ง

ส่วนสภาตำบลใดมีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน ๓ ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ให้จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนตำบลมีสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีกรรมการ ๒ ประเภท คือ

^๑สถาบันดำรงราชานุภาพร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร : ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๔๐), หน้า ๓๙.

๑. โดยตำแหน่ง มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล
๒. มาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ ๒ คน

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหาร ๑ คน และกรรมการบริหารอีก ๒ คน รวม ๓ คน ซึ่งคัดเลือกจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และจากผลของพระราชบัญญัติฉบับนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินอย่างขนานใหญ่ อันเนื่องมาจากการกระจายอำนาจจากรัฐบาลลงสู่ประชาชนในตำบลอีกครั้งหนึ่ง ตำบลยังคงเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ทางการเมืองการปกครอง แม้ว่าระบบการเมืองการปกครองท้องถิ่นมิได้หมายถึงการมุ่งสร้างรูปแบบการปกครองตนเองและระดับตำบลเท่านั้น แต่ตำบลก็เป็นพื้นที่ระดับล่างสุดที่หลายฝ่ายต่างให้ความสำคัญโดยมีเหตุผลว่าเพื่อพัฒนาจิตสำนึกแห่งประชาธิปไตย อันจะส่งผลต่อความแข็งแกร่งของการเมืองในระดับชาติ ตลอดจนเป็นการกระจายความเจริญและการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนที่เป็นรากเหง้าของปัญหาซึ่ง ประหยัด หงษ์ทองคำกล่าวว่าการปกครองท้องถิ่นหรือการกระจายอำนาจ^๒ (Decentralization) โดยหลักการทั่วไปมีสาระสำคัญที่คล้ายคลึงกัน คือ

๑. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เป็นสถาบันที่จะให้การศึกษากองเมืองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน
๒. เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง
๓. เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ก็ยังคงอยู่ในกรอบแห่งหลักการทั้งสามประการข้างต้นเช่นกัน เป็นเวลาหลายทศวรรษแล้ว ที่ประเทศไทยได้ริเริ่มกิจกรรมหลายๆ อย่างประกอบด้วย งานพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง ทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน จะด้วยเหตุผลเนื่องจากสภาพการเมืองบีบบังคับให้ต้องกระทำหรือไม่ก็ตาม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวล้วนอยู่ในความสนใจของประชาชนโดยทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายก็สร้างปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น พื้นที่ อบต. ทับซ้อนกับพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) หรือการตั้งคำถามว่าผู้นำท้องถิ่นจะสามารถนำ อบต. สู่เป้าหมายตามเจตนารมณ์ที่ทุกฝ่ายคาดหวังหรือไม่

ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญได้เข้ามามีบทบาทต่อการบริหารราชการ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยภาครัฐ รัฐบาลได้มีการกำหนดบทบาทโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์กรและให้มีการติดตามและประเมินผล เช่น สถาบันพระปกเกล้า ได้มีการกำหนดเนื้อหาการประเมินตาม

^๒ ประหยัด หงษ์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๑๓-๑๗.

หลักธรรมาภิบาลในบางประเด็น โดยจะเน้นการปฏิบัติงานตามหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาชนบทที่สำคัญ จึงต้องมีหลักการบริหารงานพัฒนาชนบทให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งหลักการบริหารที่มีกระแสสำคัญในช่วงเวลานี้คือหลักธรรมาภิบาล ธรรมาภิบาลคือ การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และการมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้หลักประกันว่าการดำเนินนโยบายทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจวางอยู่บนฉันทานุมัติอย่างกว้างขวางของสังคม และให้ความมั่นใจว่า เสียงของประชาชนจะเป็นที่รับฟังในกระบวนการกำหนดและดำเนินนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร การก่อตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเองก็เป็นสิ่งที่รัฐบาลพยายามปรับตัวเข้าสู่ระบบธรรมาภิบาล เพราะเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้บริโภคสิ่งที่ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง ดังนั้น ตัวองค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นทั้งกลไก เครื่องมือ กระบวนการและเป้าหมายของธรรมาภิบาลในการพัฒนาชุมชน

ในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย มีองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น ๕ องค์การบริหารส่วนตำบลด้วยกัน ส่วนใหญ่แล้วจะมีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท บางองค์การบริหารส่วนตำบลก็เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่นอกเขตเทศบาล จึงทำให้มีแผนและโครงการในการดำเนินงานต่างๆ อยู่มาก องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป้านั้น มีภาระหน้าที่รับผิดชอบประชาชนในพื้นที่ที่ค่อนข้างยากจนและมีอาชีพเกษตรกรรมที่อาศัยธรรมชาติเป็นหลัก เมื่อกลไกที่สำคัญในการพัฒนาชนบทคือองค์การบริหารส่วนตำบล ในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลต้องใช้หลักในการบริหาร เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมเพื่อการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น นั่นก็คือหลักธรรมาภิบาล

การมองเห็นความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อันจะเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติราชการยุคใหม่ ซึ่งมีลักษณะของธรรมาภิบาลนั้น จะช่วยในการทำลายรากฐานในด้านการศึกษาที่คอร์รัปชันที่กำลังแผ่ขยายลงสู่ชุมชนในวงกว้าง และยังเป็นการวางรากฐานสังคมประชาธิปไตยในอนาคต จากเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ว่าได้มีการนำหลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง และเพื่อที่จะได้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน สังคมและประชาชนต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ใน ๖ หลักตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒^๓ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ นายก อบต. สมาชิก อบต. พนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต. และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีจำนวน ๓๗๕ คน^๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕ รวมเป็นระยะเวลา ๑๑ เดือน

^๓ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒, เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๖๓ ง ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒.

^๔แผนพัฒนาสามปีองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย (เอกสารอัดสำเนา).

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ การบริหารจัดการตามหลักหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๔.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

๑.๕.๒ บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

๑.๕.๓ บุคลากรที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

๑.๕.๔ บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

๑.๕.๕ บุคลากรที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การบริหารจัดการ หมายถึง การทำงานของบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ที่ร่วมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญ ใช้ทรัพยากรบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน ร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผลเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๖.๒ องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีการเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๖.๓ หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารของภาครัฐที่มุ่งความดีงาม และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่รัฐ และประชาชนอย่างทั่วถึงและยุติธรรม หลักธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๖ ประการดังนี้

๑. หลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาดังกล่าว ให้ทันสมัยและเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจ และถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

๒. หลักคุณธรรม คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

๓. หลักความโปร่งใส คือ การทำให้สังคมเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยให้การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชัน

๔. หลักความมีส่วนร่วม คือ การทำให้สังคมเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การแจ้งความเห็น การได้สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ และขจัดการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

๕. หลักความรับผิดชอบ คือ ผู้บริหาร ตลอดจนคณะข้าราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ ต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่

๖. หลักความคุ้มค่า คือ ผู้บริหาร ต้องตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้นในการบริหารจัดการจำเป็นจะต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมาย ไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชนโดยส่วนรวม

๑.๗.๑ ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบสภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงความแตกต่างในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๑.๗.๓ ได้ข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

บทที่ ๒

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลัก
ธรรมาภิบาล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
- ๒.๔ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

๒.๑.๑ ความหมายของการบริหาร

การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน
ขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมี
ประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึง
ความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ การบริหารเป็นมรรคที่สำคัญ
จะนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล ในองค์การ
ซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็น
เครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของการบริหาร
ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์การใด ย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ
ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิต ของมนุษย์ในสังคม
มีนักบริหาร นักวิชาการ และนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลาย
ทัศนะ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ติน ปรัชญพฤทธิ การบริหาร หมายถึง กระบวนการนำเอาการตัดสินใจ และนำนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจนั้น หมายถึง กระบวนการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ^๑

ถวิล เกื้อกุลวงศ์ กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การแก้ปัญหาองค์การให้บรรลุผลตามเป้าหมาย^๒

ธงชัย สันติวงษ์ ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหาร หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคน และวัตถุสามารถประสานเข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพได้ และขณะเดียวกันจะต้องจัดการนำองค์การให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุด^๓

ธนจรัส พูนสิทธิ์ ได้อ้างถึงความหมายของการบริหารในความคิดเห็นของ George R. Terry ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานตามลำดับขั้นอันประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุม (Controlling) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยอาศัยคนและทรัพยากรอื่น^๔

ธีระวุฒิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การบริหารหรือการจัดการ คือ กระบวนการอย่างหนึ่งภายในองค์การซึ่งมีลำดับการทำงานเป็นขั้นตอน มีกลุ่มบุคคลเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงาน มีเงินทุน เครื่องจักร และวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบด้วย^๕

ธีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์ ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาการบริหารทรัพยากร (Resource of Administration) มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ^๖

^๑ติน ปรัชญพฤทธิ, ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๘.

^๒ถวิล เกื้อกุลวงศ์, การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ ทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๓๐), หน้า ๑๗.

^๓ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๒๖.

^๔ธนจรัส พูนสิทธิ์, การจัดการองค์การและการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑), หน้า ๒๐.

^๕ธีระวุฒิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : อักษรปริทรรศน์, ๒๕๓๔), หน้า ๑๒.

^๖ธีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์, เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา, (เพชรบูรณ์ : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ, ๒๕๕๒), หน้า ๑๑.

บรรจบ เนียมมณี ให้ความหมายว่า การบริหารคือ กิจกรรมต่างๆที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำงานร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือ หลายๆอย่างร่วมกัน โดยประกอบไปด้วยส่วนต่างๆดังนี้^๗

- ๑) บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป
- ๒) ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
- ๓) ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันเด่นชัด
- ๔) วัตถุประสงค์นั้นๆต้องตรงกันในหมู่บุคคลผู้ร่วมกระทำ

ประถม แสงสว่าง กล่าวว่า การบริหารเป็นศาสตร์ เพราะมีทฤษฎีและหลักการมากมายในการบริหารที่นำมาทดลองได้ พิสูจน์ได้ว่าเป็นจริง การนำไปใช้ให้ได้ผลหรือไม่นั้นเป็นศิลป์ คือ ผู้นำไปใช้ต้องมีศิลปะ การบริหารยังอาจหมายถึง การวางแผน (Planning) การดำเนินงานตามแผน (Execution) ซึ่งประกอบด้วย การแบ่งงาน (Sharing) การร่วมมือ (Participating) การประสานงานกัน (Coordination) และการประเมินผล (Evaluation)^๘

พะยอม วงศ์สารศรี ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์การ การตระหนักถึง ความสามารถ ความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วยองค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^๙

พิทยา บวรวัฒนา กล่าวว่า การบริหารเป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและนโยบายต่างๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผล ซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำงานด้วยความเต็มใจด้วยความเที่ยงธรรมและอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้^{๑๐}

มัลลิกา ต้นสอน ได้ให้ความหมายของการบริหาร (Administration) ว่าหมายถึง การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การสนับสนุน และการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ^{๑๑}

^๗บรรจบ เนียมมณี, หลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓), หน้า ๒๖๑.

^๘ประถม แสงสว่าง, การบริหารการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประยูรวงศ์, ๒๕๒๕), หน้า ๑๕.

^๙พะยอม วงศ์สารศรี, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

^{๑๐}พิทยา บวรวัฒนา, การบริหารเชิงบูรณาการ, (นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๖), หน้า ๒.

^{๑๑}มัลลิกา ต้นสอน, การจัดการยุคใหม่, (กรุงเทพมหานคร : เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐.

ยุกุท ไกยววรรณ ได้กล่าวถึงการบริหารว่า หมายถึง กลุ่มบุคคลหรือบุคคลที่ทำหน้าที่วางแผนให้คนอื่นทำงานแทน โดยอาศัยใช้ศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย (Goal) ข้อกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการบริหารต้องอยู่บนพื้นฐานของปัจจัยการบริหาร (Factor Management) ด้วย^๒

สุธี สุทธิสมบูรณ์ ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน^๓

สมคิด บางโม ได้สรุปว่า การบริหารหรือการจัดการ หมายถึง ศิลปะ ในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ขององค์กรและนอกองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ^๔

สมพงษ์ เกษมสิน ได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร มาประกอบเป็นกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้มองเห็นลักษณะของการบริหารได้ดังนี้ การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์ การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นสำคัญ การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน การบริหารมีลักษณะการดำเนินการที่เป็นกระบวนการ การบริหารเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มคน การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคลและของกลุ่มคน และการบริหารมีลักษณะเป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล^๕

สมยศ นาวิการ ได้ให้ความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การตัดสินใจ และการบริหารที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานระยะยาว ขององค์กรประกอบด้วย การกำหนดกลยุทธ์ และการควบคุมกลยุทธ์ จะมุ่งตรวจสอบ ประเมินโอกาสและอุปสรรคภายในสภาพแวดล้อมภายนอก และมุ่งตรวจสอบประเมินจุดอ่อนและจุดแข็ง อุปสรรคภายในสภาพแวดล้อมภายในบริษัท^๖

^๒ยุกุท ไกยววรรณ, การบริหารการผลิต, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

^๓สุธี สุทธิสมบูรณ์, หลักการบริหารเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๓๖), หน้า ๑๒.

^๔สมคิด บางโม, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๖๑.

^๕สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพบูลย์ สรรายัญญู, ๒๕๑๔), หน้า ๓.

^๖สมยศ นาวิการ, การบริหารเชิงกลยุทธ์, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๒.

สมาน รังสิโยกฤษฎ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงาน ให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีปฏิบัติงานเป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน^{๑๗}

สัมพันธ์ ภูไพบูลย์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการใช้ บุคคลอื่นร่วมกับปัจจัยในการจัดการ เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ และสนองตอบความคาดหวัง และจัดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน^{๑๘}

สิรภพ เหล่าลาภะ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้ ๒ นัย คือ ๑) คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า ปริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และ หร ธาตุในความนำไป ดังนั้น คำว่า บริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี, หลีกหนี, หลบหนี ดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปญฺหํ ปริหริตํ สมตฺถโต” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการ อ้อมหนี หลีกหนี หลบซึ่งปัญหา หรือแปลว่า ผู้สามารถบริหารปัญหา และนำปัญหาไปโดยรอบ หรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป ๒) คำว่า บริหาร แปลมาจากภาษาอังกฤษ ว่า Administer และ Administration แปลความหมายคือ การปกครอง ดำเนินการ อำนาจการ จัดการ จัดให้ วางแผน ส่งเสริม และบำรุง^{๑๙}

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการศึกษาต่างประเทศอีกมากมายหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ ดังนี้

เฮอริเบิร์ต เอ. ซิม่อน (Herbert A. Simon) อ้างถึงในเดมิตส์กี้ ทงอินทร์ กล่าวว่า การบริหารหมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ โดยที่ ผู้บริหารมักไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทำงานจนสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือก^{๒๐}

เคลลิ่ง และ คอลลัส (Kelling and Kallaus) กล่าวว่า การบริหารเป็นศิลปะเพื่อความชำนาญที่ถูกนำมาใช้โดยเชื่อมองค์ประกอบ ๖M's เข้าด้วยกันได้แก่ Manpower, Materials, Money, Methods, Machines และ Morale เพื่อกำหนดและบรรลุเป้าหมายขององค์การ^{๒๑}

^{๑๗} สมาน รังสิโยกฤษฎ์, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๑.

^{๑๘} สัมพันธ์ ภูไพบูลย์, องค์การและการจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : พัทธอักษร, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖.

^{๑๙} สิรภพ เหล่าลาภะ, พุทธศาสตร์การเมือง, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

^{๒๐} เดมิตส์กี้ ทงอินทร์, ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๓.

^{๒๑} Lewis, Keeling B. & Kallaus Norman F, **Administrative Office Management**, 11th ed., Cincinnati, (Ohio : South-Western Education Publishing, 1996), p. 3.

บาร์นาร์ด (Barnard) ได้นิยามความหมายของการบริหารว่าหมายถึงการทำงานภายในองค์กร ซึ่งเป็นระบบของการร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตั้งแต่สองคนขึ้นไป^{๒๒}

ยอร์ช (George) อ้างถึงใน ประดิษฐ์ บอดี้จิ้น ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า กระบวนการที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การดำเนินงานและการควบคุม เพื่อใช้ให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยคนและทรัพยากร^{๒๓}

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง ระบบที่ใช้ในการดำเนินการนำเอาทรัพยากรทั้งคนและวัสดุสิ่งของ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร การบริหารมีลักษณะเป็นกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการคิด การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก การบังคับ การรายงาน การงบประมาณ การประสานงาน การควบคุมงาน การตัดสินใจ นโยบาย และต้องมีกลยุทธ์ในการจัดการที่ดีสอดคล้องกับการดำเนินงานตามภารกิจในแต่ละองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรนั้นๆ เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากที่สุด

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

จากการตรวจสอบเอกสารปรากฏว่า มีผู้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้หลายท่าน ดังนี้

เด้น ชะเนติยง ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ กล่าวคือ การบริหารจัดเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เพราะมีองค์ประกอบของความรู้ (Knowledge) มีหลักเกณฑ์ (Principle) และทฤษฎี (Theory) ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นศาสตร์ทางสังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ ส่วนในทางปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะนำความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องศิลปะ ดังนั้น นักบริหารที่เก่งต้องมีศาสตร์และศิลปะ^{๒๔}

^{๒๒}Barnard Chester I, **The Function of the Executive**, (Cambridge., Mass : Harvard University Press, 1964), p 72.

^{๒๓}ประดิษฐ์ บอดี้จิ้น, “กระบวนการบริหารงานของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดกลุ่มภาคเหนือ”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๓๘), หน้า ๑๓.

^{๒๔}เด้น ชะเนติยง, **การบริหารงานบุคคล**, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๓๓), หน้า ๕๒.

ดิน ปรินซ์พฤทธิ ได้เสนอภารกิจสำคัญในการบริหารไว้ ๗ ประการ^{๒๕} คือ

๑) การวางแผน หมายถึง การกำหนด โครงการอย่างกว้างๆ ว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องลงมือปฏิบัติตามลำดับ วางแนววิธีปฏิบัติพร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้นก่อนลงมือปฏิบัติการ

๒) การจัดองค์การ หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหาร โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน พร้อมด้วยกำหนดลักษณะ และวิธีการติดต่อสัมพันธ์ตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นลงไป

๓) การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับตัวบุคคลของหน่วยงาน การบริหารบุคคลดังกล่าว รวมถึงแต่การแสวงหาคนทำงานมาบรรจุ การแต่งตั้ง การฝึกอบรม และการพัฒนาบุคคล การบำรุงขวัญ การเลื่อนขั้น ลดขั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากงาน และการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานให้ดี และมีประสิทธิภาพให้คงอยู่ต่อไป

๔) การสั่งการ หมายถึง การอำนวยการหรือการวินิจฉัยสั่งการ หลังจากการได้วิเคราะห์และพิจารณาโดยรอบคอบ รวมทั้งการติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นๆ

๕) การประสานงาน หมายถึง การประสานงานหรือติดต่อ สัมพันธ์กับหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่างๆ ในองค์การ เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการทำงานที่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน สามารถทำงานประสานความกลมกลืนกัน เพื่อวัตถุประสงค์หลักขององค์การ

๖) การรายงาน หมายถึง การเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาหรือยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งบนและล่าง เพื่อทราบความก้าวหน้าของงานทุกระยะสะดวกแก่การประสานงานอื่น จะเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกัน ตลอดจนเป็นการบำรุงขวัญไปในตัวด้วย

๗) การงบประมาณ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากร หรือการทำงานงบประมาณ การเงิน วางแผนหรือโครงการในการจ่ายเงิน การบัญชีและการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงิน โดยรอบคอบและรัดกุม

เดมส์กัตต์ ทองอินทร์ ได้เขียนถึงหลัก POSDCoRB ในหนังสือ ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ ไว้ว่า การบริหารรัฐกิจได้รับการยอมรับว่าเป็นศาสตร์ทางการบริหารมากขึ้นเมื่อมีผลงานของนักวิชาการด้านการบริหารรัฐกิจผู้ที่ได้รับการกล่าวถึงเสมอและถือเป็นจุดสูงสุดในการยอมรับนับถือ คือ ผลงานการเขียนของ Luther Gulick and Lyndall Urwick ในปี ค.ศ. ๑๙๓๗ ชื่อหนังสือ Papers on the Science of Administration ซึ่งมีการเสนอกระบวนการบริหารหรือหลักเกณฑ์การบริหารขึ้นมาจนเป็นที่โด่งดัง และต่อมา Gulick ได้พัฒนาปรับปรุงอักษรย่อหลักการบริหารเป็น ๗ ตัวโดยได้มาจากงานวิเคราะห์ของ Henry Fayol และกลายเป็น

^{๒๕}ดิน ปรินซ์พฤทธิ, หลักการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๒๔-๒๖.

อักษรย่อต้นบัญญัติทั้ง ๗ อันหมายถึงกิจกรรมการปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายบริหาร อักษรย่อมีดังนี้ POSDCoRB (พอสต์คอ์บ)^{๒๖}

ทงหล่อ เดชไทย ได้กล่าวถึง การบริหารเป็นการจัดการอย่างมีระเบียบแบบแผน เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคล และยังเสนอว่า “การบริหาร” และ “การจัดการ” นั้นบางครั้งอาจใช้แทนกันได้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่หวังผลขั้นสุดท้ายอย่างเดียวกัน คือความสำเร็จของงาน “การบริหาร” ใช้มากในการบริหารรัฐกิจ ส่วน “การจัดการ” ใช้มากในทางธุรกิจ หรืออาจกล่าวว่า “การบริหาร” มุ่งเน้นที่การกำหนดนโยบายและการวางแผน ส่วน “การจัดการ” เป็นการนำเอานโยบายและแผนไปดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้^{๒๗}

เฟรดเดอริค ดับเบิลยู เทเลอร์ (Frederick W Taylor) บิดาแห่งการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ได้พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการ คือ^{๒๘}

๑. ต้องมีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่างคือ ต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จรวดเร็วไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้ โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่างๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมด

๒. ต้องมีการคัดเลือกและพัฒนาคนงาน โดยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน นอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูกวิธีด้วย และในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้得人ที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓. ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงาน ควบคู่กับการพิจารณาคณานนี้ คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลิตผลสูงขึ้น

^{๒๖} เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๓๗.

^{๒๗} ทงหล่อ เดชไทย, หน่วยที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, ๒๕๓๕), หน้า ๕.

^{๒๘} เฟรดเดอริค ดับเบิลยู เทเลอร์, อ่างในธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๔๗ - ๔๘.

๔. การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงาน ฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นงานของคนงานเท่านั้น

จากหลักการดังกล่าว พบว่าวิธีการต่างๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตามหลักวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารขึ้นมาและได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นจุดกลางของปัญหาและความสำเร็จของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบนำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของกลุ่มมาวิเคราะห์และปรับปรุงหาทางออกให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่มให้ดีขึ้นและมากขึ้นเรื่อยๆ

เนตร์พัฒนา ยาวีราช เขียนในหนังสือเรื่อง การจัดการสมัยใหม่ว่า แนวคิดทางการบริหารของเฮนรี ฟาโยล ผู้เป็นบิดาของทฤษฎีการจัดการปฏิบัติการ (Operational management theory) หรือบางทีก็ถือกันว่าเป็นบิดาของการบริหารจัดการสมัยใหม่ เชื่อว่าการบริหารนั้นเป็นเรื่องของทักษะ และสนใจศึกษาองค์การโดยรวมและมุ่งเน้นที่กิจกรรมการจัดการ (Organizing) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมห้าอย่างคือ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การบังคับบัญชา (Commanding), การประสานงาน (Coordinating), และการควบคุม (Controlling) หรือ POCCC พบว่าพนักงานมีผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากการมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การตระหนักในมิตรภาพและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นวิถีทางที่ทำให้ประสบความสำเร็จในองค์การ^{๒๙}

ทฤษฎีการบริหารของเฮนรี ฟาโย ได้เสนอทฤษฎีการบริหารโดยมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administration) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร (Management Functions) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการ คือ^{๓๐}

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงาน หรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

๒. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีโครงของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

^{๒๙}เนตร์พัฒนา ยาวีราช, การจัดการสมัยใหม่, (กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๖), หน้า ๘.

^{๓๐}Price, Alan, **Human Resource Management**, In a Business Context, 2 edition, (London : Thomson Learning, 2004), p. 110.

๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่างๆ ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้ผลสำเร็จด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี จะต้องเข้าใจคณงานของตน จะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคณงานและองค์การที่มีอยู่ รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด และนอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำอีกด้วยหากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคนใดหย่อนประสิทธิภาพ การไล่ออกเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นต้องทำ

๔. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

๕. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่น ๆ ได้กำหนดหลักการตามแบบของฟาโย (Fayol) ในการบริหารจัดการขึ้น ๑๔ ประการเป็นส่วนประกอบสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้^{๓๑}

๑. การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ฟาโย ได้เสนอว่า คณงานควรจะได้รับการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติมากขึ้น หรือได้รับการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบ ในผลลัพธ์ของงานมากขึ้น ซึ่งหลักการนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์การยุคปัจจุบันได้

๒. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) แวเปเบอร์ และฟาโย ได้ให้ความสำคัญของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการของแวเปเบอร์จะได้มาจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารในสายการบังคับบัญชา ส่วนอำนาจหน้าที่แบบไม่เป็นทางการจะได้รับความชำนาญงานของบุคคล (Expertise) ความรู้ทางด้านเทคนิค (Technical Knowledge) ความมีคุณค่าทางศีลธรรม (Moral Worth) และความสามารถในการนำ (Leading) และสร้างความผูกพันกับผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนเน้นว่าอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควรอยู่คู่กัน

๓. การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) ฟาโย กล่าวว่าคำสั่งสองคำสั่ง (Dual Command) อาจก่อให้เกิดปัญหาในการทำงาน เช่น การรายงานจะมีความเกี่ยวข้อง ในเมื่อผู้ควบคุมสองคนได้ให้คำสั่งกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ทำให้เกิดการสับสนในบางสถานการณ์ คำสั่งสองคำสั่งนี้ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้บังคับบัญชา และทำให้เกิดการสับสนในลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ (Formal Hierarchy of Authority)

^{๓๑}ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่น ๆ, ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๖๘ - ๖๙.

การประเมินอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารในระบบผู้บังคับบัญชาสองคนจะเป็นการยาก และผู้บริหารจะไม่สนใจในความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชา มักจะโกรธและอาจไม่ให้ความร่วมมือในอนาคตถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เชื่อฟัง

๔. สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ (Line of Authority) เป็นสายการบังคับบัญชาจากผู้บริหารในระดับบนสู่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ ความสัมพันธ์ของการจำกัดความยาวของสายการบังคับบัญชา โดยการควบคุมจำนวนของระดับในลำดับขั้นของการบริหารจัดการ จำนวนที่ดีที่สุดที่สุดในลำดับขั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) คือความยาวของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูงและพนักงานระดับล่าง รวมถึงความล่าช้าในการวางแผน (Planning) และการจัดการ (Organizing) ซึ่งการจำกัดจำนวนของระดับขั้น การบังคับบัญชาให้น้อยลงจะทำให้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารลดลง และองค์การจะมีการปฏิบัติงานที่รวดเร็วและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ภายในองค์การได้มีการแบ่งแยกแผนกต่างๆ ซึ่งแต่ละแผนกจะมีระดับขั้นการบังคับบัญชาโดยผู้บริหารในระดับกลางและระดับต้นของสายการบังคับบัญชาแต่ละแผนกต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้จัดการในระดับเดียวกันในแผนกอื่นๆ ซึ่งปฏิสัมพันธ์นี้ช่วยในการตัดสินใจให้เร็วขึ้น เนื่องจากผู้บริหารจะรู้จักบุคคลอื่น และรู้วิธีการในการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น สำหรับการทำงานข้ามแผนกหรือการทำงานข้ามสายนั้นเป็นการสร้างทีมงานข้ามสาย ซึ่งสามารถควบคุมโดยผู้นำของแต่ละทีม

๕. การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นการรวมอำนาจของการบังคับบัญชาไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์การ ซึ่งอำนาจหน้าที่จะไม่ได้รวมไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงของสายการบังคับบัญชา แต่เป็นการกำหนดว่า ควรมีการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงเท่าไร อย่างไร และมีการกระจายอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานในระดับล่างอย่างไร สิ่งนี้ถือว่ามีผลสำคัญ เนื่องจากว่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในทุกๆระดับขององค์การ

๖. การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of Direction) เป็นการออกแบบหรือกำหนดแผนในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคนงานที่ใช้ทรัพยากรขององค์การ องค์การใดที่ไม่มี การวางแผนจะทำให้ขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล ซึ่งจะไม่มีการมุ่งไปสู่กิจกรรมของกลุ่มหรือกิจกรรมของบุคคล แต่การวางแผนจะเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูงทำงานเป็นที่ร่วมกับกลยุทธ์ขององค์การ ซึ่งจะต้องมีการติดต่อกับผู้บริหารในระดับกลางที่มีส่วนในการตัดสินใจว่าจะใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกลยุทธ์ หลักการในข้อนี้ยึดหลักว่ากิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องมีจุดหมายและแผนเดียวกัน

๗. หลักความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาคคือ ความเป็นธรรม (Justice) ความยุติธรรม (Impartiality) และความเหมาะสม (Fairness) สำหรับสมาชิกทุกคนภายในองค์การซึ่งในปัจจุบันพนักงานมีความต้องการความเสมอภาคมากขึ้นเป็นการจัดการที่ใช้หลักความเท่าเทียมกัน

๘. การออกคำสั่ง (Order) วิธีการจัดการซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้นในการจัดหาเพื่อให้ องค์การได้รับประโยชน์สูงสุด และเป็นการจัดหางานให้แก่พนักงานโดยใช้ผังองค์การ (Organization Chart) เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งและหน้าที่ของพนักงานแต่ละคน และเป็นการชี้ชัดว่าตำแหน่ง ของพนักงานแต่ละคนอาจจะมีการเลื่อนขั้นได้ในอนาคต การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพได้รับความ สนใจมากขึ้นในองค์การยุคปัจจุบัน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือว่า มีความจำเป็นที่จะต้องให้การ ฝึกอบรม (Training) และการพัฒนากำลังแรงงาน (Developing) โดยองค์การจะกำหนดตำแหน่ง หน้าที่สำหรับคนทุกคน และทุกคนจะเข้าใจตำแหน่งหน้าที่ของตน

๙. ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้พนักงานมีความคิดริเริ่ม ซึ่งความคิดริเริ่มนี้นับถือว่าเป็นจุดแข็งขององค์การ เนื่องจากจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ได้ผู้บริหารมีความต้องการทักษะ (Skill) และไหวพริบ (Tact) เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่าง องค์การและความต้องการของพนักงาน และความสามารถ (Ability) จะทำให้เกิดความสมดุล ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้ชัดผู้บริหารระดับสูงในการพัฒนาและการบริหารงาน

๑๐. ความมีระเบียบวินัย (Discipline) เป็นการมุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่อง การเชื่อฟัง (Obedience) อำนาจ (Energy) คำขอร้อง (Application) และลักษณะของการแสดงความ นับถือออกมา สำหรับอำนาจของผู้บังคับบัญชา ความมีระเบียบวินัยเป็นบุคลิกลักษณะ ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารหลายๆ คนที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด และทำงานอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ความมีระเบียบวินัยจะเป็น ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในองค์การกับคุณสมบัติของผู้นำภายในองค์การ และเป็น ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติตามอย่างยุติธรรมอีกด้วย

๑๑. ค่าตอบแทน (Remuneration of Personnel) การให้รางวัลประกอบด้วยโบนัส และแผนการแบ่งกำไร เป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานของพนักงานได้ การให้หรือการจ่าย ค่าตอบแทนให้แก่พนักงานมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์การ ระบบรางวัลที่มี ประสิทธิภาพสามารถให้ความยุติธรรมทั้งพนักงานและองค์การ รวมทั้งสามารถกระตุ้น ผลผลิต เพิ่มโดยการให้รางวัล เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยยึดหลักว่าการจ่าย ค่าตอบแทนควรยุติธรรมและตอบสนองความพึงพอใจสูงสุดทั้งนายจ้างและลูกจ้างเท่าที่จะทำได้

๑๒. ความมั่นคงในงาน (Stability of Tenure of Personnel) ความมั่นคงในงานมี ความสำคัญต่อการจ้างงานระยะยาว เมื่อพนักงานอยู่ในองค์การซึ่งมีแนวโน้มจะทำงานเป็นทีม เป็นระยะเวลาชาน โดยพยายามพัฒนาทักษะ และปรับปรุงความสามารถในการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรขององค์การ การจ้างงานระยะยาวเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้อธิบายการประสบ ความสำเร็จของบริษัทขนาดใหญ่ในญี่ปุ่น

๑๓. ผลประโยชน์ส่วนตัวมีความสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ขององค์การ (Subordination of individual interests to the common interest) ผลประโยชน์ขององค์การถือ

ว่าเป็นประโยชน์ของทุกๆ คน หรือของทุกกลุ่มในองค์การ ในขณะที่องค์การยังดำเนินกิจการอยู่ จะต้องมีการกำหนดผลประโยชน์เพื่อให้เกิดความยุติธรรมระหว่างองค์การและสมาชิกภายในองค์การ

๑๔. ความสามัคคี (Esprit de Corps) เป็นความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกภายในองค์การที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ในการออกแบบประยุกต์ของอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้นภายในองค์การ และสิทธิในการสั่งการ หรือการบริโภค และความร่วมมือกัน ถือว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญในการที่ทำให้องค์การบรรลุผลสำเร็จและมีการพัฒนา ความสามัคคีจะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากมีการติดต่อกันระหว่างผู้บริหารและคนงาน โดยการติดต่อเพื่อแก้ไขปัญหามาในสถานการณ์ที่สำคัญ เพราะความสามัคคีคือพลัง เมื่อสมาชิกมีความสามัคคีกันสูง ก็จะทำให้องค์การมีความแข็งแกร่ง

พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล กล่าวถึง กระบวนการการบริหารควรประกอบด้วย ๑๐ ประการ คือ^{๓๒}

๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้า โดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การพัฒนากลยุทธ์ (Develop strategies) ในการวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย(Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน

๒) การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานต่างๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี

๓) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ

๔) การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจ แยกแยะและวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง

๕) การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงาน ตลอดจนจิตใจปะในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยดี

๖) การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงาน เพื่อการดำเนินการเป็นไปด้วยดี และราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะทำการประสานงานดีขึ้น และดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

^{๓๒} พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏ นครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔-๗๒.

๗) การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงาน เข้ามาร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ข้อตกลงที่สำคัญยิ่งของการประสานงาน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ”

๘) การสื่อข้อความ (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจ เพื่อที่จะให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

๙) การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจ้งให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปการรายงาน จะหมายถึงวิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถามผู้บังคับบัญชาผู้ร่วมงาน ความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

๑๐) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณ และการเงินตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน

ประพันธ์ สุริหาร ได้กล่าวไว้ว่า การบริหาร เป็นทั้งศาสตร์และศิลปะในการทำงานให้สำเร็จโดยใช้คนอื่น เป็นความถนัดหรือทักษะส่วนบุคคลอันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุม รวมถึงการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จขององค์กรที่กำหนดไว้ ส่วนการบริหารนั้นเป็นแนวทางหรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ ตามขั้นตอนและหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์อย่างมีระบบ และได้ขยายความเกี่ยวกับกระบวนการบริหารตามเป็นแนวคิดของ Gulick ว่ากระบวนการบริหาร ประกอบด้วย ๗ กิจกรรมหรือเรียกว่า POSDCoRB^{๓๓}

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กล่าวว่า หน้าที่ของนักบริหารปรากฏอยู่ในคำจำกัดความที่ว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น นักบริหารมีหน้าที่วางแผน จัดองค์การ อำนาจการและควบคุมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ ให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ หน้าที่ของนักบริหารมีอยู่ ๕ ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การแต่งตั้งบุคลากร (Staffing) การอำนาจการ (Directing) และการควบคุม (Controlling) แม้ว่าหน้าที่ของนักบริหารทั้ง ๕ ประการ จะถูกกำหนดโดยวิชาการสมัยใหม่ก็ตาม แต่เมื่อกันทางปฏิบัติแล้ว คนไทยเรา

^{๓๓} ประพันธ์ สุริหาร, ศัพท์เทคนิคทางการบริหาร, (ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗), หน้า ๑๘.

ก็บริหารบ้านเมืองแบบนี้มานานแล้ว หน้าที่ของนักบริหารปรากฏชัดเจนในการปฏิบัติขององค์การตั้งแต่สมัยโบราณ^{๓๔}

ลูเธอร์ กุลลิค และ เลินดอลล์ เออร์วิค(Luther Gulick and Lyndall Urwick)

ได้เสนอหลักการบริหารระบบราชการที่เรียกว่าPOSDCoRB Model มีรายละเอียดดังนี้^{๓๕}

๑. P - Planning (การวางแผน) เป็นการคาดคะเนเหตุการณ์การต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งต้องคำนึงถึงทรัพยากรภายในองค์การ และสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อให้แผนที่กำหนดขึ้นมีความรอบคอบและสามารถนำไปปฏิบัติได้

๒. O – Organizing (การจัดองค์การ) เป็นการจัดองค์การที่เป็นส่วนราชการโดยจัดแบ่งตามความชำนาญเฉพาะอย่าง ออกเป็นกรม ฝ่าย แผนก จะพิจารณาปริมาณงาน คุณภาพงาน ขนาดของการควบคุม และพิจารณาแบ่งสายงานหลัก และสายงานที่ปรึกษา โดยคำนึงถึงอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควบคู่กันไป

๓. S - Staffing (การจัดบุคคลเข้าทำงาน) เป็นการคัดเลือกบุคคลให้เข้ามาดำรงตำแหน่งภายในองค์การ โดยพิจารณาจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมให้ได้ในปริมาณที่เพียงพอจะทำให้งานสำเร็จได้

๔. D - Directing (การสั่งการหรืออำนวยการ) เป็นการกำกับดูแล สั่งงานผู้ใต้บังคับบัญชา โดยอาศัยลักษณะความเป็นผู้นำ การจูงใจ ศิลปะการปกครองคน และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้ใต้บังคับบัญชา

๕. Co - Coordinating (การประสานงาน) เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทุกฝ่าย ทั้งในระดับสูงกว่า ต่ำกว่า และการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา

๖. R - Reporting (การรายงานผลการปฏิบัติงาน) เป็นการนำเสนอผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานจากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้บริหารระดับต่างๆ โดยมีการติดต่อสื่อสารแบบเป็นลายลักษณ์อักษร

๗. B - Budgeting (การงบประมาณ) เป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการควบคุมการปฏิบัติงานโดยใช้วงจรงบประมาณ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ การเตรียมขออนุมัติงบประมาณ การเสนอให้ผู้บังคับบัญชาให้ความเห็นชอบ การดำเนินงานตามงบประมาณ การตรวจสอบ การใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่เสนอขอไว้

^{๓๔} พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต), **คุณธรรมสำหรับนักบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙), หน้า ๒-๓.

^{๓๕} Luther Gulick and Lyndall F. Urwick, **Papers on the Science of Administration**, (New York : Institute of Public Administration, 1937), p.380.

สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา อังใน ซีระรัตน์ กิจจารักษ์ เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ ๕ ประการ คือ^{๓๖}

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือโครงการสำหรับการปฏิบัติงานในอนาคตให้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดงานที่จะทำวิธีการ และวัตถุประสงค์ของงานนั้นๆ ไว้ล่วงหน้า

๒. การแสวงหา การกำหนดตัวบุคคลและอุปกรณ์ (Allocation) หมายถึง การแสวงหากำหนดตัวบุคคล และวัสดุทุกชนิดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผน เพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓. การเสริมกำลังบำรุง (Stimulation) หมายถึง การบำรุงขวัญ กระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลงานดีทั้งปริมาณและคุณภาพ

๔. การประสานงาน (Co – Ordination) หมายถึง การจัดให้ผู้แทนของหน่วยงานย่อยทุกหน่วยงานพบปะปรึกษาหารือกัน เพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือทราบเรื่องการปฏิบัติงานของผู้อื่น และเพื่อให้งานสัมพันธ์ไม่ขัดแย้งกัน โดยยึดเป้าหมายขององค์การเป็นหลัก

๕. การประเมินผลงาน (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะให้ทราบผลการปฏิบัติงานและปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อทราบผลการปฏิบัติงานและปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้นสุดท้าย เพื่อเปรียบเทียบผลงานกับผลงานที่ควรจะได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อวางแผนใหม่สำหรับการปฏิบัติงานในอนาคต

สุปริชา กมลาศน์ อธิบายว่า แนวคิดการบริหารได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จนเกิดเป็นทฤษฎีการบริหารที่มุ่งจะวิเคราะห์ศึกษาถึงการบริหารอย่างเป็นระบบ โดยเฮนรี ฟาโย นักบริหารชาวฝรั่งเศส ซึ่งได้วางรากฐานสำคัญของทฤษฎีการบริหารทั่วไปอันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ทฤษฎีอันหนึ่งที่ว่าด้วยหน้าที่ในการบริหาร ๕ ประการคือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม ต่อมาได้พัฒนาและปรับปรุงจนกลายเป็นตารางการบริหาร เช่น ทฤษฎีของลูเธอร์ กุลิค ศาสตราจารย์การบริหารรัฐกิจชาวอเมริกัน ที่ได้ขยายแนวคิดของฟาโย กำหนดหน้าที่ในการบริหารที่เรียกกันว่า POSDCoRB : Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดองค์การ) Staffing (การจัดบุคคลเข้าทำงาน) Directing (การสั่งการหรืออำนวยการ) Coordinating (การประสานงาน) Reporting (การรายงานผลการปฏิบัติงาน) Budgeting (การงบประมาณ)^{๓๗}

^{๓๖}ซีระรัตน์ กิจจารักษ์, เอกสารการสอนวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒), หน้า ๖๗.

^{๓๗}สุปริชา กมลาศน์, พลอากาศโท, หม่อมหลวง, กลยุทธ์การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

สมคิด บางโม ได้อธิบายองค์ประกอบของการบริหารที่สำคัญ และมีความจำเป็นต่อองค์การ ดังนี้^{๓๔}

๑) วัตถุประสงค์ที่แน่นอน กล่าวคือ จะต้องรู้ว่า จะดำเนินการไปทำไม เพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการดำเนินการ เช่น ต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการ หรือในการผลิต ต้องรู้ว่าผลิตเพื่อใคร ต้องการผลตอบแทนเช่นใด ถ้าหาไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมายที่จะบริหารการดำเนินงานต่างๆ จะไม่มีผลสำเร็จ เพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้แน่นอน

๒) ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ วัตถุและเครื่องใช้เพื่อประกอบการดำเนินงานรวมไปถึงความสามารถในการจัดการ ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ ๔ Ms คือ มนุษย์ (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ ๖ Ms ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามาซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น

๓) มีการประสานงานระหว่างกัน หรือเรียกได้ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน กล่าวคือ เป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง ๔ Ms หรือ ๖ Ms ดังกล่าวจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน หรือกล่าวได้ว่าจะต้องมีระบบของการทำงานร่วมกันและที่เกิดขึ้นจริงๆ ด้วย การนำปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้ร่วมกันแล้วไม่เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ไม่เกิดความสัมพันธ์ ระหว่างกัน การบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น

๔) ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ในการบริหารงานนั้นสิ่งที่วัดผลสำเร็จของงานว่าบรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์การก็คือ ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึงความสามารถขององค์การ ในอันที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การในการใช้ทรัพยากรขององค์การที่มีอยู่ระยะสั้น โดยเปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้าและค่าใช้จ่ายกับปัจจัยนำออกและรายได้ขององค์การ

สมยศ นาวิการ ได้ให้ความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การตัดสินใจและการบริหารที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานระยะยาว ขององค์การประกอบการกำหนดกลยุทธ์ และการควบคุมกลยุทธ์ จะมุ่งตรวจสอบ ประเมินโอกาสและอุปสรรคภายในสภาพแวดล้อมภายนอก และมุ่งตรวจสอบประเมินจุดอ่อนและจุดแข็ง อุปสรรคภายในสภาพแวดล้อมภายในบริษัท นอกจากนี้ได้กล่าวถึงแนวคิดการบริหารไว้ว่า การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นรูปแบบผู้นำโครงสร้างระบบราชการและหน้าที่ของผู้บริหารในองค์การแห่งหนึ่งสามารถนำมาประยุกต์ไปใช้กับองค์การ เรียกว่า วิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) อย่างไรก็ตามผู้บริหารในแต่ละองค์การจะเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง ไม่มีหลักสากลใดที่

^{๓๔} สมคิด บางโม, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๖๒ - ๖๓.

สามารถใช้ได้กับทุกปัญหาผู้บริหารต้องศึกษาการบริหาร โดยมีประสบการณ์จากกรณีศึกษา (Case Study) จำนวนมาก และวิเคราะห์หาวิธีการใดที่สามารถใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ^{๓๘}

สุพิน เกษาคุปต์ ได้กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นแนวทางการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน และการตัดสินใจในงานต่างๆ ที่เขามีสวนรับผิดชอบอยู่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ขององค์กรทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงานต่างๆ ขององค์กรใด ที่ใช้นโยบายการบริหารแบบนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าฝ่ายบริหารเห็น ความสำคัญของพนักงาน ที่มีต่อความสำเร็จขององค์กร ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี มีความภูมิใจ และรับผิดชอบต่องานอย่างเต็มที่ซึ่งเป็นการจูงใจในการทำงานที่ดีวิธีหนึ่ง^{๓๙}

เสนาะ ดิยาวี ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการบริหาร ๕ ลักษณะ คือ^{๔๐}

(๑) การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหาร เป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่อความสำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงาน ไม่สำเร็จ สารสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้อง มีสิ่งต่างๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็น ทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงใน สถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

(๒) การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์กร เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ขององค์กรต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูง แล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำไปก็ไม่ท้าทายไม่มี คุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

(๓) การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้

^{๓๘} สมยศ นาวิการ, การบริหารตามสถานการณ์, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า ๔๗.

^{๓๙} สุพิน เกษาคุปต์, การจัดการปฏิบัติงาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๙๒-๙๓.

^{๔๐} เสนาะ ดิยาวี, หลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๑-๒.

สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่างคือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

(๔) การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่างๆ จึงต้องตระหนัก ๒ ข้อใหญ่ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์การจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๕) การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ กล่าวว่า กระบวนการบริหารเกิดได้หลายแนวคิด เช่น โปสต์คอร็อบ (POSDCoRB) เกิดจากแนวคิดของลูเธอร์ กุลลิค (Luther Gulick) และลินดอล เออร์วิก (Lyndall Urwick) ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหาร ๗ ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริงงานบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารตามแนวคิดของเฮนรี ฟาโยล (Henry Fayol) ประกอบด้วย ๕ ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า พอดค์ (POCC)^{๕๒}

วิโรจน์ สารรัตนะ ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหาร ควรประกอบด้วย ๔ ประการ คือ^{๕๓}

๑) การวางแผน หมายถึง หน้าที่ทางการบริหารในการกำหนดจุดหมายและการตัดสินใจ เลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดหมายนั้น

๒) การจัดองค์การ หมายถึง กำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน

๓) การนำ หมายถึง ความพยายามทำให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์การ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

^{๕๒}วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย, (กรุงเทพมหานคร : โฟร์เพซ, ๒๕๔๕), หน้า ๓๙.

^{๕๓}วิโรจน์ สารรัตนะ, การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา, หน้า ๑๑.

๔) การควบคุม หมายถึง การมุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์กรได้ประพฤติปฏิบัติในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานหรือจุดหมาย มุ่งเน้นให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง

วิลเลียม โอยูชิ (William Ouchi) ได้กล่าวทฤษฎีของการบริหาร คือ ทฤษฎี Z โดยหลังจากการศึกษาการบริหารของธุรกิจญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา และได้ทำการประสมประสานกัน โดยมีแนวคิดด้านการบริหาร ดังนี้^{๔๔}

- ๑) การจ้างงานระยะยาว
- ๒) การตัดสินใจเป็นเอกฉันท์
- ๓) ความรับผิดชอบเฉพาะบุคคล
- ๔) การประเมินผลและการเลื่อนตำแหน่งแบบค่อยเป็นค่อยไป
- ๕) การควบคุมในตัวเองไม่เป็นทางการโดยมีการวัดผลอย่างชัดเจนและเป็นทางการ
- ๖) เส้นทางอาชีพแบบเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับปานกลาง
- ๗) มีความเกี่ยวข้องในลักษณะครอบครัว

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับใช้ศาสตร์หรือทักษะการบริหารจัดการ ที่ผู้บริหารจะใช้ในการตัดสินใจ เพื่อค้นหาวิธีที่ดีที่สุดในการดำเนินกิจกรรม และนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการมีองค์ประกอบและหลักการการดำเนินงานมากมาย ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องทราบและนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจการดำเนินงานในองค์กรของตน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและประโยชน์สูงสุดกับทรัพยากรที่มีอยู่

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

แนวคิดเรื่อง “Governance” ได้ปรากฏมาตั้งแต่อารยธรรมการปกครองของกรีกสมัยโบราณ มาจากศัพท์ของคำว่า “Kubernan” ที่บัญญัติโดยปราชญ์ที่ชื่อ Plato ซึ่งก็คือระบบการปกครอง (System of Governing) คำว่า Gubernare ซึ่งหมายถึง “Rule making or Steering” การกำหนดหรือถือหางเสือในการปกครอง แต่เดิมในภาษาอังกฤษคำนี้หมายถึงรัฐบาล (Government) ในเชิงนามธรรม (Act of Governing หรือ Manner of Governing) ซึ่งก็คือการจัดการปกครอง^{๔๕}

^{๔๔} William Ouchi, **Organization and Management** , (Eaglewood Cliffs : Prentice Hill, 1971), p. 283.

^{๔๕} Agere, Sam, **Promoting Good Governance : Principles, Practices and Perspective**, (London : Commonwealth Secretariat, 2000), p. 34.

ปัจจุบันทั้งในด้านการศึกษาและวิชาชีพทางรัฐประศาสนศาสตร์ถือได้ว่า “Governance” หรือการจัดการปกครองเป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญของการบริหารภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญคือ การเน้นบทบาทของการบริหารภาครัฐ กรอบแนวคิด Governance เป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาถึงความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับประชาชน ความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับภาคเอกชนหรือกลุ่มทางสังคมที่เกิดการรวมตัวกันโดยสมัครใจ และความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับประชาสังคม^{๔๖}

แนวความคิด “Governance” ได้มีการศึกษากว้างขวางขึ้น และคำนี้ก็ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการ และองค์การเครือข่ายของธนาคารโลก โดยในระยะแรกๆ ธนาคารโลกกำหนดความหมายตามกรอบความคิดของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตของธนาคารโลก ว่าด้วย Governance and Development ดังนั้น คำว่า Governance จึงเป็นที่เข้าใจกันว่า หมายถึง “การกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐในการบริหารทรัพยากรทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนา” ในระยะเริ่มแรกนั้นธนาคารโลกได้พยายามอธิบายความหมายของ Governance ว่าครอบคลุมถึงความหมาย ๓ ลักษณะ คือ^{๔๗}

๑. โครงสร้างและรูปแบบของระบอบการเมือง (Political Regime)
๒. กระบวนการ และขั้นตอนที่ผู้มีอำนาจในการเมืองใช้ในการบริหารทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาประเทศ
๓. ชีตความสามารถของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการตามนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒.๑ ความหมายของธรรมาภิบาล

ปัจจุบันนักวิชาการจำนวนมากได้กล่าวถึง Good Governance ทั้งในแง่ความหมายและความจำเป็นของสังคมไทย รวมทั้งได้วิพากษ์แนวคิดนี้อย่างหลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่ให้ความหมายภาษาไทยแทนคำว่า “Good Governance” ไว้ต่างๆ กัน เช่น ธรรมาภิบาล ธรรมรัฐ สุประศาสนการ ประชารัฐ การปกครองที่ดี และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นต้น ดังนี้

ธรรมาภิบาล เป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤต คือ **ธรรม** กับ **อภิบาล** ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๒ ให้คำนิยามไว้ดังนี้

^{๔๖} Morren, Tatiana, “Conceptualizing Civil Society Within Good Governance and Social Capital Policies”, **Master’s Thesis**, (Dalhousie University, Canada, 2001), p. 56.

^{๔๗} เอเจอร์ แซม, **ธรรมาภิบาลการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์หน้าฝน, ๒๕๔๕), หน้า ๓๑.

ธรรม : คุณความดี คำสั่งสอนในศาสนา หลักประเพณีปฏิบัติในศาสนา ความจริง ความถูกต้อง ความยุติธรรม กฎ กฏเกณฑ์ กฎหมาย สิ่งทั้งหลาย^{๔๘}

อภิบาล : บำรุงรักษา ปกครอง ปกป้อง หรือคุ้มครอง^{๔๙}

ดังนั้น **ธรรมอภิบาล** จึงมีความหมายตามนัยนี้ว่า “ วิชาการปกครองที่ไปสู่ความดีงามที่ยั่งยืน อันได้แก่ความรุ่งเรืองและความผาสุกของปวงชนทั้งปวง”

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้คำนิยามของคำว่าธรรมภิบาลว่า หมายถึงการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคม ทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการฝ่ายปฏิบัติการฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสและความมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน^{๕๐}

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคลโล) ได้เขียนหนังสือเรื่องหลักธรรมภิบาลและประมุขศิลป์ มีใจความตอนหนึ่งว่า การปกครองการบริหารแบบบูรณาการ (Integration) ของหัวหน้าฝ่ายบริหาร (CEO - Chief Executive Officer) ขององค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของทางราชการ ในส่วนกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ดี องค์กรรัฐวิสาหกิจ และองค์กรธุรกิจเอกชนก็ดี องค์กรทางศาสนา และองค์กรสาธารณะอื่นๆ ก็ดี จะให้บังเกิดผลสำเร็จด้วยดีมีประสิทธิภาพสูง จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ชื่อว่า การบริหารการปกครองที่ดี (Good Governance) นั้นประมวลรวม ย่อลงใน “หลักธรรมภิบาล”^{๕๑}

วราภัทร โตธนะเกษม อธิบายคำว่า Good Governance หมายถึง “การกำกับดูแลที่ดี” หรือหมายถึง “การใช้สิทธิ์ของความเป็นเจ้าของที่จะปกป้องดูแลผลประโยชน์ของตนเอง โดยผ่านกลไกที่เกี่ยวข้องในการบริหาร” โดยหัวใจสำคัญของธรรมภิบาล คือ ความโปร่งใส

^{๔๘} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, ๒๕๔๖), หน้า ๕๕๓.

^{๔๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓๓๒.

^{๕๐} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒, เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๖๓ ง ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒, หน้า ๒๖.

^{๕๑} พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคลโล), หลักธรรมภิบาลและประมุขศิลป์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ชัยมงคลพริ้นติ้ง, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑๔.

(Transparency) ความยุติธรรม (Fairness) และความรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจ (Accountability) การกำกับดูแลที่ดีมีความจำเป็นทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ในกรณีภาครัฐจะเรียกว่า Good Political Governance ผู้เป็นเจ้าของ คือ “ประชาชน” ซึ่งใช้สิทธิของตนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภา เพื่อกำกับดูแลผู้บริหาร คือ รัฐบาลให้บริหารประเทศในทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ส่วนในภาคเอกชน เรียกว่า Good Corporate Governance ผู้เป็นเจ้าของคือ “ผู้ถือหุ้น” ใช้สิทธิในการเลือกคณะกรรมการบริษัท เข้าไปทำหน้าที่กำหนดนโยบาย คัดเลือกและกำกับดูแลผู้บริหารให้บริหารงาน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของบริษัทสมตามเจตนารมณ์ของผู้ถือหุ้น และยังได้กล่าวถึงวิธีการสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรว่าต้องเริ่มจาก^{๕๒}

๑) คณะกรรมการบริหาร และผู้บริหารระดับสูงต้องทำความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการเป็นธรรมาภิบาล

๒) คณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงควรทบทวน กระบวนการกำกับดูแลที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของตนว่า มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความโปร่งใสเพียงใด

๓) ปรับปรุงรูปแบบและกระบวนการกำกับดูแลให้ดีขึ้น และสั่งให้มีการดำเนินการ **ชัยอนันต์ สมุทวณิช** ได้ให้ความหมายหลักธรรมาภิบาล หรือการจัดการที่ดี โดยหลักสากลจะประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้^{๕๓}

๑. ความรับผิดชอบต่อสาธารณชน หมายถึง การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
๒. ความโปร่งใส หมายถึง สาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้
๓. ความมั่นใจ หมายถึง การมีหลักการที่แน่นอน เป็นธรรมที่ทำให้สาธารณชนมั่นใจ
๔. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในด้านการกิจการของรัฐ

ยุค ศรีอาริยะ กล่าวว่า คำว่า ธรรมรัฐ มีความหมายไม่ตรงกับความหมายของ Good Governance นี้ เพราะ Good Governance น่าจะหมายถึงระบบในการบริหารและการจัดการที่ดี มากกว่าจะหมายถึง การสร้างรัฐที่ดีงาม และหากใช้คำไทยว่า ธรรมรัฐ ภาษาอังกฤษก็น่าจะเป็นคำว่า Good State ไม่ใช่ Good Governance^{๕๔}

^{๕๒} วรภัทร โตรณะเกษม, “การสร้าง Good Governance ในองค์กร”, วารสาร กสท, (ตุลาคม ๒๕๕๒) : ๑๑.

^{๕๓} ชัยอนันต์ สมุทวณิช (สมุทวณิช), ศ.ดร., ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : เดือนตุลาคมพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๒.

^{๕๔} ยุค ศรีอาริยะ. “โลกการวิวัฒน์กับ Good Governance” ในธรรมาภิบาลกับคอร์ปชั่นในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิถิตรรศน์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๖.

ธีรยุทธ บุญมี ชี้ว่า ความคิดรัฐธรรมนูญเป็นการมอบอำนาจการเมือง การปกครองแบบใหม่ที่แข็งทื่อตายตัว แต่ให้ปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาชนและให้มีลักษณะแยกย่อยมากขึ้น แนวคิดรัฐธรรมนูญ คือ การเป็นหุ้นส่วนกันในการบริหารและปกครองประเทศโดยรัฐ ประชาชน และเอกชน ซึ่งกระบวนการอันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นธรรม ความโปร่งใส ความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนดี ซึ่งแนวคิดนี้เกิดจากการที่ประชาชนเห็นว่า ระบบราชการล้าหลัง ทุกส่วนต้องการการปฏิรูป ต้องมีการปรับโครงสร้างราชการให้ดีขึ้น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบโดยสื่อมวลชน และนักวิชาการ^{๕๕}

ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และรัชณี ภูตระกูล ได้เขียนหนังสือเรื่องธรรมาภิบาลกับสังคมไทย มีใจความตอนหนึ่งว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาของประเทศ โดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง ๓ ส่วนของสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างสมดุล ส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืน และมีเสถียรภาพ^{๕๖}

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี กล่าวว่า สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้อธิบายว่า ธรรมาภิบาล เป็นรากศัพท์ที่สร้างขึ้นมาจากคำว่า ธรรม ซึ่งแปลว่า ความดี หรือกฎเกณฑ์ ส่วนคำว่า อภิบาล แปลว่า บำรุงรักษา ปกครอง เมื่อรวมกันก็กลายเป็นธรรมาภิบาล ซึ่งมีความหมายตรงกับคำว่า Good Governance^{๕๗}

ปฐมพงศ์ พฤตพิพงศ์ ได้แสดงให้เห็นว่าแนวคิดเรื่องรัฐธรรมนูญมีมานานแล้ว และความหมายก็แตกต่างกันไป เช่น ในความหมายของไทยและปราชญ์ชาวกรีก แต่อย่างไรก็ตาม ความหมายของรัฐธรรมนูญของไทยและกรีกนั้นตรงกันที่พอสรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญ คือ ความถูกต้องชอบธรรมจากผู้นำในระดับต่าง ๆ และประชาชนทุกหมู่เหล่าในสังคม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีสิทธิเสรีภาพมีหน้าที่ถูกต้องเหมาะสมในสังคม ซึ่งหมายถึง ในฐานะพลเมืองดี มีศีลธรรม มีจรรยาดี มีความรู้ดี มีความเฉลียวฉลาด กล่าวหาญ เป็นต้น แต่บทบาทหน้าที่ของแต่ละคนก็จะแตกต่าง

^{๕๕}ธีรยุทธ บุญมี, รัฐธรรมนูญแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กฎหมายประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร, ๒๕๕๑), หน้า ๑๐.

^{๕๖}ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และรัชณี ภูตระกูล, ธรรมาภิบาล (Good Governance) กับสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๙), หน้า ๓.

^{๕๗}บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ, และบุญมี ลี, “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า , ๒๕๕๖), หน้า ๑๗.

กันออกไป ทั้งนี้เนื่องจากพื้นฐานอาชีพ ความรู้ความสามารถ ตลอดจนระบบงาน ระบบราชการ และระบบสังคมที่ต่างกัน^{๕๘}

เปรม ติณสูลานนท์, พล.อ. ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ กล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่องจริยธรรมของการบริหารภาครัฐ เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในการจัดงานครบรอบ ๕๐ ปี คณะรัฐประศาสนศาสตร์ กล่าวว่า การบริหารต้องพูดถึงผู้บริหาร เพราะเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน บางกรณีเป็นเรื่องเดียวกัน จริยธรรมของการบริหารภาครัฐจะไม่มีทางเกิดผลสำเร็จได้ ถ้าผู้บริหารไม่มีจริยธรรม การใช้จริยธรรมและคุณธรรมในการบริหารงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้บริหารจะต้องมีจิตสำนึกที่จะนำสิ่งที่ดีไปใช้ และขจัดสิ่งที่ไม่ดีให้หมดไป สิ่งเหล่านี้คือ^{๕๙}

๑. ความซื่อสัตย์ เป็นจริยธรรมทั้งของการบริหารภาครัฐและของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ไม่ได้หมายถึง การประพฤติปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้นแต่ต้องตามจริยธรรมและศีลธรรมด้วย

๒. กฎหมาย เป็นที่ยอมรับกันว่า กฎหมายไม่สามารถอุดช่องโหว่การบริหาร ผู้บริหารที่จะแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายวางมาตรฐานขั้นต่ำของการประพฤติมิชอบไว้เท่านั้น แต่มาตรฐานทางจริยธรรมในเรื่องของการประพฤติชอบและความซื่อสัตย์นั้นสูงกว่ากฎหมาย

๓. ความเป็นธรรม บอกยากกว่าความเป็นธรรมคืออะไร บ้างว่าความเป็นธรรมอยู่ที่จิตสำนึกของผู้บริหาร ก็ไม่น่าจะถูกนัก เพราะผู้บริหารลำเอียงได้ ถ้าคนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์สูงสุดถือว่าเป็นธรรม

๔. ประสิทธิภาพ เป็นเรื่องเข้าใจง่ายและจริยธรรมของการบริหารที่ถกเถียงกันเกี่ยวกับเรื่องนี้คือ ในตัวประสิทธิภาพเองอาจไม่สอดคล้องกับจริยธรรม กรณีนี้จริยธรรมมีความสำคัญมากเราสามารถหาหนทางที่จะให้ประสิทธิภาพไปด้วยกันได้กับจริยธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส หรือความเป็นธรรม

๕. ความโปร่งใส เป็นเรื่องเข้าใจง่ายและเป็นจริยธรรมของการบริหารเช่นเดียวกัน ปัจจุบันมีการเรียกร้องหาความโปร่งใสกันมาก เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบ การบริหารภาครัฐได้ เรามีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร บัญญัติให้รัฐเปิดเผยข้อมูลอันเป็นสาธารณประโยชน์แก่ประชาชน การหลีกเลี่ยงไม่เปิดเผยข้อมูลถือว่าขัดจริยธรรม

๖. ความมั่นคงของรัฐ เราใช้จริยธรรมในการบริหารงานเพื่อผลประโยชน์ ของรัฐ ความมั่นคงของรัฐคือ ผลประโยชน์ของรัฐ ความมั่นคงของรัฐ คือประโยชน์ของรัฐ อย่างหนึ่ง

^{๕๘} ปฐมพงศ์ พวุฒิพงศ์, “ปรัชญาการศึกษาว่าด้วย “ธรรมรัฐ” (Righteous State)”, รัฐสภาสาร ๔๖, (๙ กันยายน ๒๕๔๑) : ๓๕.

^{๕๙} เปรม ติณสูลานนท์, พล.อ. “จริยธรรมการบริหารภาครัฐ”, มติชน, (๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘) : ๒.

การใช้จริยธรรมการบริหารความมั่นคงอาจกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จึงหาความสมดุลให้ได้

๗. ค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่ยังเชื่อว่า ความร่ำรวยสร้างชื่อเสียง เกียรติยศ และฐานะได้ จึงมีคนจำนวนไม่น้อยรีบสร้างความร่ำรวยโดยไม่แยแสต่อจริยธรรม

สิ่งหนึ่งที่คิดว่าไม่มีในตำราคือ ความรัก มีคำกล่าวกันว่า ความรักเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นความปรารถนา เป็นความห่วงหาอาทร ใครก็ตามที่มีความรัก ย่อมมุ่งพยายามที่จะให้สิ่งที่เรารักมีความสุข มีความเจริญ มีความมั่นคง

องค์การก็ทำนองเดียวกัน ถ้าเรารักองค์การ เราจะปรารถนา เราจะมุ่งมั่นเพื่อองค์การ เราจะมุ่งมั่นนำจริยธรรมและคุณธรรมไปใช้ในการบริหารองค์การ มีคำกล่าวภาษาอังกฤษว่า “To love is not to give to love, is to care” น่าจะให้ความกระจ่างชัด จะกระทำการสิ่งใด ถ้าเราไม่มีความรักในสิ่งนั้น ก็ป่วยการเปล่าไม่มีทางสำเร็จ ผู้บริหารใด มีความรักองค์การของตน จะใช้จริยธรรมในการบริหารและจะได้ผลสัมฤทธิ์เป็นเลิศ

ชนิดา ศิลปะวุฒิ ได้อธิบายตามแบบของ อานันท์ ปันยารชุน ว่า Good governance หมายถึงผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรมซึ่งบุคคลและสถาบันทั้งในภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้กระทำในหลายทางมีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้ โดยสาระของ Good governance คือองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดไว้จะได้ผล หมายถึงการมีบรรทัดฐานเพื่อให้มีความแน่ใจว่ารัฐบาลจะสามารถสร้างผลงานตามที่สัญญาไว้กับประชาชน^{๖๐}

๒.๒.๒ องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒ ระเบียบนี้มีผลบังคับกับหน่วยงานของรัฐตั้งแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ เป็นต้นมา โดยระเบียบนี้กำหนดให้ทุกหน่วยงานของรัฐดำเนินการบริหารจัดการโดยยึดหลักการ ๖ หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยมีสาระสำคัญดังนี้

^{๖๐}ชนิดา ศิลปะวุฒิ, “การบริหารจัดการที่ดี (good governance) : กรณีศึกษาสำนักมาตรฐานงบประมาณ สำนักงบประมาณ”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๒๒.

๑. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของบุคคล

๒. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริตใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบวิชาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

๓. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคน ในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

๔. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความเห็น การได้สวนการประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ

๕. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

๖. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน จากรายงานผลการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ พบว่า องค์กรประกอบของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เน้นเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐ เป็นองค์กรประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ดังนี้^{๖๐}

๑. หลักนิติธรรม ประกอบด้วย กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ มีความเป็นธรรมสามารถปกป้องคนดี และลงโทษคนไม่ดี ได้มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับ

^{๖๐}สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) รายงานประจำปี ๒๕๔๑ - ๒๕๔๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๓), หน้า ๒.

สภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาชน

๒. หลักความโปร่งใส ประกอบด้วย การสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ จำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน หรือสอบสวนเจ้าหน้าที่รัฐ เกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ ส่วนราชการเป็นตัวอย่างที่ดี ผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ

๓. หลักความรับผิดชอบ ประกอบด้วย การได้รับการยอมรับ และความพอใจจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติ คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

๔. หลักความคุ้มค่า ประกอบด้วย ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

๕. หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆ รวมถึงการประหยัดงบประมาณ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น หรือจำนวนข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินงานเรื่องต่างๆ รวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วม

๖. หลักคุณธรรม ประกอบด้วย การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลง คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด สังคมมีเสถียรภาพ อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย

สถาบันราชประชาสมาสัย กล่าวว่า ธรรมนูญหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง ขบวนการหรือขั้นตอนในการทำงานหรือกิจกรรมใดๆ ที่จัดขึ้นในสถาบันฯ เริ่มจากงานในหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละคน งานที่ได้รับคำสั่งให้ทำหรืองานที่ร่วมกันทำจะต้องเป็นไปตามหลักธรรมนูญ ๖ หลักคือ^{๖๒}

๑. นิติธรรม เคารพ และปฏิบัติตามกฎกติกา ระเบียบแบบแผนและกฎหมายต่างๆ โดยไม่ละเมิดอย่างตั้งใจ หรือจงใจหลีกเลี่ยง หรือไม่ตั้งใจเพราะไม่รู้ ฉะนั้นถ้าไม่แน่ใจต้องศึกษาก่อนว่าจะผิดหลักนิติธรรมหรือไม่ก่อนที่จะทำลงไป

๒. คุณธรรม ในหลายแง่มุม เช่น เมตตาธรรม คือความปรารถนาให้ผู้อื่น เป็นสุข จริยธรรม ทำอะไรก็ให้ถูกต้องครบถ้วนทุกขั้นตอน กตัญญูกตเวทิตา การรู้จักบุญคุณ และคิดจะ

^{๖๒}สถาบันราชประชาสมาสัย, ธรรมนูญฉบับศาลสุข, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๙), หน้า ๖.

ตอบแทน หิริโอปปัตตปะ การรู้จักละอาย และเกรงกลัวบาปกรรมไม่ดี โดยการมีคุณธรรมจะช่วยยกคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้นเป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป

๓. ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกเรื่องราวในการทำงานตามภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบอยู่ ตอบข้อสงสัยได้ชัดเจนทุกคำถาม

๔. การมีส่วนร่วม พึงระลึกไว้ว่าตัวเองเป็นสมาชิกถาวรของสถาบันฯ นอกเหนือจากงานในหน้าที่แล้วกิจกรรมอื่นที่มีผลดีต่อสถาบันฯ จะต้องร่วมมือ อะไรที่ไม่ดีต้องหักท้วง

๕. ร่วมรับผิดชอบต่อผลงานที่ทำเอง ทำโดยกลุ่ม ทำในนามสถาบันฯ ถ้าดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ถ้าผิดพลาดบกพร่องต้องช่วยกันแก้ไข ไม่วางเฉย

๖. ความคุ้มค่า ทั้งในแง่ของรูปธรรมและนามธรรม ที่สัมผัสจับต้องมองเห็นได้ หรือรู้สึกได้ว่าคุ้มค่าหรือไม่คุ้มค่า ถ้าทำตามหลักข้างต้นทั้ง ๕ มาครบถ้วนแล้ว แต่เมื่อพิจารณาถึงหลักความคุ้มค่าแล้วไม่ผ่าน ก็ควรทบทวนปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อผลงานให้มากที่สุด

สุดจิต นิमितกุล กล่าวว่า องค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทย มี ๑๑ องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วม ความยั่งยืน สิ่งที่ชอบธรรม ความโปร่งใส ความเป็นธรรมและความเสมอภาค ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ ความเสมอภาคทางเพศ ความอดกลั้นอดทน หลักนิติธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม และการเป็นผู้นำที่กล้า เป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่มุ่งเน้นไปทางด้านบริหารการปกครอง การพัฒนา และการกระจายอำนาจ โดยมีความหมายดังนี้^{๖๓}

๑. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดคล้องประสานกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการบริการประชาชน

๒. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุล ทั้งในเมืองและชนบท ระบบนิเวศ และทรัพยากรธรรมชาติ

๓. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตัวไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

๔. มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่างๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจน และเป็นไปตามที่กำหนดไว้

๕. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ และมีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ชัดเจน

^{๖๓}สุดจิต นิमितกุล, “กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี” ในการปกครองที่ดี (Good Governance), (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓ - ๑๔.

๖. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากร และมีวิธีการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้ และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

๗. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promotion of gender balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

๘. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผล หากจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

๙. การดำเนินการตามหลักธรรม (Operating by rule of law) พัฒนา ปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

๑๐. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

๑๑. การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุม โอนงานบางอย่างไปให้องค์กรท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชน หรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินการแทน

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี กล่าวว่า การนำหลักธรรมมาภิบาลไปเป็นแนวทางการปฏิรูปการบริหารการปกครองของหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ เป็นการส่งสัญญาณว่าประเทศไทยมีการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี และอธิบายองค์ประกอบของหลักธรรมมาภิบาลไว้ดังนี้^{๖๔}

๑. ความชอบธรรม (Legitimacy) ซึ่งมีความหมายรวมถึง หลักนิติธรรม (rule of law) และความเป็นอิสระของกระบวนการยุติธรรม (independence of judiciary) ได้แก่ การทำให้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมาย โดยกรอบกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรมและบังคับใช้กับคนทุกกลุ่มอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

๒. ความโปร่งใส (Transparency) เป็นการพิจารณาที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย กระบวนการทำงาน กฎกติกา และความตั้งใจจริงในการบริหารงานของหน่วยงานต่อสาธารณชน มีความอิสระในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารทั้งทางเศรษฐกิจ การค้า สังคมและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลที่เผยแพร่ต้องมีความทันสมัย

๓. ความรับผิดชอบและการตรวจสอบได้ (Accountability) การตัดสินใจใดๆ ต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำกับสาธารณชน หรือผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย

^{๖๔}บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, และบุญมี ลี, “ตัวชี้วัดธรรมมาภิบาล”, รายงานการวิจัย, หน้า ๔๙.

กับหน่วยงาน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลัก มีจิตใจเสียสละ และเห็นคุณค่าสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่

๔. ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) กระบวนการและสถาบันของรัฐสามารถจัดสรรและใช้ทรัพยากรต่างๆได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคมโดยรวม รวมถึงการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕. การมีส่วนร่วม (Participation) หลักธรรมาภิบาลขึ้นอยู่กับพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนหมายถึง คนไทยทุกคนไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด ต้องรู้จักสิทธิและการใช้สิทธิ ต้องตื่นตัวกระตือรือร้นที่จะรับรู้ ตรวจสอบกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของคนอื่น สร้างภาคประชาชนและสังคมที่เข้มแข็ง มีทัศนคติต่อส่วนรวมที่ถูกต้อง และมีคุณธรรม

สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล เป็นขั้นตอนในการบริหารงานที่จัดขึ้นในองค์กรหรือหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ประกอบด้วย ๖ หลักการคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า ซึ่งนับว่าเป็นหลักในการบริหารจัดการที่ดี ที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยนำหลักการเหล่านี้มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน

๒.๒.๓ การนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ในประเทศไทย

การนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ในประเทศไทยเมื่อครั้งแรกที่มีการอ้างถึงคำว่า “Governance” ตามความหมายที่ใช้กันในวงวิชาการนั้น คำว่า Governance ถูกใช้ในหนังสือ แสดงเจตจำนงกู้เงินของประเทศไทยจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ในปี ๒๕๔๐ เมื่อคราวประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ การกู้เงินในครั้งนั้นจำนวน ๑๗.๒ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งภายหลังการแสดงเจตจำนงของรัฐบาลไทยนี้เอง ที่ทำให้นักวิชาการกลุ่มต่างๆ เริ่มหันมาสนใจ Governance ในบริบทของสังคมไทยมากขึ้น^{๖๕}

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ ธีรยุทธ บุญมี เป็นผู้ที่ทำให้คำว่า “ธรรมรัฐ” เป็นคำที่ใช้แทนคำว่า “Governance” โดยให้คำจำกัดความว่าหมายถึง “การปกครองประเทศที่มีการบริหารที่เน้นการกระจายอำนาจ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น ทั้งยังเป็นการเปลี่ยนเป้าหมาย วิธีการ ทัศนคติของการบริหารของประเทศมาเน้นที่ประชาชนผู้รับบริการ เน้นความเป็นพลเมือง เน้นความเป็นชุมชน เน้นผลงานมากกว่าเน้นผู้ผลิต ฝ่ายของผู้มีอำนาจลดการจะเกิดธรรมรัฐได้ต้องมีการปฏิรูปสังคม” คำว่า “ธรรมรัฐ” จึงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง โดยการ

^{๖๕}ธีรยุทธ บุญมี, “ธรรมรัฐกับการปฏิรูปสังคมไทยในชั้น ๒”, วารสารกรมประชาสัมพันธ์, (๘ มกราคม ๒๕๔๑) : ๑๑.

เปิดแถลงข่าวเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๑ เรียกร้องให้รัฐบาล นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ขณะนั้นสร้าง “ธรรมรัฐแห่งชาติ” หรือ Governance โดยการระดมผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำสถาบันหลักและเครือข่ายทางสังคมมาร่วมกันแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจไทย^{๖๖}

นับจากนั้นมามีการใช้คำว่าธรรมรัฐเป็นคำแปลของคำว่า “Good Governance” ในภาษาไทย ในช่วงแรกจะสร้างความคลุมเครือมากกว่าความกระจ่างชัด ด้วยความไม่ครอบคลุมของศัพท์ที่เป็นการผสมคำว่า “ธรรม” กับคำว่า “รัฐ” และต่อมากำว่า “ธรรมาภิบาล” ถูกบัญญัติใช้เป็นความหมายของคำว่า “Good Governance” หรือธรรมาภิบาล โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ภายหลังจากที่สถาบันฯ ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจโดยทาง TDRI ได้กำหนดเรื่อง ธรรมาภิบาลในสังคมไทย ให้เป็น ๑ ใน ๔ ของหัวข้อหลักๆ และมีข้อเสนอเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลของไทยออกมา โดยนิยามธรรมาภิบาลว่า หมายถึง “กฎเกณฑ์การปกครองบำรุงรักษาสังคมบ้านเมืองที่ดี อันหมายถึง การจัดการบริหารสังคมที่ดีในทุกๆ ด้านและทุกๆ ระดับ รวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการ องค์กรของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ การบริการราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น องค์กรอิสระ (Independent Organizations) องค์กรภาคเอกชน ชมรม และสมาคมเพื่อกิจกรรมต่างๆ นิติบุคคล ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม (Civil Society)” ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง “คุณความดี ความถูกต้อง” และ “อภิบาล” ซึ่งตรงกับรากศัพท์ภาษาอังกฤษ ประการที่สอง “ธรรมาภิบาล” ใช้ได้ในความหมายอย่างกว้างซึ่งรวมทั้งการบริหารที่ดีขององค์กรธุรกิจเอกชน (Corporate Governance) และการปกครองที่ดีของภาครัฐ

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐบาลไทยได้บัญญัติความหมายที่เป็นทางการของคำว่า “Good Governance” ว่าหมายถึง “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี” และให้นิยามว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้น มีผลบังคับใช้ตั้งแต่

^{๖๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑.

วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ โดยทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติต่อ คณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ตามระเบียบนี้ได้ระบุถึงหลักสำคัญของธรรมาภิบาล ๖ หลัก คือ^{๖๗}

๑. หลักนิติธรรม เป็นการตรากฎหมายและกฎข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมอันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎ ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่อำนาจอใจหรืออำนาจของ บุคคล

๒. หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน พัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

๓. หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดย ปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความชัดเจน

๔. หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอ ความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์ และการแสดงประชามติ

๕. หลักความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความ รับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจในปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการ กระทำของตน

๖. หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ส่วนร่วม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและ บริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้ สมบูรณ์ยั่งยืน

จะเห็นได้ว่าในส่วนของประเทศไทย ภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการ สร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทย การนำระบบบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการ บริหารภาครัฐ รวมถึงในแวดวงวิชาการได้ให้ความสำคัญต่อแนวคิดธรรมาภิบาลอย่างแพร่หลาย

^{๖๗} ธีระพล อรุณะภัสสิกร (บรรณาธิการ), ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบ การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๒), หน้า ๘ - ๑๐.

ดังนั้น การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้มีการกำหนดหลักการพิจารณาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลดังนี้^{๖๘}

๑. หลักนิติธรรม หลักการที่ควรพิจารณา คือ

๑.๑ มีกฎที่จำเป็นรองรับ โดยไม่ให้อำนาจทำลายกฎเสียเอง

๑.๒ มีการบังคับใช้ได้

๑.๓ ผลการใช้กฎหมายมีความถูกต้อง โดยไม่ให้นองเป่าหมายของผู้ถือและใช้กฎหมายเหนือกว่าเป้าหมายของกฎหมาย

๒. หลักคุณธรรม หลักการที่ควรพิจารณา คือ

๒.๑ มีกรอบกำหนดจรรยาบรรณที่เป็นรูปธรรม โดยไม่เพียงแต่คาดหวังเฉพาะจากจิตสำนึกในควมมีคุณธรรมที่เป็นนามธรรมเท่านั้น

๒.๒ มีมาตรการกำกับควบคุมให้ต้องยึดถือปฏิบัติตาม โดยไม่เพียงแต่พึ่งพาอาศัยเฉพาะบรรทัดฐานของข้อห้ามและความเชื่อทางศีลธรรม

๒.๓ มีมาตรฐานพิสูจน์ความผิดกำหนดความผิดและการลงโทษ โดยไม่เพียงแต่การใช้มาตรฐานทางความรู้สึกเป็นเครื่องวัดและไม่มีบทลงโทษ

๓. หลักความโปร่งใส หลักการที่ควรพิจารณา คือ

๓.๑ มีการจัดโครงสร้างองค์การ การจัดการและขั้นตอนไหลเวียนของงานแบบเปิด โดยออกแบบโครงสร้างและการทำหน้าที่ขององค์การแบบเปิด ครอบคลุมทั้งองค์การ

๓.๒ มีการจัดระบบงาน และข้อมูลข่าวสารแบบเปิด โดยการออกแบบระบบงาน และข้อมูลข่าวสารแบบเปิดกระจายทั่วทั้งระบบ และมีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ

๓.๓ มีกระบวนการทำงานและกระบวนการตัดสินใจแบบเปิด โดยการออกแบบกระบวนการทำงานและการตัดสินใจให้เป็นแบบเปิดตลอดในทุกขั้นตอนที่สำคัญ

๔. หลักการมีส่วนร่วม หลักการที่ควรพิจารณา คือ

๔.๑ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร นโยบาย แผนงานและงบประมาณ โดยการเข้าร่วมในมิติของข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นเนื้อหาของการเข้าร่วมในระดับของการรับรู้

๔.๒ การเข้าถึงการปฏิบัติงาน และการตัดสินใจ โดยการเข้าร่วมในมิติของการตกลงใจ ซึ่งเป็นเนื้อหาของการเข้าร่วมในระดับของการกระทำหรือการปฏิบัติการ

๔.๓ การเข้าถึงการกำกับควบคุมผลกระทบ มาตรฐาน เป้าหมาย และผลกระทบ โดยการเข้าร่วมในมิติของการคาดหวังผลซึ่งเป็นเนื้อหาของการเข้าร่วมในระดับของการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์

^{๖๘} ชาวนะ ไตรมาศ, การนำระบบบริหารธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร มุ่งผลสัมฤทธิ์กับการบูรณาการการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเป็นเลิศทางพิสัยสามารภของคนในองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๗), หน้า ๑ - ๘.

๕. หลักความรับผิดชอบ รับการตรวจสอบสาธารณะ มีหลักประกันสามารถตรวจสอบได้ หลักการที่ควรพิจารณา คือ

๕.๑ มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานที่ชัดเจนเป็นพันธะสัญญาโดยวางกรอบความรับผิดชอบให้มีขอบเขตชัดเจนและมีข้อผูกพันที่แน่นอน

๕.๒ มีมาตรการกำกับควบคุมที่แน่นอนสม่ำเสมอ โดยสามารถรักษากรอบที่กำหนดไว้ให้ดำเนินอย่างต่อเนื่องได้

๕.๓ มีการติดตามประเมินวัดผลที่ต่อเนื่องและน่าเชื่อถือ โดยรักษามาตรฐานไว้ให้อยู่ในกรอบที่ยอมรับได้

๖. หลักความคุ้มค่าหรือหลักการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หลักการที่ควรพิจารณา คือ

๖.๑ มีการเพิ่มความสามารถในการทำงาน โดยให้มีการเพิ่มของความสามารถ มีสัดส่วนที่มากกว่าการเพิ่มของต้นทุนที่เป็นมูลค่าและเป็นคุณค่า

๖.๒ มีการวัดการสร้างความสามารถและศักยภาพการทำงาน เพื่อผลผลิตโดยให้การเพิ่มของผลผลิตมีสัดส่วนที่ผันไปในทางบวกตามต้นทุนในการเพิ่มความสามารถ

๖.๓ มีการวัดเพิ่มผลผลิตการทำงาน การควบคุมความเสี่ยงและการลดความสูญเสียเพื่อเพิ่มมูลค่าและประโยชน์ที่ได้

จะเห็นได้ว่าในส่วนของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ ได้กำหนดแนวทางเพื่อสร้างการบริหารจัดการที่ดีในยุทธศาสตร์ การพัฒนาประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพของภาคราชการ การสร้างความเข้มแข็งแก่ภาคประชาชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างภาครัฐกับประชาชน เพื่อให้เกิดการประสานร่วมมือกันในการพัฒนาประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ ยังคงให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องกับการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี โดยได้ขยายกรอบการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม ได้แก่ การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในภาคธุรกิจเอกชน การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกลไกตรวจสอบ ทั้งที่จัดตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกลไกตรวจสอบสาธารณะในภาคประชาชน รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกของประชาชนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ความพอดี เพื่อเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ฉบับนี้ ก็ให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาล ดังจะเห็นได้ในบางมาตราของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการกล่าวถึง

แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเอาไว้เช่นกัน ดังจะยกตัวอย่างให้เห็นในบางมาตรา ดังนี้

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายหรือหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน^{๖๙}

มาตรา ๕๖ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่นหรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ^{๗๐}

มาตรา ๕๘ บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน^{๗๑}

มาตรา ๖๒ บุคคลย่อมมีสิทธิตามและร้องขอให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ^{๗๒}

มาตรา ๗๔ บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงานลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมอันวยความสะอาด และให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี^{๗๓}

มาตรา ๗๘ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินดังต่อไปนี้

(๔) พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

(๕) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

^{๖๙} สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๑), หน้า ๑๖.

^{๗๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๔.

^{๗๑} อ้างแล้ว, หน้า ๓๔.

^{๗๒} อ้างแล้ว, หน้า ๓๖.

^{๗๓} อ้างแล้ว, หน้า ๔๓.

(๖) ดำเนินการให้หน่วยงานทางกฎหมายที่มีหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐตามกฎหมายและตรวจสอบการตรากฎหมายของรัฐ ดำเนินการอย่างเป็นอิสระ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักนิติธรรม^{๗๔}

มาตรา ๘๔ (๒) สนับสนุนให้มีการใช้คุณธรรมจริยธรรมและหลักธรรมาภิบาลควบคู่กับการประกอบกิจการ^{๗๕}

มาตรา ๘๗ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(๒) ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพ หรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น^{๗๖}

สรุปได้ว่า แนวคิดธรรมาภิบาลมีการนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในทุกภาคส่วน ของสังคมไทย ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมและสรุปองค์ประกอบต่างๆ ของหลักธรรมาภิบาลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลเพื่อนำมาเป็นการวิเคราะห์กลไกกระบวนการบริหารงาน และสรุปเป็นหลักธรรมาภิบาลที่สำคัญ ๖ ประการคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๓.๑ ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของการปกครองตนเอง เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับแนวความคิดและทฤษฎีในการกระจายอำนาจ ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ ดังนี้

จอห์น เจ. คลาร์ก (John J. Clark) ให้นิยามไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยเฉพาะ และหน่วยงานการปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งขึ้นและจะอยู่ในความดูแลของรัฐบาล”^{๗๗}

^{๗๔} อ่างแล้ว, หน้า ๔๖.

^{๗๕} อ่างแล้ว, หน้า ๕๓.

^{๗๖} อ่างแล้ว, หน้า ๕๙-๖๐.

ซวงส์ ฉายะบุตร การปกครองท้องถิ่นหมายถึง “การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือ กระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ในการบริหารงานท้องถิ่นตามแนวความคิดที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมจะเป็น “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน”^{๗๗}

ชูศักดิ์ เทียงตรง ได้ให้ความหมาย การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย^{๗๘}

ประทาน คงฤทธิศึกษากร ได้ให้ความหมาย การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้ จะเกิดการทำหน้าที่ปกครองส่วนท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง^{๗๙}

ประหยัด หงษ์ทองคำ ได้รวบรวมความหมาย ของการปกครองส่วนท้องถิ่นของนักวิชาการชาวต่างประเทศไว้ ดังนี้^{๘๐}

วิลเลียม เอ. ร็อบสัน (William A. Robson) ได้ให้ความหมาย การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศ ซึ่งมีอำนาจอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร

อำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องไม่มากจนมีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐเพราะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย และมีองค์การที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

^{๗๗} John J. Clark , อังโน โกวิทท์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, ๒๕๔๖), หน้า ๒๐.

^{๗๘} ซวงส์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๒๑.

^{๗๙} ชูศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘), หน้า ๑๓.

^{๘๐} ประทาน คงฤทธิศึกษากร, ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น, เอกสารการศึกษาศาสาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, (เมษายน ๒๕๒๕), หน้า ๗.

^{๘๑} ประหยัด หงษ์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๑๐.

วิลเลียม วี. ฮอลโลเวย์ (William V. Holloway) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองตนเองของท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารงานคลังของตนเอง และมีสภาของท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

เดเนียล วิท (Daniel Wit) ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันรับผิดชอบทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น

วิญญู อังคนารักษ์ ได้ให้ความหมาย การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปลักษณะกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตรงกับความประสงค์ของประชาชนโดยเหตุที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นย่อมทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่นและย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเอง และมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร^{๕๒}

จากที่กล่าวมานั้นพอสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเองโดยให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนาและให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การหน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวนี้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจ และดำเนินกิจการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของตนเท่านั้น และหน่วยการปกครองท้องถิ่นนี้ต้องอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

๒.๓.๒ องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบที่สำคัญๆ ของการปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้^{๕๓}

๑. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมาย และหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ จะมีสภาพเป็นนิติบุคคล

^{๕๒}วิญญู อังคนารักษ์, แนวความคิดในการกระจายอำนาจปกครองท้องถิ่น, (เอกสารประกอบการบรรยายฉบับพิมพ์โรเนียว, ๒๕๑๙), หน้า ๔.

^{๕๓}สถาบันดำรงราชานุภาพ กองวิชาการและแผนงานร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง, "ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล", รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๔๐), หน้า ๑๕-๑๖.

๒. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับการจัดตั้งขึ้น จะต้องไม่อยู่ในการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ เพราะจะต้องเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจปกครองตนเอง

๓. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้น ต้องมีองค์กรที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่น เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน

๔. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น จะต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ โดยการอนุญาตจากรัฐเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้นำมาทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

๕. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น/ควรมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตน ตามครรลองของการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง

๖. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ควรมีอำนาจในการออกกฎข้อบังคับเพื่อกำกับให้มีการปฏิบัติไปตามนโยบายหรือความต้องการแห่งท้องถิ่นได้ แต่ทั้งนี้กฎข้อบังคับทั้งปวงย่อมไม่ขัดต่อกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดของรัฐ

๗. หน่วยการปกครองท้องถิ่นเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้ว ยังคงอยู่ในความรับผิดชอบและอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์ และความมั่นคงแห่งรัฐ และประชาชนในส่วนรวม

๒.๓.๓ ลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่น

เนื่องจากการปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง เป็นการปกครองที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น และการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองภายใต้กฎหมายของรัฐหรือประเทศนั้นๆ ดังนั้น ลักษณะของการปกครองท้องถิ่นที่สำคัญมีดังนี้^{๔๔}

๑. มีสถานะตามกฎหมาย หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย

๒. มีพื้นที่และระดับ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีพื้นที่การปกครองที่แน่นอนและชัดเจน และควรจะต้องมีการแบ่งระดับการปกครองท้องถิ่นว่ามีกี่ระดับ เช่น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เป็นต้น เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดพื้นที่และระดับของการปกครองท้องถิ่นมีมากมาย เช่น สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ความสำคัญในการปกครองตนเองของประชาชน ประสิทธิภาพในการบริหาร รายได้ และความหนาแน่นของประชากร เป็นต้น สำหรับประเทศไทยมีเกณฑ์จัดตั้งและยกฐานะหน่วยการปกครองท้องถิ่น ๓ ประการ คือ รายได้ย้อนหลัง ๓ ปี ไม่รวมเงินอุดหนุน จำนวนประชากรและขนาดพื้นที่

^{๔๔} วิชา ไชยสาร, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๒ - ๑๔๘.

๓. มีการกระจายอำนาจและหน้าที่ การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการกระจายอำนาจการปกครองไปให้ท้องถิ่น โดยการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน ดังนั้น การที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะมีอำนาจและหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองการปกครองเป็นสำคัญ

๔. มีความเป็นนิติบุคคล หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องเป็นองค์การนิติบุคคล โดยเอกเทศจากองค์การของรัฐบาลกลาง ทั้งนี้ เพื่อการดำเนินงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย และเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เพราะหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

๕. มีการเลือกตั้ง การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มาจาก การเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ กล่าวคือ จะต้องให้สิทธิแก่ประชาชนในท้องถิ่น ในการเลือกตั้งคณะเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการปกครองท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง

๖. มีอำนาจอิสระ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องไม่อยู่ในสายบังคับบัญชาของหน่วยงานรัฐบาลกลาง และมีอำนาจอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย สามารถกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับ เพื่อกำกับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายหรือความต้องการของท้องถิ่น และสามารถใช้อำนาจพิเศษของตนในการปฏิบัติกิจการในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง

๗. มีงบประมาณของตนเอง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ จัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

๘. มีการกำกับดูแลของรัฐ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองระดับรองของรัฐ และอยู่ในการกำกับดูแลของรัฐ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมและความมั่นคงแห่งรัฐ

๒.๓.๔ ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย เนื่องจาก

๑. องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนกล่าวคือ องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นภาพจำลองของระบบการเมืองของชาติ มีกิจกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะการเลือกตั้งเป็นราชการชักนำให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเป็นการฝึกหัดการตัดสินใจทางการเมือง

๒. การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง จะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น เพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้างจะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองระดับชาติโดยง่าย

๓. การปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้แจ่มแจ้งทางการเมือง กล่าวคือ ประชาชนจะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การบริหาร การเมืองท้องถิ่น การต่อสู้แข่งขันกันตามวิถีทางการเมือง ทำให้เกิดการกลุ่มทางการเมืองในที่สุด

๔. การปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีการเมืองของเมืองของประชาชนด้วยเหตุที่การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและใกล้ชิด และเกี่ยวพันต่อการเมืองระดับชาติ หากมีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอก็จะมีผลทำให้เกิดความคึกคัก และมีชีวิตชีวาต่อการปกครองท้องถิ่นประชาชนในท้องถิ่นจะมีความสัมพันธ์และเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา

๕. การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองท้องถิ่นผ่านการเรียนรู้ทางการเมืองในท้องถิ่น ทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับชาติสูงขึ้น ด้วยเหตุที่ได้รับค่านิยมศรัทธาจากประชาชนจึงทำให้ได้รับเลือกตั้งในระดับสูงขึ้น^{๔๕}

๒.๓.๕ ประเภทขององค์การปกครองท้องถิ่น

องค์การปกครองท้องถิ่นแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบทั่วไป มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ มี ๒ รูปแบบ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

ตามบทบัญญัติในหมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๘๑ - ๒๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กล่าวถึงที่มาขององค์การปกครองท้องถิ่นโดยสรุปไว้ ดังนี้^{๔๖}

๑. รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่

๒. การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นและมีหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

^{๔๕} พูนศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล, การปกครองท้องถิ่นและพื้นฐานการพัฒนาประชาธิปไตย กรณีศึกษาสภาตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๔๑-๔๓.

^{๔๖} สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, หน้า ๒๓๗-๒๔๗.

ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้มิได้

๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของ จังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย

๔. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๕. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้มีสิทธิลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ จำนวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อ หลักเกณฑ์ และวิธีการเข้าชื่อ การตรวจสอบรายชื่อ และการลงคะแนนเสียง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

๖. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้

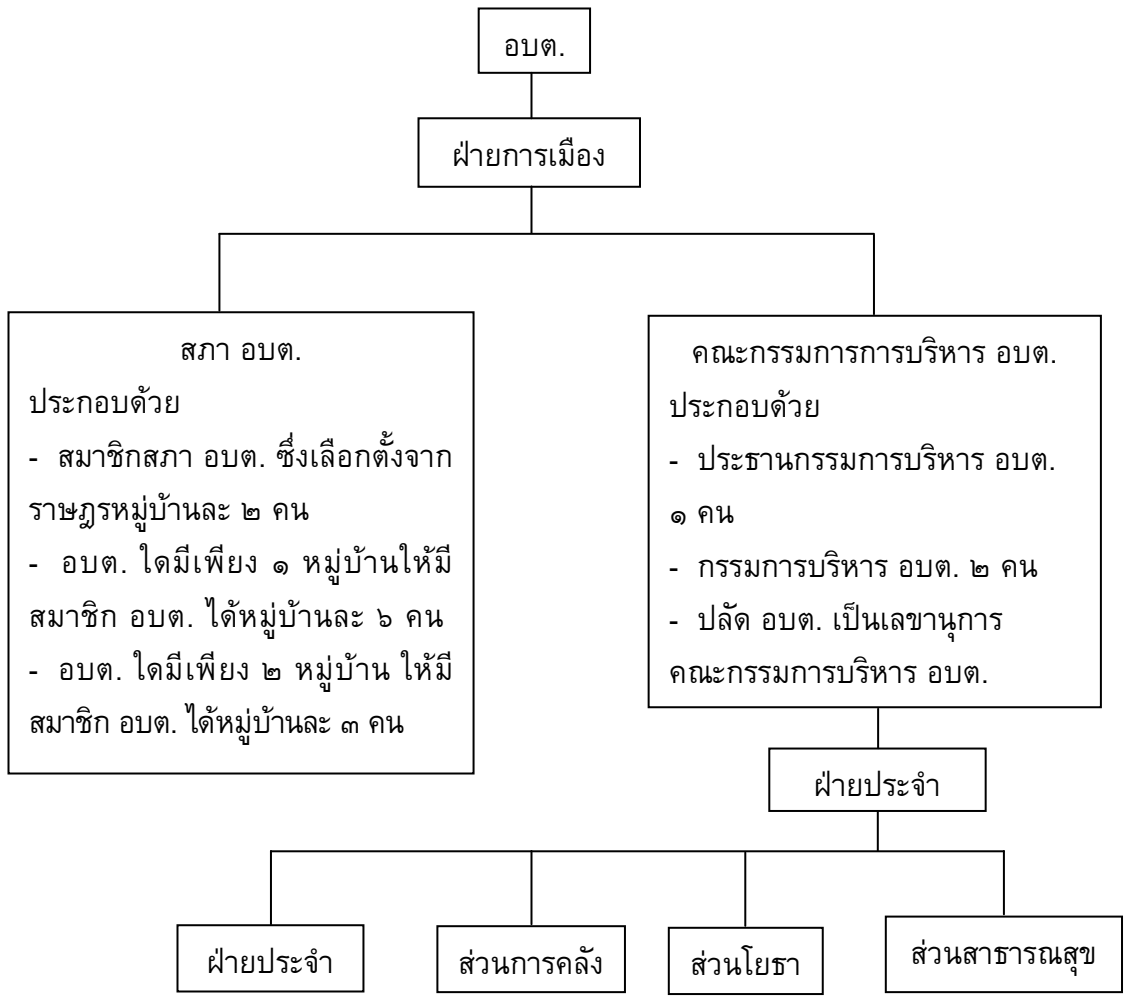
๗. ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวไว้ด้วย

๘. การแต่งตั้งและการให้ข้าราชการและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ต้องเป็นไปตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น โดยการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีมาตรฐานสอดคล้องกัน และอาจได้รับการพัฒนาร่วมกันหรือสับเปลี่ยนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันได้ รวมทั้งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นก่อน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๙. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

๑๐. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายบัญญัติ

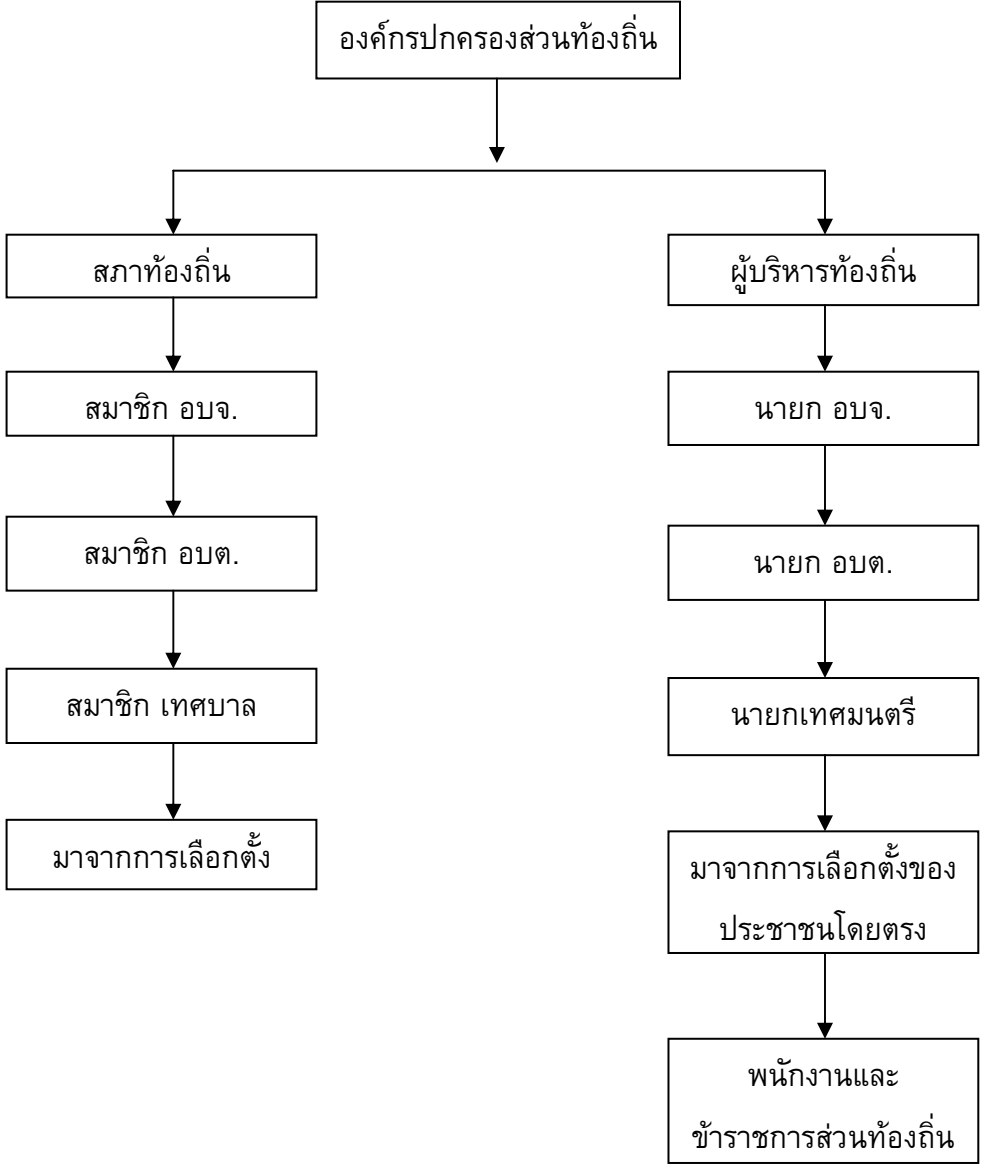
๒.๓.๖ โครงสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่น
 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๘๗}

แผนภูมิที่ ๒.๑ แสดงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

^{๘๗} พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร, แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน, ๒๕๕๒), หน้า ๓๖.

แสดงโครงสร้างการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

แผนภูมิที่ ๒.๒ แสดงที่มาของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มา การปกครองท้องถิ่นไทย : พัฒนาการและปฏิรูปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐

๒.๔ องค์การบริหารการบริการส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า

องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า มี ๕ แห่ง ซึ่งประกอบด้วย

๒.๔.๑ องค์การบริหารส่วนตำบลสันสลี^{๔๔}

ตำบลสันสลี ได้รับประกาศจัดตั้งตามกระทรวงมหาดไทย แห่งพระราชบัญญัติตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๔๐ และ ๔๑ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลสันสลี ตั้งอยู่เลขที่ ๑๑๕ บ้านทุ่งห้า หมู่ที่ ๒ ตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเวียงป่าเป้า ประมาณ ๖ กิโลเมตร เนื้อที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันสลี มีเนื้อที่ทั้งหมด ๓๖๓ ตารางกิโลเมตร

ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลสันสลี เป็นที่ราบลุ่มสลับที่ราบสูงและมีภูเขาล้อมรอบ มีลำน้ำลาวไหลผ่านตลอดพื้นที่ มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลป่าหุง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย และตำบลวังแก้ว อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลป่าไผ่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ติดต่อกับตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

องค์การบริหารส่วนตำบลสันสลี มีจำนวน ๑๓ หมู่บ้าน เป็นเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเต็มพื้นที่ ดังนี้

หมู่ที่ ๑ บ้านโป่งเหนือ	หมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งห้า
หมู่ที่ ๓ บ้านเด่นศาลา	หมู่ที่ ๔ บ้านโล๊ะ
หมู่ที่ ๕ บ้านสันสลี	หมู่ที่ ๖ บ้านโป่งนก
หมู่ที่ ๗ บ้านแม่ตะละ	หมู่ที่ ๘ ปางมะขามป้อม
หมู่ที่ ๘ บ้านโชคชัยพัฒนา	หมู่ที่ ๑๐ บ้านสันป่าปอ
หมู่ที่ ๑๑ บ้านแม่ปุ่นน้อย	หมู่ที่ ๑๒ บ้านทุ่งห้าเหนือ
หมู่ที่ ๑๓ บ้านโป่งนกเหนือ	

^{๔๔} แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๔ - ๒๕๕๖), องค์การบริหารส่วนตำบลสันสลี, หน้า ๗-๘ (เอกสารอัดสำเนา).

ข้อมูลประชากร

ประชากรทั้งสิ้น ๙๐๕๖ คน

ประชากรชาย ๔๕๖๔ คน

ประชากรหญิง ๔๔๙๒ คน

มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๒๕ คน/ตารางกิโลเมตร

ข้อมูลเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ (สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง)

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๘๘}

ประจำปีงบประมาณ ปี ๒๕๕๓ (พฤษภาคม)	๒๓,๙๘๐,๖๓๙.๙๔ บาท
- รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บเอง	๔๔๑,๖๓๒.๐๙ บาท
- รายได้จากภาษีที่ได้รับจัดสรร	๘,๑๕๑,๕๕๙.๘๕ บาท
- เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	๔,๗๑๗,๕๐๐.๐๐ บาท
- เงินอุดหนุนภารกิจถ่ายโอนเลือกทำ	๑๐,๖๖๙,๙๔๘.๐๐ บาท

๒.๔.๒ องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง^{๘๙}

ตำบลเวียง เป็นตำบลที่เกิดขึ้นพร้อมกับกิ่งอำเภอเวียงป่าเป้า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ คำว่า“เวียง” ตามภาษาล้านนา แปลว่า เมือง ซึ่งเป็นแหล่งชุมชนมีประชากรหนาแน่นและเป็นแหล่งศูนย์รวมของส่วนราชการทั้งอำเภอ เป็นศูนย์กลางพาณิชย์ของอำเภอ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ที่ราบสูง ที่เชิงเขา มีภูเขาล้อมรอบตัดผ่านด้วยแม่น้ำลาวและแม่น้ำแม่ปูน

องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง ตั้งอยู่ในท้องที่ บ้านกู่ บ้านเลขที่ ๑๐๓ หมู่ที่ ๖ ตำบลเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ๕๗๑๗๐ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเวียงป่าเป้าไปทางทิศใต้ ประมาณ ๑ กิโลเมตร, ห่างจากตัวจังหวัดเชียงรายประมาณ ๙๘ กิโลเมตร พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียง มีเนื้อที่โดยประมาณ ๒๐๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๒๙,๓๗๕ ไร่ อยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดเชียงรายห่างจากตัวจังหวัดเชียงรายประมาณ ๙๘ กิโลเมตร มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

^{๘๘}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑.

^{๘๙}แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๔ - ๒๕๕๖), องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง, หน้า ๔ - ๕ (เอกสารอัดสำเนา).

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย และอำเภอวังเหนือ
จังหวัดลำปาง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

มีลักษณะภูมิประเทศ ๒ ลักษณะคือ

๑. พื้นที่ราบ และพื้นที่ลุ่ม มีการกระจายอยู่ทุกหมู่บ้าน และมีหมู่บ้านเล็กกะล่อน้อย
เท่านั้น ส่วนมากการใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกข้าว พืชไร่(ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) ไม้ผล พืชผัก
และใช้เป็นที่อยู่อาศัย

๒. พื้นที่สูงและพื้นที่ภูเขา พื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นป่าสงวนแห่งชาติไม่มีเอกสารสิทธิ
ราษฎรใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกพืชไร่ พืชผัก และไม้ผล ได้แก่ พื้นที่หมู่ที่ ๗ , ๘ , ๙ ของตำบลเวียง

จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต.เวียง มีทั้งสิ้น ๑๑ หมู่บ้าน

หมู่บ้านในเขต อบต. เต็มหมู่บ้าน จำนวน ๖ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. บ้านหนองยาว	๒. บ้านป่าบง
๓. บ้านดงหลายหน้า	๔. บ้านแม่ปุ่นหลวง
๕. บ้านแม่ปุ่นล่าง	๖. บ้านหนองยาวพัฒนา
- หมู่บ้านที่อยู่ในเขต อบต. บางส่วน จำนวน ๕ หมู่บ้าน ได้แก่
๑. บ้านหัวเวียง	๒. บ้างโป่งหนอง
๓. บ้านกู่	๔. บ้านศรเวียงทอง
๕. บ้านสันติพัฒนา	

ท้องถิ่นอื่นในตำบล ๑ แห่ง คือ เทศบาลเวียงป่าเป้า

ข้อมูลประชากร

ประชากรทั้งสิ้น	๑๐,๓๙๖	คน
ประชากรชาย จำนวน	๕,๓๔๓	คน
ประชากรหญิง จำนวน	๕,๐๕๓	คน
มีความหนาแน่นเฉลี่ย	๕๐.๒๒	คน / ตารางกิโลเมตร
จำนวนหลังคาเรือน	๓,๑๔๒	หลังคาเรือน

๒.๔.๓ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง^{๔๑}

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเวียงป่าเป้ามาทางทิศใต้ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๘ ระยะทาง ๕ กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดเชียงราย ๙๔ กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ ๒ ชั่วโมง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่งมีเนื้อที่ทั้งหมด ๙๗ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๔๗,๕๐๐ ไร่

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลป่าจิว อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลทุ่งฮั่ว อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลแม่แว่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง มีเขาสูงชันตั้งอยู่ล้อมรอบ ส่วนที่ราบลุ่มจะเป็นที่ราษฎรทำไร่ทำนา และการเกษตรกรรมทั่วไป

จำนวนหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบมีทั้งหมด ๗ หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ ๑ บ้านเพยไฮ	หมู่ที่ ๒ บ้านโป่งเทวี
หมู่ที่ ๓ บ้านสัน	หมู่ที่ ๔ บ้านลังกา
หมู่ที่ ๕ บ้านโป่งเทวี	หมู่ที่ ๖ บ้านสันต้อ
หมู่ที่ ๗ บ้านห้วยหินลาด	

ข้อมูลประชากร

จำนวนประชากรทั้งสิ้น	๕,๒๑๗ คน	ประชากร(ข้อมูลปี ๒๕๕๒)
แยกเป็นชาย	๒๖๑๗ คน	
แยกเป็นหญิง	๒,๕๘๔ คน	
จากทั้งหมด	๑,๖๗๔	ครัวเรือน

มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๕๓ คน/ตารางกิโลเมตร

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง^{๔๒}

ประจำปีงบประมาณ ปี ๒๕๕๒	๑๕,๗๔๗,๘๙๒.๔๐ บาท
- รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บเอง	๑๔๐,๙๓๒.๙๕ บาท
- รายได้จากภาษีที่ได้รับจัดสรร	๗,๙๓๓,๙๓๒.๖๒ บาท
- เงินอุดหนุนทั่วไป	๗,๕๔๑,๗๑๑.๘๘ บาท
- รายได้จากค่าธรรมเนียม ๙	๕,๕๕๕.๒๐ บาท

^{๔๑}แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๔ - ๒๕๕๖), องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง, หน้า ๕ - ๖ (เอกสารอัดสำเนา).

^{๔๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑.

- รายได้จากทรัพย์สิน ๔๓,๗๑๗.๗๕ บาท
- รายได้เบ็ดเตล็ด ๘๓,๑๒๐.๐๐ บาท

๒.๔.๔ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์^{๙๓}

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ ได้ยกฐานะจากสภาตำบลแม่เจดีย์ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ และประกาศของกระทรวงมหาดไทยเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ชั้น ๕ ตั้งอยู่เลขที่ ๖๔ หมู่ที่ ๑๒ ถนนแม่ชะจาน - วังเหนือ ต.แม่เจดีย์ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย อาณาเขตการปกครอง มีพื้นที่ ๑๑๒,๕๐๐ ไร่ หรือ ๑๕๘ ตารางกิโลเมตร

เขตการปกครอง

อาณาเขตทางทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลเวียงกาหลง

อาณาเขตทางทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลแม่เจดีย์ใหม่

อาณาเขตทางทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอวังเหนือ จ.ลำปาง

อาณาเขตทางทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอพร้าว จ.เชียงใหม่

หมู่บ้านในความรับผิดชอบของตำบลแม่เจดีย์ มีทั้งสิ้น ๑๕ หมู่บ้าน ซึ่งบางหมู่บ้านอยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลแม่ชะจาน หมู่บ้านที่อยู่ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ มีดังนี้

หมู่ที่ ๑ บ้านสันลมจอย

หมู่ที่ ๒ บ้านขันหอม

หมู่ที่ ๓ บ้านสา

หมู่ที่ ๔ บ้านสันกู่

หมู่ที่ ๕ บ้านป่าแจะ

หมู่ที่ ๖ บ้านสันมะนะ

หมู่ที่ ๗ บ้านทุ่งยาว

หมู่ที่ ๘ บ้านปางมะกาด

หมู่ที่ ๙ บ้านห้วยทราย

หมู่ที่ ๑๐ บ้านหนองบัว

หมู่ที่ ๑๒ บ้านใหม่พัฒนา

หมู่ที่ ๑๓ บ้านห้วยน้ำกิน

หมู่ที่ ๑๔ บ้านกู่ทอง

หมู่ที่ ๑๕ บ้านป่าซางพัฒนา

หมู่ที่ ๑๖ บ้านสาเจริญ

ข้อมูลประชากร

จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น ๖,๔๖๗ คน ประชากร(ข้อมูลปี ๒๕๕๓)

แยกเป็นชาย ๓,๒๘๙ คน

หญิง ๓,๑๗๘ คน

จากจำนวน ๑,๙๐๗ ครัวเรือน

^{๙๓} แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๔ - ๒๕๕๖), องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์, หน้า ๘ - ๑๐ (เอกสารอัดสำเนา).

รายรับ – รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์^{๔๔} ประจำปีงบประมาณ ปี ๒๕๕๒

รับจริง ๑๘,๕๓๔,๗๔๕.๔๔ บาท

จ่ายจริง ๑๘,๒๙๒,๑๔๔.๑๘ บาท

การจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นปี ๒๕๕๒

- ภาษีบำรุงท้องที่ ๘๕,๑๐๐.๗๑ บาท

- ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ๘๕,๓๖๕๐๗๑ บาท

- ภาษีป้าย ๒,๙๓๓.๖๐ บาท

- ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบการค้า ๑๑,๒๐๐.๐๐ บาท

รวมจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น ปีงบประมาณ ๒๕๕๒ทั้งสิ้น ๔๗๙,๑๘๗.๙๗ บาท

๒.๔.๕ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่^{๔๕}

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ ยกฐานะจากสภาองค์ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ องค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งอยู่ที่ทิศใต้สุดของเขตอำเภอเวียงป่าเป้า ห่างจากตัวอำเภอ เวียงป่าเป้า ประมาณ ๒๑ กิโลเมตร พื้นที่ทั้งตำบล มีจำนวน ๑๘๑,๒๕๐ ไร่ หรือ ประมาณ ๒๙๐ ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลวังใต้ อำเภอลำปาง

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ มีจำนวน ๑๔ หมู่บ้าน เป็นเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเต็มพื้นที่ ดังนี้

หมู่ที่ ๑ บ้านโสัง

หมู่ที่ ๒ บ้านร้อง

หมู่ที่ ๓ บ้านแม่เจดีย์

หมู่ที่ ๔ บ้านปางอ้าย

หมู่ที่ ๕ บ้านจำบอน

หมู่ที่ ๖ บ้านโป่งน้ำร้อน

หมู่ที่ ๗ บ้านขุนลาว

หมู่ที่ ๘ บ้านเมืองน้อย

หมู่ที่ ๙ บ้านบวกซอน

หมู่ที่ ๑๐ บ้านห้วยม่วง

หมู่ที่ ๑๑ บ้านห้วยชมพู

หมู่ที่ ๑๒ บ้านห้วยคุณพระ

^{๔๔}เรื่องเดียวกัน , หน้า ๑๒

^{๔๕}แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๖), องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่, หน้า ๖ – ๑๑

หมู่ที่ ๑๓ บ้านห้วยโป่งผาลาด	หมู่ที่ ๑๔ บ้านโป่งป่าตอง	
ข้อมูลประชากร (ข้อมูล ณ เดือน มีนาคม ๒๕๕๓)		
จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น	๙,๖๒๖ คน	
แยกเป็นชาย	๔,๘๔๑ คน	
แยกเป็นหญิง	๔,๗๘๕ คน	
รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่		
ประจำปีงบประมาณ ปี ๒๕๕๒	๒๔,๑๐๐,๕๑๑.๓๒	บาท
- รายรับที่ได้รับการจัดสรร	๑๑,๐๖๔,๗๐๕.๐๕	บาท
- รายรับจากเงินอุดหนุน	๑๒,๒๕๕,๒๓๔.๘๒	บาท
- รายรับที่อบต.จัดเก็บเอง	๗๘๐,๕๗๑.๔๕	บาท

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารพบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้
จันทรา แซ่ลี ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารกลยุทธ์เพื่อความสำเร็จขององค์กร : กรณีศึกษาเทสโก้ โลตัส ซูเปอร์เซ็นเตอร์” โดยศึกษาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้ข้อมูลทฤษฎีที่เกี่ยวข้องรวมถึงรายงานประจำปีของบริษัทระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๖

การศึกษาเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน พบว่า บริษัทมีสภาพคล่องที่ดี บริษัทสามารถทำยอดขายได้ดีจากสินทรัพย์ที่มีอยู่ และความสามารถในการทำกำไรค่อนข้างดี แต่จะลดลงเล็กน้อยในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ส่วนการวิเคราะห์ด้วยค่า Z พบว่า บริษัทอยู่ในช่วงสภาวะไม่แน่นอน เนื่องจากต้องมีการลงทุนที่สูง

การศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการของการบริหารเชิงกลยุทธ์ พบว่า บริษัทมีทั้งจุดแข็งในองค์กรและโอกาสที่ดีจากภายนอก ทำให้บริษัทเลือกใช้กลยุทธ์แบบเชิงรุก^๖

พุกษา พุทธิรักษ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก” ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการสหกรณ์ทั้ง ๔ ด้าน โดยหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการบริหารจัดการในด้านทานที่น้อยที่สุดได้แก่ สหกรณ์ได้ให้ ความช่วยเหลือและให้สวัสดิการต่างๆ แก่สมาชิกอย่างเหมาะสมและพอเพียงในการที่จะให้สหกรณ์ให้ความช่วยเหลือและให้สวัสดิการต่างๆ แก่สมาชิกอย่างพอเพียงได้นั้น เป็นสิ่งที่สามารถทำได้ ถ้าบุคคล ๓ ฝ่าย

^๖จันทรา แซ่ลี, การบริหารกลยุทธ์เพื่อความสำเร็จขององค์กร : กรณีศึกษาเทสโก้ โลตัส ซูเปอร์เซ็นเตอร์, สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๘), หน้า ๖๓ - ๖๕.

ร่วมมือกัน ดังนี้ สมาชิกของสหกรณ์ มีความสำนึกในการเป็นเจ้าของสหกรณ์ มีความเชื่อมั่นในสหกรณ์ มีความภักดี ช่วยอุดหนุนกิจการของสหกรณ์ ตลอดจนให้ความร่วมมือแก่ สหกรณ์ ด้วยความซื่อสัตย์และจริงใจต่อสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการ มีความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนหรือพวกพ้อง ในทางมิชอบ พร้อมทำให้ความเสมอภาคต่อบรรดาสมาชิกโดยทั่วหน้ากัน ยึดถือและปฏิบัติตาม ระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายสหกรณ์ ผู้จัดการและฝ่ายจัดการ รู้จักงานในหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต อุทิศเวลาให้แก่สหกรณ์ ยกย่องให้เกียรติกับสมาชิกทุกคนด้วยดีทั่วหน้ากัน ด้วยเหตุนี้ถ้าทั้ง ๓ ฝ่าย ทำได้ดังนี้ สหกรณ์ก็จะดำเนินงานไปได้ด้วยดี ประสบผลสำเร็จ เมื่อสหกรณ์ประสบผลสำเร็จแล้ว ความช่วยเหลือและสวัสดิการต่างๆ แก่สมาชิกก็จะมีอย่างเพียงพอ^{๔๗}

พัชรินทร์ นาคฉุย ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการติดตามภาระหนี้สินของธนาคารตามหลักพุทธธรรม” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการการเป็นหนี้และการติดตามภาระหนี้สิน ผลการศึกษาพบว่า หนี้เกิดแต่สัญญาอันเป็นหนี้เกิดจาก “นิติธรรม” คือการตกลงทั้งสองฝ่ายก่อให้เกิดหนี้ขึ้น ส่วนหนี้ที่เกิดแต่จัดการงานนอกสั่ง ลากมีควรวได้ และละเมิดนั้นเป็นหนี้เกิดจาก “นิติเหตุ” คือคู่กรณี การชำระหนี้ถูกต้องจะต้องอยู่ในลักษณะดังนี้คือ ชำระหนี้ให้ถูกต้อง ครบตามวัตถุประสงค์แห่งหนี้ ชำระหนี้ตามวันกำหนดและชำระหนี้ด้วยความสุจริต จึงถือว่าชำระหนี้ถูกต้อง และลูกหนี้ได้หลุดพ้นจากการเป็นหนี้ การเกิดหนี้มี ๒ สาเหตุคือหนี้ที่เกิดจากการใช้จ่ายเกินตัว ใช้จ่ายไม่ระมัดระวัง การไม่รู้จักประมาณตัวเองและหนี้ที่เกิดจากเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือความจำเป็นทั้งของตนเองและครอบครัว หลักการและวิธีการติดตามภาระหนี้สิน ผลการศึกษาพบว่า หลักการและวิธีการในการติดตามภาระหนี้สินมี ๘ ขั้นตอน (8 P) คือ ปัญหา (Problem) เป้าหมาย (Purpose) การเตรียมการ (Perparing) การวางแผน (Planning) กระบวนการ (Processing) การปฏิบัติ (Practical) การมีส่วนร่วม (Participating) และผลการดำเนินงาน (Performance) การติดตามภาระหนี้สินของธนาคารโดยใช้หลักพุทธธรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการการติดตามภาระหนี้สินของธนาคารตามหลักพุทธธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า การให้หลักสาราณียธรรมมีประโยชน์ในการติดตามภาระหนี้สิน รองลงมา คือ หลักธรรมโลกบาล และหลักธรรมคิหิสุข ตามลำดับ สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของการศึกษาครั้งนี้ คือ ธนาคารควรมีนโยบายในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ร่วมกับกฎข้อบังคับในการติดตามภาระหนี้สินของธนาคารแห่งประเทศไทย

^{๔๗} พุกษา พุทธิรักษ์, “การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๘๙.

โดยนำเอาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้ามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมพนักงานติดตามภาระหนี้สินของธนาคาร เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างธนาคารกับลูกหนี้^{๕๔}

พระครูหนทวีวัฒน์ วิธมฺโม (มีนุสรณ์) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสภาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปลายบาง มีความคิดเห็นแตกต่างกันตามเพศ และอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสภาราณียธรรม ๖ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้แนวทางการนำหลักสภาราณียธรรม ๖ ไปประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านเมตตาทายกรรม เจ้าหน้าที่ไม่ควรเลือกปฏิบัติในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ ควรให้บริการตามลำดับในการมาใช้บริการ เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้รับบริการ ด้านเมตตาวจีกรรม เจ้าหน้าที่กล่าววาจาสุภาพต่อผู้มาใช้บริการ ด้านเมตตาโมกกรรม เจ้าหน้าที่ต้องยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ส่วนตัว ให้เกียรติประชาชนที่มาติดต่อและต้อนรับด้วยไมตรีจิตที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ด้านสาธารณโภคี เจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่สินจ้างรางวัล บริการด้วยความเต็มใจ และมีความรับผิดชอบ ด้านศีลสามัญญตา ควรมีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เห็นแก่พวกพ้องสำคัญกว่าประเทศ หรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ด้านทิวฐิสามัญญตา ยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำมาแก้ไขปรับปรุงตามสภาพจริง^{๕๕}

พระมหาสุริยา อภิวัตตโน (มะสันเทียะ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระเทพวิฑฒาน (หลวงพ่อกุณ ปรีสุทฺโธ)” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ ด้านการปกครองภายในวัดเป็นแบบพ่อปกครองลูก ได้ยึดหลักธรรมาธิปไตย อคติ ๔ พรหมวิหาร ๔ ด้านการศึกษา ได้ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในฝ่ายพระปริยัติธรรม แผนกธรรม แผนกบาลีและฝ่ายสามัญโดยมอบทุนการศึกษา สร้างอาคารสถานที่เรียน เป็นต้น ด้านการเผยแผ่ด้วยการแสดงธรรม ด้านสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ หลวงพ่อกุณได้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและพระพุทธศาสนามากมาย

^{๕๔} พิชรินทร์ นาคบุญ, “การบริหารจัดการการติดตามภาระหนี้สินของธนาคารตามหลักพุทธธรรม”วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า (๒).

^{๕๕} พระครูหนทวีวัฒน์ วิธมฺโม (มีนุสรณ์), “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสภาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า (๒).

ส่วนแนวทางการนำหลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปรีสุทโธ) มาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน ผู้วิจัยพบว่าพระเดชพระคุณท่านได้ใช้หลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมโดยพิจารณาตามลำดับความเร่งด่วน และเน้นประโยชน์แก่สังคมเป็นอันดับแรก ส่วนพระสงฆ์มีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ท่านเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมและชุมชนเป็นไปโดยไม่ขัดต่อพระวินัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยปัจจุบันใน ๓ ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครองเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น^{๑๑๑}

รัชนา ศานติยานนท์ ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย” โดยได้ให้ข้อสรุปในภาพรวมว่า การบริการจัดการที่ดีเป็นแนวทางปฏิบัติที่ยอมรับในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษาในปัจจุบัน จะเน้นความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติและความโปร่งใสในขณะเดียวกันก็ยังคงให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความยุติธรรม นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาให้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการมหาลัยในส่วนต่างๆ ที่สะท้อนองค์ประกอบของการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดี^{๑๑๒}

อรทัย แสงทอง ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน” ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในการบริหารงานทั้ง ๖ งานของโรงเรียน คือ งานด้านวิชาการ งานธุรการ การเงิน และพัสดุ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ส่วนครูผู้สอนมีระดับการใช้ธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน และ ๖ งานของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน^{๑๑๓}

สุธาดา สนิทเวช ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการโรงพยาบาลสงฆ์” ผลการวิจัย ระดับความพึงพอใจของพระสงฆ์ที่มีต่อการให้บริการในโรงพยาบาลสงฆ์ของพระสงฆ์ – สามเณร ด้านระบบการให้บริการและด้านผู้ให้บริการตามหลักพรหมวิหาร ๔ พระสงฆ์ - สามเณร มีระดับความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการโรงพยาบาลสงฆ์

^{๑๑๑} พระมหาสุริยา อภิวิฑูโน (มะสันเทียะ), “การศึกษาบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปรีสุทโธ)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า (๑) – (๒).

^{๑๑๒} รัชนา ศานติยานนท์, รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๖.

^{๑๑๓} อรทัย แสงทอง, “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๙๗.

ตามปัจจัยระบบการให้บริการภาพรวมอยู่ในระดับสูง เปรียบเทียบความพึงพอใจของพระสงฆ์ที่เป็นผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอกจากระบบการให้บริการโดยรวม มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกัน ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการในการให้บริการพระสงฆ์ของโรงพยาบาลสงฆ์ จากหัวหน้าการพยาบาลผู้ป่วยนอก และหัวหน้าการพยาบาลผู้ป่วยใน มีแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพคล้ายคลึงกัน เริ่มจากต้องกำหนดแผนงาน ดำเนินการตามแผน ประเมินผลการทำงาน ติดตามประสานงาน และควบคุม ให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อองค์กร ตลอดจนการติดตามผลงานอย่างต่อเนื่อง ให้กำลังใจต่อผู้ปฏิบัติงาน^{๑๐๓}

สุพจน์ เจริญขำ ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษา ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาล ๖ หลัก มาใช้ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมและรายด้านไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แต่ในส่วนของผู้ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย^{๑๐๔}

สุขุมพร ปุญญาคม ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) กับหลักพุทธศาสนา” ได้กล่าวว่า บทพิสูจน์ที่สำคัญของการสร้างระบบการปกครองที่ดี ไม่อาจอาศัยคุณสมบัติเป็นคนดีอย่างเดียวมาเป็นผู้นำบริหารบ้านเมืองได้อีกต่อไป หากคนดีไม่ยึดหลักการปกครองโดยธรรมอย่างเต็มเปี่ยมด้วยศรัทธามั่นคง การปกครองที่ดีไม่ได้อยู่ที่กลไกการปกครองระบบการปกครองหรือวิธีการปกครอง หากแต่เน้นที่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่จะบรรลุ นั่นคือความเป็นธรรมในแผ่นดิน การมีจิตสำนึกของผู้นำผู้มีอำนาจทางคุณธรรม รูปแบบหรือกลไกปกครองจะเป็นอย่างไรก็ได้ แต่กลไกนั้นจะต้องใช้อำนาจโดยมีธรรมะเป็นสรณะ ซึ่งแตกต่างกับตะวันตกที่เป็นระบบการปกครองที่ดีโดยเป็นระบบประชาธิปไตยด้วยวิธีการเน้นสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลเป็นหลัก^{๑๐๕}

^{๑๐๓} สุธาดา สนธิเวช, “ความพึงพอใจของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการโรงพยาบาลสงฆ์” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า (๑).

^{๑๐๔} สุพจน์ เจริญขำ, ร.ต.ท. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐๔.

^{๑๐๕} สุขุมพร ปุญญาคม, “การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) กับหลักพระพุทธศาสนา”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๖๒.

อาภรณ์รัตน์ เลิศไฝ่รอด ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะหลักสาราณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์” โดยจาแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ว่า ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านรายได้ เป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนด้านเพศ อายุ และตำแหน่งหน้าที่ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสาราณียธรรม มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมมีดังนี้ ๑) มีความเชื่อตรงต่อหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ ๒) สร้างความสามัคคีกลมเกลียวให้เกิดขึ้นทั้งกับฝ่ายเจ้าหน้าที่และฝ่ายประชาชน เพื่อความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันในการร่วมกันพัฒนาทั้ง ๓) ส่งเสริมข้อธรรมสาธารณะโภคี คือ การรู้จักเอื้อเพื่อแบ่งปันผลประโยชน์กันด้วยความยุติธรรม ช่วยเหลือกัน ไม่เห็นแก่ตัว ๔) ส่งเสริมการมีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน รู้จักแสวงหาจุดร่วม และสงวนไว้ซึ่งจุดต่างของกันและกัน คิดในสิ่งที่ตรงกัน ปรับมุมมองให้ตรงกัน^{๑๐๖}

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารต่างๆในขั้นต้น สรุปได้ว่าการบริหารในแต่ละหน่วยงานย่อมมีวิธีการที่แตกต่างกันไปตามระเบียบ กฎเกณฑ์ของแต่ละหน่วยงาน แต่สิ่งสำคัญในการบริหารนั้นอยู่ที่ประสิทธิภาพของผู้ระเบียบ กฎเกณฑ์นั้นๆ ไปปฏิบัติ หรือแม้แต่การนำหลักการบริหารที่ได้รับการยอมรับ หรือเป็นหลักการที่ทางราชการทำเป็นกฎเกณฑ์มาใช้ ก็ยังต้องนำมาบูรณาการให้เหมาะสมกับหน่วยงานนั้นๆ เพราะแต่หน่วยงานย่อมมีประสิทธิภาพที่แตกต่างกันไปในการบริหารงานต่างๆ

๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลพบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้ **โกวิท ธนการพานิช** ศึกษาวิจัยเรื่อง “ธรรมาภิบาลในการบริหารงานการไฟฟ้า นครหลวง” ได้ให้ความหมายตาม รัชชวัญ ภาคภูมิ ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต ๑ ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกการ

^{๑๐๖} อาภรณ์รัตน์ เลิศไฝ่รอด, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า (๒) .

บริหารตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๐๗}

จเด็ด โปธีศรีทอง ศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผลการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านความคุ้มค่า ด้านนิติธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านคุณธรรม และด้านความโปร่งใส

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สถานภาพ และตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน^{๑๐๘}

นภดล สุรนครินทร์ ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีทัศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านขนาดของ อบต. และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต. แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจใน อบต. ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านขนาดของ อบต. ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต.^{๑๐๙}

^{๑๐๗}โกวิท ธนการพานิช, “ธรรมาภิบาลในการบริหารงานการไฟฟ้านครหลวง”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๗๙.

^{๑๐๘}จเด็ด โปธีศรีทอง, “การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๗ – ๑๐๘.

^{๑๐๙}นภดล สุรนครินทร์, “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๗), หน้า ก.

เบญจวรรณ วันดีศรี ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรม มีธรรมาภิบาลระดับสูง ส่วนด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม มีธรรมาภิบาลต่ำ สำหรับปัจจัยต่างๆ ซึ่งได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรู้ความเข้าใจในการปกครองด้วยหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ขณะที่อายุระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด^{๑๐๐}

พระคณพศ กิตติสารโ (ประกอบเสียง) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ทำงาน ที่อยู่ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวย มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๐๑}

พระจริญ จิรสุโก (เมืองประทับ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ทั้ง ๖ ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า บุคลากรมีความคิดเห็นว่า เทศบาลเมืองบางกรวย มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัญหาในการบริหารงานพบว่า บุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกำหนดหรือข้อบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนของเทศบาล บุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และบางส่วนยังเห็นแก่

^{๑๐๐}เบญจวรรณ วันดีศรี, “การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๖), หน้า ก.

^{๑๐๑}พระคณพศ กิตติสารโ (ประกอบเสียง), “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า (๒).

พวกพ้องของตนเอง การทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม บุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานตามความรู้สึกของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลงานที่ออกมา การจัดสรรงบประมาณของเทศบาลไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตการปกครอง ซึ่งมีแนวทางในการบริหารงานดังนี้คือ เทศบาลควรจัดอบรมให้บุคคลบางส่วนที่ยังไม่ทราบในข้อกฎหมาย หรือข้อบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาล เพื่อให้การบริหารงานของเทศบาลไปในทิศทางเดียวกัน คือยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมาย และหลักเกณฑ์ ที่ชอบธรรม เทศบาลควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรของเทศบาล เทศบาลควรเปิดเผยงบประมาณประจำปีในการนำไปใช้จ่ายในแต่ละด้าน และการนำงบประมาณไปใช้นั้นให้มีความคุ้มค่ากับประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ กระบวนการบริหารงานของเทศบาลนั้นพร้อมที่จะตรวจสอบได้ เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล เพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น บุคลากรของเทศบาลควรปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและให้บริการต่างๆ ด้วยความจริงใจ เทศบาลควรจัดสรรงบประมาณในการบริหารงานให้มีความคุ้มค่าเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน และจัดสรรงบประมาณไปพัฒนาชุมชนให้ทั่วถึงตามความเร่งด่วนของชุมชนนั้นๆ โดยไม่คำนึงถึงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง^{๑๑๒}

พระจรัณ ธีระปญโญ (เวฬุวาปี) ศิษยาภิบาลเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพญาเย็น จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาพบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพญาเย็น จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมได้ ดังนี้ คือ รมณรงค์ ให้ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพญาเย็น จังหวัดนครสวรรค์ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภายในองค์กรอย่างจริงจัง สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย ผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย มีแผนแม่บทอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานต่างๆ มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป^{๑๑๓}

^{๑๑๒} พระจรัณ จิรสุนทร (เมืองประทับ), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, *ปริญาญพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๑๗ – ๑๑๘.

^{๑๑๓} พระจรัณ ธีระปญโญ (เวฬุวาปี), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพญาเย็น จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๑๓.

พระปรเมศวร์ ปญญาวิชโร (แจ่มแจ้ง) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, สถานภาพ, วุฒิการศึกษา, อายุราชการ, รายได้ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ทำให้ความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ เพศ, วุฒิการศึกษา, อายุราชการ, รายได้ ส่วน อายุ และ สถานภาพไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๑๔}

พระสมนึก ธีรปญโญ (กลับน้อม) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่าการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า บุคลากรที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพ และรายได้ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๑๕}

สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า เทศบาลตำบลบ้านฉางมีความเสมอภาคและกระจายพัฒนาอย่างทั่วถึง ไม่มีการเลือกปฏิบัติและได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาและในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการต่างๆ ส่วนใหญ่มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา พบว่ามีปัญหาในเรื่องของคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชนแต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง^{๑๑๖}

^{๑๑๔}พระปรเมศวร์ ปญญาวิชโร (แจ่มแจ้ง), “ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ข.

^{๑๑๕}พระสมนึก ธีรปญโญ (กลับน้อม), “การบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๕๔ – ๑๕๕.

^{๑๑๖}สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา, “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านฉาง”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗), หน้า ก.

พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักษ์เต) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชน พบว่าประชาชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน^{๑๑๗}

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลทำให้ทราบว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญและต้องอยู่ควบคู่กับการบริหารงานในหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันนี้หน่วยงานของรัฐ และเอกชน นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ร่วมกับการบริหารงานขององค์กร ซึ่งจะทำให้บุคลากรและประชาชนจึงมีส่วนที่จะเข้ามารับรู้มีส่วนร่วม และสามารถตรวจสอบการบริหารของหน่วยงานนั้น ๆ ได้ หลักธรรมาภิบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะพัฒนาการบริหารงานให้ได้ประสิทธิภาพ เกิดความโปร่งใส ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานอื่นด้วยการบริหารงานที่นำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการใช้ในหน่วยงานของตน แต่ในปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ที่นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารขาดความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลจึงทำให้การบริหารนั้นไม่เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่

๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

ธิดารัตน์ ศิละวรรณโณ ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการศึกษาพบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันมีผลการบริหารงานที่ดี รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียงมีขนาดเล็ก พนักงานในแต่ละแห่งมีจำนวนไม่มาก ผู้บริหารสามารถดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง มีการบริหารงานเป็นระบบแบบครบครัน แบบที่ดูแลน้อง พ่อดูแลลูก พนักงานชั้นผู้น้อยสามารถพูดคุยซักถามกับผู้บริหารระดับสูงได้ และมีพนักงานบางส่วนที่ได้ให้

^{๑๑๗} พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักษ์เต), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๗.

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อการพัฒนาองค์กรให้ดียิ่งขึ้น^{๑๑๘}

นพดล จริยะกุล ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการศึกษา พบว่า ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่สมรสแล้วมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสูงกว่าคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสภาพโสดและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสูงกว่าคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพเกษตรกรรมค้าขาย และรับจ้าง^{๑๑๙}

ปทุมรัตน์ ชุตติมาวิทยาคม ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาการเมืองของจังหวัดเชียงราย” ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาท ดังนี้^{๑๒๐}

๑. ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี

๑.๑ มีความเป็นอิสระในการบริหารงานมากกว่าสภาตำบล

๑.๒ บริหารการเงินการคลัง สามารถจัดเก็บรายได้ได้ตามเป้าหมาย

๑.๓ การประสานงานและการควบคุมสภาและคณะกรรมการบริหาร ตลอดจนหน่วยงานอื่นๆ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

๑.๔ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ในปัจจุบันเหมาะสมดี

^{๑๑๘} ธีรรัตน์ ศิลาวรรณโณ, “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๒๔ – ๑๒๕.

^{๑๑๙} นพดล จริยะกุล, “ การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๐ – ๑๐๒.

^{๑๒๐} ปทุมรัตน์ ชุตติมาวิทยาคม, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาการเมืองของจังหวัดเชียงราย”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑), หน้า ๘๗.

พงศ์พิชญ์ บุตรพระองค์ ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย” ผลการวิจัยพบว่า

๑. การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานระดับมาก ๓ ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ด้านรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน ที่สาธารณะ และกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล และด้านส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ และระดับปานกลาง ๕ ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ด้านบำรุงรักษาศิลปประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดี ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และด้านคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒. ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีสถานภาพการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่มีสังกัดแตกต่างกันมีความคิดเห็น โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย ดังนี้ ควรจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์ในการบำรุงรักษาแหล่งน้ำ/ควรจัดหาเครื่องมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น รถดับเพลิงให้เพียงพอ ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมของสตรี เยาวชน และเด็กให้เพียงพอ และควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ^{๑๒๑}

พระมหาจันทิม มะเตือ ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร” เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีอยู่หลายด้าน ดังนี้^{๑๒๒}

๑. ด้านการบริหารงานบุคลากร พบว่า คณะกรรมการบริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีวิสัยทัศน์ล้าสมัย ขาดความรู้

^{๑๒๑}พงศ์พิชญ์ บุตรพระองค์, “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย”, *ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๑), หน้า ๙๒ – ๙๓.

^{๑๒๒}พระมหาจันทิม มะเตือ, “ประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร”, *ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา นโยบายสาธารณะ*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๖), หน้า ๖๓ – ๖๔.

ความสามารถและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ขาดความกระตือรือร้น ไม่เข้าใจกฎระเบียบ ข้อบังคับไม่พร้อมที่จะเป็นนักบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน การเข้ามาบริหารงานไม่ได้คำนึงถึง ความรู้ ความสามารถและความรู้ตามตำแหน่งหน้าที่อย่างเป็นกิจจะลักษณะ

๒. ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ขาดมาตรฐานข้อมูล การตั้งงบประมาณรายจ่าย การจัดทำงบประมาณที่ล่าช้าและมีความผิดพลาด การขาดแคลนเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีที่มี ประสิทธิภาพ ขาดการควบคุมตรวจสอบ

พระมหาเอกมร ฐิตปญโญ (คงตางาม) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของ ประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก : สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การ บริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุต่างกัน มีความ คิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๒๓}

ภาณุพล ภูษา ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทศพิชราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางป๋อ จังหวัด สมุทรปราการ” ผลการศึกษาพบว่า ทศพิชราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลบางเพรียง อำเภอบางป๋อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพต่างกัน มีทศพิชราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางป๋อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธ สมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีระดับ การศึกษา ที่ต่างกัน มีทศพิชราชธรรมกับการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางป๋อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๒๔}

สุธาสนี วิทยาภรณ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของ ผู้บริหารโรงเรียนกับผลการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครปฐม ผลการพบว่า ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและระดับ

^{๑๒๓}พระมหาเอกมร ฐิตปญโญ (คงตางาม), “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงาน ตามหลัก : สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ข.

^{๑๒๔}ภาณุพล ภูษา, “ทศพิชราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะ กรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางป๋อ จังหวัดสมุทรปราการ”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๓๗ – ๑๓๘.

ผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมาก โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีพฤติกรรมการบริหารด้านการติดต่อสื่อสารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีระดับผลการบริหารงาน โรงเรียนไม่แตกต่างกัน พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารกับผลการบริหารงานโรงเรียนมีความ สัมพันธ์กันในระดับมาก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕^{๒๕}

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทำให้ ทราบว่า ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการบริหารใน องค์การบริหารส่วนตำบลเอง หรือการบริหารจัดการโครงการในการพัฒนาชุมชนในองค์การ บริหารส่วนตำบลต้องยึดถึงประโยชน์อันสูงสุดที่ประชาชนจะได้รับ ดังนั้นองค์การบริหารส่วน ตำบลจำเป็นต้องบริหารจัดการควบคู่ไปกับหลักธรรม เช่น หลักธรรมมาภิบาล ทศพิธราชธรรม สาราณียธรรม หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นต้น เพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการนั้นเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โปร่งใส ตรวจสอบได้และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การบริหารเป็นการใช้ศาสตร์ และศิลป์นำเอาทรัพยากรมาบริหารจัดการ จะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ที่มีประสิทธิภาพและมีการปกครองที่ดี โดยมีการวางแผน การตัดสินใจที่ดี การพัฒนาบุคลากร การให้ผลตอบแทน โดยใช้การบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นหลัก ในการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของระเบียบบริหารราชการ บ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จึงจะทำให้เป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ

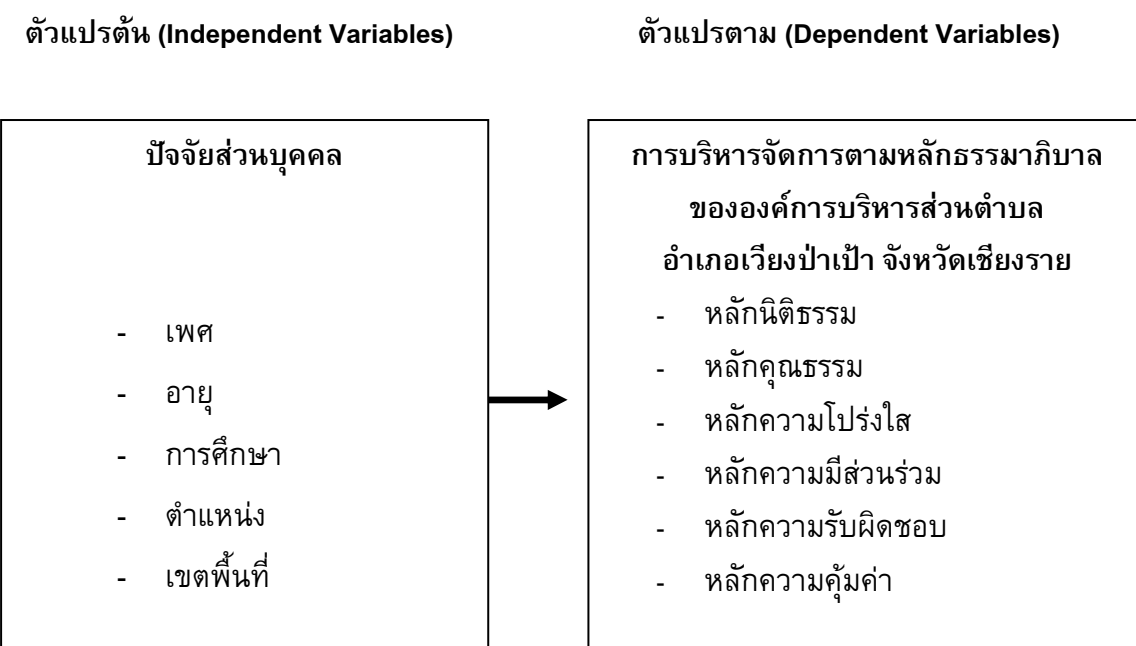
^{๒๕} สุชาสินี วิทยาภรณ์, "ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับผลการ บริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม", วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๕), หน้า (๒).

๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง และเขตพื้นที่

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ตามหลักธรรมาภิบาลได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ซึ่งมีแผนภาพดังต่อไปนี้ดังแผนภาพที่ ๒.๓

แผนภูมิที่ ๒.๓ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ได้แก่ นายก อบต. สมาชิก อบต. พนักงานเจ้าหน้าที่ของอบต.และ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน ๓๗๔ คน^๑

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มมาจากประชากรทั้งสิ้นจำนวน ๓๗๕ คน ดังแสดงในตารางที่ ๓.๑ โดยการใช้เปิดตารางการกำหนดกลุ่มประชากรของเครซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie & Morgan)^๒ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน ๑๕๐ คน ดังนี้

๑. แบ่งองค์การบริหารส่วนตำบลออกเป็น ๕ กลุ่มตัวอย่าง ตามตำบล คือ อบต.สันสลี อบต.เวียง อบต.บ้านโป่ง อบต.แม่เจดีย์ และ อบต.แม่เจดีย์ใหม่

^๑แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๖), องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า, (เอกสารอัดสำเนา)

^๒ธานีนท์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : บิสิเนสสอร์แอนด์ดี, ๒๕๕๒), หน้า ๔๘ – ๔๙.

๒. ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่ม รายละเอียดดังแสดงในตาราง ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

องค์การบริหารส่วนตำบล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
อบต.สันสลี	๘๗	๔๔
อบต.เวียง	๗๒	๓๗
อบต.บ้านโป่ง	๕๕	๒๘
อบต.แม่เจดีย์	๘๓	๔๒
อบต.แม่เจดีย์ใหม่	๗๘	๓๙
รวม	๓๗๕	๑๙๐

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

๓.๓.๑ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

๑) ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้วกำหนดเป็นกรอบปัจจัยให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ทำการวิจัย

๒) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ตามกรอบปัจจัยที่กำหนดไว้ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง เขตพื้นที่ มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ใน ๖ ด้าน ประกอบด้วย ๑) หลักนิติธรรม ๒) หลักคุณธรรม ๓) หลักความโปร่งใส ๔) หลักการมีส่วนร่วม ๕) หลักความรับผิดชอบ ๖) หลักความคุ้มค่า มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

การแปลความหมาย	คะแนน
เห็นด้วยมากที่สุด	๕
เห็นด้วยมาก	๔
เห็นด้วยปานกลาง	๓
เห็นด้วยน้อย	๒
เห็นด้วยน้อยที่สุด	๑

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขของการใช้หลักธรรมาภิบาล และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบโดยเสรี จำนวน ๖ ข้อ

๓) นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วไปหาคุณภาพต่อไป

๓.๓.๒ การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

๑. หาความเที่ยงตรง (Validity) ได้แก่ การหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรง ตามเนื้อหา (Content Validity) จำนวน ๕ ท่าน ได้แก่

๑) พระครูปริมาณุรักษ์,รศ.ดร. ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) พระมหาบุญเลิศ อินุทปญโญ,ผศ. ตำแหน่งรองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) อาจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต ตำแหน่งหัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) อาจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณีต ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) อาจารย์วันชัย สุขตาม ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จากนั้นจึงหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าความเที่ยงตรงมากกว่า ๐.๕ ขึ้นไปทุกข้อ

๒. หาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน แล้วนำมา

ตรวจให้คะแนน เพื่อหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๙๕๐

๓. ปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สำหรับใช้จริงต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเรียนนายกองต์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๒) ขอความร่วมมือจาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายก อบต. สมาชิก อบต. บุคลากร และเจ้าหน้าที่ ที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๙๐ คน จากจำนวนบุคลากร เจ้าหน้าที่ทั้งหมด ๓๗๕ คน

๓) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

๑) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการหา ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์โดยการหา ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยมีเกณฑ์การตัดสินค่าเฉลี่ย ดังนี้^๓

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
๔.๕๐-๕.๐๐	ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด
๓.๕๐-๔.๔๙	ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานอยู่ในระดับมาก
๒.๕๐-๓.๔๙	ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง
๑.๕๐-๒.๔๙	ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานอยู่ในระดับน้อย
๑.๐๐-๑.๔๙	ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

^๓ ชูศรี วงศ์รัตนะ, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต, ๒๕๔๑), หน้า ๗๕.

๓) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์โดยการทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) และในกรณีที่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓ กลุ่มขึ้นไป ด้วยวิธีผลต่าง อย่างมีนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๔) ความคิดเห็น ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีประสิทธิภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วเขียนสรุปเป็นข้อความ

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ข้อมูลเป็น ๕ ตอน ดังนี้

๔.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๔.๓ เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๔.๔ ข้อมูลปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๔.๕ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

๔.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๙๐ คน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และเขตพื้นที่ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๑๑๕	๖๐.๕
	หญิง	๗๕	๓๙.๕
	รวม	๑๙๐	๑๐๐.๐
อายุ	ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๒	๑.๑
	๒๐ – ๓๐ ปี	๕๒	๒๗.๔
	๓๑ – ๔๐ ปี	๗๑	๓๗.๔
	๔๑ – ๕๐ ปี	๔๕	๒๓.๗
	มากกว่า ๕๐ ปี ขึ้นไป	๒๐	๑๐.๕
	รวม	๑๙๐	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษาหรือเทียบเท่า	๑๕	๗.๙
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	๕๔	๒๘.๔
	อนุปริญญา/ปริญญาตรี	๑๑๑	๕๘.๔
	สูงกว่าปริญญาตรี	๑๐	๕.๓
	รวม	๑๙๐	๑๐๐.๐
ตำแหน่ง	กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	๒๐	๑๐.๕
	นายก/สมาชิก อบต.	๖๐	๓๑.๖
	เจ้าหน้าที่/พนักงาน	๗๑	๓๗.๖
	ลูกจ้าง	๓๙	๒๐.๕
	รวม	๑๙๐	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
เขตพื้นที่	อบต. สันสลี	๔๔	๒๓.๒
	อบต. เวียง	๓๗	๑๙.๕
	อบต. บ้านโป่ง	๒๘	๑๔.๗
	อบต. แม่เจดีย์	๔๒	๒๒.๑
	อบต. แม่เจดีย์ใหม่	๓๙	๒๐.๕
	รวม	๓๑๒	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า

๑. เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๕ ส่วนที่เหลือเป็นเพศหญิง จำนวน ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๕

๒. อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ รองลงมาคืออายุระหว่าง ๒๐ - ๓๐ ปี จำนวน ๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๔ และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๑

๓. ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษานุปริญญา และปริญญาตรีจำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๔ รองลงมาคือระดับการศึกษามัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า จำนวน ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๔ และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓

๔. ตำแหน่งหน้าที่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตำแหน่งเจ้าหน้าที่และพนักงาน จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๖ รองลงมาคือตำแหน่งนายก อบต. และสมาชิก อบต. จำนวน ๖๐ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๖ และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๒๐ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕

๕. เขตพื้นที่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่ อบต. สันสลี จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒ รองลงมาอยู่ในเขตพื้นที่ อบต. แม่เจดีย์ใหม่ จำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕ และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดอยู่ในเขตพื้นที่ อบต. บ้านโป่ง จำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗

๔.๒ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความ รายละเอียดดังแสดงใน ตารางที่ ๔.๒ – ๔.๘

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยรวม

(n = ๑๙๐)

หลักธรรมาภิบาล	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑. หลักนิติธรรม	๔.๐๑	๐.๕๘	มาก
๒. หลักคุณธรรม	๔.๐๑	๐.๖๙	มาก
๓. หลักความโปร่งใส	๓.๙๙	๐.๗๑	มาก
๔. หลักความมีส่วนร่วม	๓.๙๒	๐.๖๙	มาก
๕. หลักความรับผิดชอบ	๔.๐๑	๐.๖๒	มาก
๖. หลักความคุ้มค่า	๔.๐๑	๐.๖๒	มาก
รวม	๓.๙๙	๐.๕๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า รองลงคือ หลักความโปร่งใส และหลักความมีส่วนร่วม ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย **หลักนิติธรรม**

(n = ๑๙๐)

หลักนิติธรรม	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑. อบต. มีกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนหรือบุคลากร	๓.๙๕	๐.๗๗	มาก
๒. การพิจารณาออกคำสั่งและระเบียบต่าง ๆ ได้มีการกล่าวอ้างกฎหมายตามระเบียบปฏิบัติตามที่กระทรวงที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเหตุผล	๔.๑๕	๐.๗๔	มาก
๓. การพิจารณาคำสั่งหรือระเบียบข้อบังคับคำนึงถึงความเป็นธรรมและเสมอภาคในแต่ละกรณี	๔.๐๑	๐.๘๒	มาก
๔. อบต. ไม่เลือกปฏิบัติกับผู้มาติดต่อหรือส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน	๔.๑๘	๐.๘๓	มาก
๕. อบต. มีการกระจายอำนาจในการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น ไม่รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่คนๆเดียว	๓.๙๒	๐.๘๖	มาก
๖. อบต. มีวิธีการลงโทษผู้กระทำผิดที่เหมาะสมและเป็นธรรม	๓.๘๖	๐.๘๙	มาก
รวม	๔.๐๑	๐.๕๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักนิติธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๑) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ อบต. ไม่เลือกปฏิบัติกับผู้มาติดต่อหรือส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๘) รองลงคือการพิจารณาออกคำสั่งและระเบียบต่างๆ ได้มีการกล่าวอ้างกฎหมายตามระเบียบปฏิบัติตามที่กระทรวงที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเหตุผล (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ อบต. มีวิธีการลงโทษผู้กระทำผิดที่เหมาะสมและเป็นธรรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๖)

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย **หลักคุณธรรม**

(n = ๑๙๐)

หลักคุณธรรม	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑. อบต. ดำเนินการใดๆยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม	๔.๐๖	๐.๙๐	มาก
๒. อบต. รณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักคุณธรรมอย่างเคร่งครัด	๔.๐๑	๐.๙๙	มาก
๓. เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่ให้ เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนตามหลักคุณธรรม	๓.๙๘	๐.๙๐	มาก
๔. อบต. ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อม กันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบวิชาชีพสุจริตจนเป็นนิสัย	๓.๙๙	๐.๙๓	มาก
๕. ผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงาน ตั้งอยู่ในหลัก คุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ	๔.๐๐	๐.๙๕	มาก
๖. อบต. ได้ใช้หลักการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและ มีความยุติธรรม	๔.๐๑	๐.๙๔	มาก
รวม	๔.๐๑	๐.๙๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักคุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๑) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ อบต. ดำเนินการใดๆยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๖) รองลงคือ อบต. รณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักคุณธรรมอย่างเคร่งครัด และ อบต. ได้ใช้หลักการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและมีความยุติธรรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๑) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่ให้ เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนตามหลักคุณธรรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๘)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย **หลักความโปร่งใส**

(n = ๑๙๐)

หลักความโปร่งใส	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑. อบต. มีการบริหารงานด้วยความชัดเจน โปร่งใส เป็นไปตามหลักสูตร และระเบียบการวัดผลการเรียนรู้	๓.๙๘	๐.๘๗	มาก
๒. การจัดซื้อจัดจ้างและการงบประมาณของ อบต.เป็นไปตามแผนที่กำหนดอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบได้	๔.๐๒	๐.๘๗	มาก
๓. อบต. มีการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การให้มีความโปร่งใส	๔.๐๒	๐.๘๕	มาก
๔. อบต. จัดให้มีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้	๓.๙๔	๐.๘๘	มาก
๕. อบต. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ท้องถิ่นและชุมชนทราบอย่างต่อเนื่อง เปิดเผย	๔.๐๑	๐.๘๘	มาก
๖. อบต.เปิดโอกาสให้บุคลากร,องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงประชาชนติดตามตรวจสอบการบริหารงาน	๓.๙๕	๐.๘๙	มาก
รวม	๓.๙๘	๐.๙๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๘) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การจัดซื้อจัดจ้างและการงบประมาณของ อบต.เป็นไปตามแผนที่กำหนดอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบได้ และอบต. มีการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การให้มีความโปร่งใส (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๒) รองลงคือ อบต. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ท้องถิ่นและชุมชนทราบอย่างต่อเนื่อง เปิดเผย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๑) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ อบต. จัดให้มีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๔)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย **หลักความมีส่วนร่วม**

(n = ๑๙๐)

หลักความมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดนโยบายต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล	๔.๐๗	๐.๗๘	มาก
๒. อบต. เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและการใช้งบประมาณต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล	๔.๐๐	๐.๘๐	มาก
๓. อบต. เปิดเวทีประชาพิจารณ์ เพื่อให้ประชาชนเสนอแนะการบริหารจัดการขององค์การ	๓.๘๗	๐.๘๙	มาก
๔. อบต. จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๓.๘๖	๐.๙๒	มาก
๕. อบต.เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างรายได้แก่หมู่บ้าน เช่น สีนค้ำพื้นบ้าน	๓.๙๐	๐.๘๘	มาก
๖. อบต. เปิดโอกาสให้บุคลากร,องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนรวมถึงประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาและจัดซื้อบางกรณี	๓.๗๙	๐.๘๘	มาก
รวม	๓.๙๒	๐.๖๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักความมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดนโยบายต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗) รองลงคือ อบต. เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและการใช้งบประมาณต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ อบต. เปิดโอกาสให้บุคลากร องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนรวมถึงประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาและจัดซื้อบางกรณี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๙)

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย **หลักความรับผิดชอบ**

(n = ๑๙๐)

หลักความรับผิดชอบ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑. อบต. มีการกำกับ และติดตามการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ	๔.๐๓	๐.๗๗	มาก
๒. บริหารจัดการงานด้านธุรการ การเงิน และพัสดุโดยให้บุคลากรรับผิดชอบร่วมกัน และผู้บริหารติดตามการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ	๔.๐๒	๐.๘๒	มาก
๓. อบต. มีความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน หากผลนั้นมีความผิดพลาดหรือเสียหาย	๔.๐๖	๐.๗๗	มาก
๔. อบต. บริหารจัดการงานด้วยความรับผิดชอบ และเกิดผลที่ดีตามนโยบายของทางราชการ	๔.๐๓	๐.๗๕	มาก
๕. บุคลากรใน อบต. มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์และมีคุณภาพภายในระยะเวลาที่กำหนด	๓.๙๙	๐.๗๕	มาก
๖. อบต.เอาใจใส่ต่อปัญหาของบุคลากรและสังคมอย่างจริงจัง และนำปัญหามาศึกษาเพื่อการแก้ไข	๓.๙๕	๐.๘๐	มาก
รวม	๔.๐๑	๐.๕๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๑) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ อบต. มีความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน หากผลนั้นมีความผิดพลาดหรือเสียหาย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๖) รองลงคือ อบต. มีการกำกับ และติดตามการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบและ อบต. บริหารจัดการงานด้วยความรับผิดชอบ และเกิดผลที่ดีตามนโยบายของทางราชการ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๓) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ อบต.เอาใจใส่ต่อปัญหาของบุคลากรและสังคมอย่างจริงจัง และนำปัญหามาศึกษาเพื่อการแก้ไข (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๕)

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากรบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย **หลักความคุ้มค่า**

(n = ๑๙๐)

หลักความคุ้มค่า	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑. อบต. มีการเผยแพร่ และการใช้จ่ายด้วยความคุ้มค่า ได้ประโยชน์สูงสุด	๓.๙๓	๐.๘๐	มาก
๒. อบต. มีการบริหารจัดการบุคลากรอย่างเหมาะสมกับงาน คุ้มค่า และได้ประโยชน์สูงสุด	๔.๐๒	๐.๘๓	มาก
๓. อบต. มีการบริหารจัดการด้านการเงิน งบประมาณ พัสดุ การจัดสวัสดิการ ด้วยความประหยัด คุ้มค่า ได้ประโยชน์แก่ส่วนรวม	๔.๐๘	๐.๘๑	มาก
๔. อบต. มีการบริหารจัดการกิจการของชุมชนโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาชุมชน	๓.๙๖	๐.๗๙	มาก
๕. อบต. มีการบริหารจัดการโดยการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ของชุมชนมาสนับสนุน และใช้อย่างประหยัด คุ้มค่า	๔.๐๒	๐.๘๑	มาก
๖. อบต. การปฏิบัติงานได้คำนึงถึงความปลอดภัยทั้งด้านชีวิตและทรัพย์สินเป็นหลักสำคัญ	๔.๐๕	๐.๘๔	มาก
รวม	๔.๐๑	๐.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ อบต. มีการบริหารจัดการด้านการเงิน งบประมาณ พัสดุ การจัดสวัสดิการ ด้วยความประหยัด คุ้มค่า ได้ประโยชน์แก่ส่วนรวม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๘) รองลงคือ อบต. การปฏิบัติงานได้คำนึงถึงความปลอดภัยทั้งด้านชีวิตและทรัพย์สินเป็นหลักสำคัญ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ อบต. มีการเผยแพร่ และการใช้จ่ายด้วยความคุ้มค่า ได้ประโยชน์สูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๓)

๔.๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และเขตพื้นที่ ตามสมมติฐานที่ ๑-๕

สมมติฐานที่ ๑ บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ

(n = ๑๙๐)

หลักพรหมวิหาร ๔	ชาย		หญิง		t	Sig.
	๑๑๕		๗๕			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
หลักนิติธรรม	๓.๙๔	๐.๖๐	๔.๑๑	๐.๕๔	-๒.๐๐๕*	๐.๐๔๗
หลักคุณธรรม	๔.๐๒	๐.๖๖	๓.๙๙	๐.๗๔	๐.๓๔๐	๐.๗๓๔
หลักความโปร่งใส	๓.๙๗	๐.๗๓	๔.๐๐	๐.๗๐	-๐.๓๐๑	๐.๗๖๔
หลักความมีส่วนร่วม	๓.๙๓	๐.๖๘	๓.๙๐	๐.๗๒	๐.๒๘๙	๐.๗๗๓
หลักความผิตชอบ	๔.๐๑	๐.๖๒	๔.๐๑	๐.๕๕	-๐.๐๕๔	๐.๙๕๗
หลักความคุ้มค่า	๔.๐๓	๐.๖๔	๓.๙๙	๐.๖๐	๐.๔๒๕	๐.๖๗๑
รวม	๓.๙๘	๐.๕๘	๔.๐๐	๐.๕๖	-๐.๑๙๖	๐.๘๔๕

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ($t = -๐.๑๙๖$, $Sig. = ๐.๘๔๕$) ซึ่งไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในด้านหลักนิติธรรม สำหรับด้านอื่นๆ บุคลากรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามอายุ

(n = ๑๙๐)

หลักธรรมาภิบาล	ต่ำกว่า ๒๐ ปี		๒๐-๓๐ ปี		๓๑-๔๐ ปี		๔๑-๕๐ ปี		มากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป		F	Sig.
	๒ คน		๕๒ คน		๗๑ คน		๔๕ คน		๒๐ คน			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
หลักนิติธรรม	๓.๕๘	๐.๕๓	๔.๐๐	๐.๕๐	๔.๑๐	๐.๕๕	๓.๘๔	๐.๗๓	๔.๑๓	๐.๔๑	๑.๙๖๕	๐.๑๐๒
หลักคุณธรรม	๓.๕๐	๐.๒๔	๔.๐๑	๐.๖๖	๔.๐๑	๐.๖๗	๓.๙๐	๐.๘๑	๔.๒๔	๐.๔๔	๑.๑๑๗	๐.๓๕๐
หลักความโปร่งใส	๓.๕๘	๐.๑๒	๓.๙๖	๐.๗๐	๔.๐๘	๐.๗๔	๓.๗๙	๐.๗๕	๔.๒๐	๐.๔๙	๑.๘๓๙	๐.๑๒๓
หลักความมีส่วนร่วม	๓.๗๕	๐.๕๙	๓.๘๘	๐.๖๖	๓.๙๔	๐.๗๒	๓.๘๗	๐.๗๖	๔.๐๔	๐.๕๑	๐.๓๐๐	๐.๘๗๗
หลักความผิตชอบ	๓.๗๕	๐.๓๕	๓.๙๙	๐.๕๖	๔.๐๘	๐.๖๑	๓.๘๘	๐.๖๖	๔.๒๑	๐.๔๑	๑.๔๖๘	๐.๒๑๔
หลักความคุ้มค่า	๓.๖๗	๐.๒๔	๔.๐๑	.๖๐	๔.๐๔	๐.๕๙	๓.๙๒	๐.๗๕	๔.๑๕	๐.๕๐	๐.๖๕๑	๐.๖๒๗
รวม	๓.๖๔	๐.๒๔	๓.๙๘	๐.๕๒	๔.๐๔	๐.๕๗	๓.๘๗	๐.๖๙	๔.๑๖	๐.๓๙	๑.๓๒๒	๐.๒๖๓

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ($F = ๑.๓๒๒$, $Sig. = ๐.๒๖๓$) ซึ่งไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๓ บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามระดับการศึกษา

(n=๑๙๐)

การบริหารงาน ตามหลัก ธรรมาภิบาล	ระดับการศึกษา								F	Sig.
	ประถมศึกษา หรือเทียบเท่า		มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า		อนุปริญญา หรือปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
	๑๕ คน		๕๔ คน		๑๑๑ คน		๑๐ คน			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
หลักนิติธรรม	๔.๐๐	๐.๕๕	๓.๙๔	๐.๕๒	๔.๐๑	๐.๖๑	๔.๔๐	๐.๔๙	๑.๘๐๔	๐.๑๔๙
หลักคุณธรรม	๔.๒๐	๐.๕๖	๔.๐๕	๐.๕๒	๓.๙๔	๐.๗๙	๔.๓๒	๐.๕๙	๑.๕๑๖	๐.๒๑๒
หลักความโปร่งใส	๔.๑๙	๐.๖๒	๓.๙๓	๐.๖๙	๓.๙๕	๐.๗๕	๔.๔๒	๐.๕๓	๑.๘๑๑	๐.๑๔๗
หลักการมีส่วนร่วม	๔.๐๐	๐.๖๗	๓.๙๐	๐.๕๕	๓.๙๗	๐.๗๖	๔.๓๓	๐.๕๙	๑.๔๕๑	๐.๒๓๐
หลักความรับผิดชอบ	๔.๑๙	๐.๕๙	๔.๐๔	๐.๕๐	๓.๙๕	๐.๖๒	๔.๓๑	๐.๖๔	๑.๗๒๙	๐.๑๖๓
หลักความคุ้มค่า	๔.๑๔	๐.๕๕	๔.๐๖	๐.๕๐	๓.๙๕	๐.๖๙	๔.๒๓	๐.๖๒	๑.๑๙๒	๐.๓๑๔
โดยรวม	๔.๑๒	๐.๕๔	๓.๙๙	๐.๕๖	๓.๙๔	๐.๖๒	๔.๓๔	๐.๕๑	๑.๗๒๕	๐.๑๖๓

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ($F = ๑.๗๒๕$, $Sig. = ๐.๑๖๓$) ซึ่งไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๔ บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

(n = ๑๙๐)

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ตำแหน่งหน้าที่								F	Sig.
	กำหนดผู้ใหญ่บ้าน		นายก อบต. สมาชิก อบต.		เจ้าหน้าที่พนักงาน		ลูกจ้าง			
	๒๐		๖๐		๗๑		๓๙			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
หลักนิติธรรม	๓.๘๓	๐.๗๔	๓.๘๙	๐.๖๑	๔.๑๓	๐.๕๓	๔.๐๗	๐.๔๙	๒.๗๗๒*	๐.๐๔๓
หลักคุณธรรม	๓.๙๒	๐.๗๖	๓.๙๙	๐.๖๒	๔.๙๙	๐.๗๙	๔.๑๑	๐.๖๐	๐.๓๙๘	๐.๗๕๔
หลักความโปร่งใส	๓.๘๖	๐.๗๓	๓.๘๓	๐.๗๖	๔.๑๐	๐.๗๓	๔.๐๘	๐.๕๖	๒.๐๑๒	๐.๑๑๔
หลักการมีส่วนร่วม	๔.๐๐	๐.๖๗	๓.๗๘	๐.๖๔	๔.๐๐	๐.๗๘	๓.๙๔	๐.๕๙	๑.๒๒๙	๐.๓๐๐
หลักความรับผิดชอบ	๓.๙๕	๐.๖๘	๓.๙๓	๐.๖๐	๔.๐๖	๐.๕๘	๔.๑๐	๐.๕๔	๐.๘๗๔	๐.๕๕๕
หลักความคุ้มค่า	๓.๙๗	๐.๘๑	๓.๙๓	๐.๖๓	๔.๐๒	๐.๖๑	๔.๑๔	๐.๕๑	๐.๙๖๐	๐.๔๑๓
โดยรวม	๓.๙๒	๐.๖๙	๓.๘๙	๐.๕๗	๔.๐๕	๐.๕๘	๔.๐๗	๐.๔๘	๑.๒๒๑	๐.๓๐๔

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม ไม่แตกต่างกัน (F = ๑.๒๒๑, Sig. = ๐.๓๐๔) ซึ่งไม่ยอมสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในด้านหลักนิติธรรม สำหรับด้านอื่นๆ บุคลากรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม วิถีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดจัดแสดงใน ตารางที่ ๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตาม
หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด
เชียงราย เป็นรายคู่ ด้านหลักนิติธรรม (Least Significant Difference: LSD)

(n=๑๙๐)

ตำแหน่ง	\bar{X}	ตำแหน่ง			
		กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	นายก อบต. สมาชิก อบต.	เจ้าหน้าที่ พนักงาน	ลูกจ้าง
		๓.๙๒	๓.๘๙	๔.๐๕	๔.๐๗
กำนันผู้ใหญ่บ้าน	๓.๙๒	-	๐.๐๓	-๐.๑๓*	-๐.๑๕
นายก/สมาชิก อบต.	๓.๘๙	-	-	-๐.๑๖*	-๐.๑๘
เจ้าหน้าที่/พนักงาน	๔.๐๕	-	-	-	-๐.๐๒
ลูกจ้าง	๔.๐๗	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ บุคลากรที่มีตำแหน่งเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน และนายก/สมาชิก
อบต. มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล
ด้านหลักนิติธรรม น้อยกว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่/พนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๕ บุคลากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเขตพื้นที่

(n = ๑๙๐)

การบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาล	เขตพื้นที่										F	Sig.
	อบต.สันสลี		อบต.เวียง		อบต.บ้านโป่ง		อบต.แม่เจดีย์		อบต. แม่เจดีย์ใหม่			
	๔๔ คน		๓๗ คน		๒๘ คน		๔๒ คน		๓๙ คน			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
หลักนิติธรรม	๔.๐๘	๐.๖๔	๓.๙๖	๐.๕๙	๓.๗๔	๐.๗๕	๔.๐๗	๐.๓๔	๔.๑๐	๐.๕๓	๒.๑๑๒	๐.๐๘๑
หลักคุณธรรม	๔.๐๖	๐.๗๖	๓.๙๔	๐.๖๕	๓.๘๘	๐.๘๘	๔.๐๖	๐.๔๒	๔.๐๕	๐.๗๗	๐.๔๙๗	๐.๗๓๘
หลักความโปร่งใส	๔.๐๒	๐.๗๔	๓.๙๖	๐.๕๕	๓.๙๑	๐.๘๕	๔.๐๔	๐.๓๙	๓.๙๗	๐.๙๗	๐.๑๗๐	๐.๙๕๔
หลักการมีส่วนร่วม	๔.๐๙	๐.๖๙	๓.๘๒	๐.๗๒	๓.๙๘	๐.๗๔	๓.๙๔	๐.๔๕	๓.๗๔	๐.๘๑	๑.๖๗๑	๐.๑๕๙
หลักความรับผิดชอบ	๔.๐๘	๐.๖๕	๓.๙๓	๐.๖๑	๓.๘๘	๐.๗๔	๔.๐๔	๐.๓๙	๔.๑๐	๐.๕๖	๐.๘๘๗	๐.๔๗๓
หลักความคุ้มค่า	๔.๐๔	๐.๖๔	๔.๐๓	๐.๖๕	๓.๘๘	๐.๘๓	๔.๑๐	๐.๓๙	๓.๙๖	๐.๖๒	๐.๖๑๔	๐.๖๕๓
โดยรวม	๔.๐๖	๐.๖๑	๓.๙๔	๐.๕๖	๓.๘๘	๐.๗๕	๔.๐๔	๐.๓๑	๓.๙๙	๐.๖๓	๐.๕๙๒	๐.๖๖๙

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า บุคลากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ($F = ๐.๕๙๒$, $Sig. = ๐.๖๖๙$) ซึ่งไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๔.๔ ข้อมูลปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ ๔.๑๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายของ หลัทธิธรรม

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะในการบริหารงาน
๑) อบต. ยังขาดหลักเกณฑ์ และระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนในการจัดเก็บภาษีที่เป็นธรรม ๒) กฎระเบียบบางข้อเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน ไม่สามารถให้บริการประชาชนให้เต็มที่ ๓) มีการกระจายอำนาจในการบริหารงานยังไม่ทั่วถึง ๔) บุคลากรไม่ค่อยปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของ อบต.	๑) องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีการออกข้อบังคับของตำบล เพื่อใช้เป็นแนวทางจัดเก็บรายได้ในเขตพื้นที่ ที่รับผิดชอบตามกฎหมาย ๒) ควรปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ๓) ควรมีการกระจายอำนาจในการบริหารงาน ไม่ควรรวมศูนย์อำนาจอยู่เพียงคนเดียว ๔) ให้บุคลากรปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของ อบต.

ตารางที่ ๔.๑๖ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
ของ **หลักคุณธรรม**

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑) บุคลากรไม่ค่อยมีเสถียรภาพในการอยู่ร่วมกัน ๒) การทำงานของบุคลากรยังขาดความความทุ่มเท และเสียสละ ๓) มีการแบ่งพรรคพวกในการปฏิบัติงาน ๔) บุคลากรไม่ค่อยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม	๑) ควรควรให้บุคลากรมีเสถียรภาพในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ๒) ควรเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีในการทำงานด้วยความทุ่มเท และเสียสละ ๓) ควรมีการอบรมในเรื่องคุณธรรมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ๔) การทำงานร่วมกันควรมีความซื่อสัตย์ ขยันอดทน

ตารางที่ ๔.๑๗ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
ของ **หลักความโปร่งใส**

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑) มีปัญหาความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ ๒) การตรวจสอบภายใน ยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร ๓) ความโปร่งใส ยังไม่ครอบคลุมทั้งหน่วยงาน ๔) ประชาชนไม่มีโอกาสได้ตรวจสอบความโปร่งใสในหน่วยงาน	๑) ควรมีการตรวจสอบได้ในทุกกรณี ๒) ควรมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ๓) ควรมีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ทุกหน่วยงาน ๔) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใส

ตารางที่ ๔.๑๘ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
ของ **หลักการมีส่วนร่วม**

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑) บุคลากรไม่สามารถรับรู้การประเมินผลงาน และข้อเสนอแนะขององค์กร	๑) ควรให้บุคลากรได้รับรู้การประเมินผลและ ข้อเสนอแนะขององค์กร
๒) ยังขาดความร่วมมือในการทำงานจาก บุคลากรหรือข้าราชการทุกระดับ	๒) ควรเปิดโอกาสบุคลากรมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นในการทำงานในหน่วยงาน
๓) ขาดความเอาใจใส่ในการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่างๆ	๓) ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อการสร้างสรรค์งานที่ดีต่อไป
๔) ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารงานขององค์กร	๔) ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการบริหารขององค์กร

ตารางที่ ๔.๑๙ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
ของ **หลักความรับผิดชอบ**

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑) ผู้บริหารเลือกใช้งาน เลือกปฏิบัติในแต่ละ บุคคล	๑) ควรที่จะมอบหมายงานในหน้าที่ความ รับผิดชอบให้ชัดเจน และเหมาะสมกับ ตำแหน่งงาน
๒) บุคลากรขององค์กรบางคนยังมีความ รับผิดชอบในการทำงานน้อย เช่น การตรงต่อ เวลา การตัดสินใจที่ถูกต้อง เป็นต้น	๒) บุคลากรทุกคนควรมีความรับผิดชอบใน การทำงาน เช่น การตรงต่อเวลา การตัดสินใจ ที่ถูกต้อง เป็นต้น
๓) เมื่อการทำงานเกิดปัญหาขึ้น จะอ้างว่าเป็น ความผิดของผู้ปฏิบัติงานหรือลูกจ้าง	๓) เมื่อการทำงานเกิดปัญหาขึ้นควรมีความ รับผิดชอบร่วมกันทั้งผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน หรือลูกจ้าง

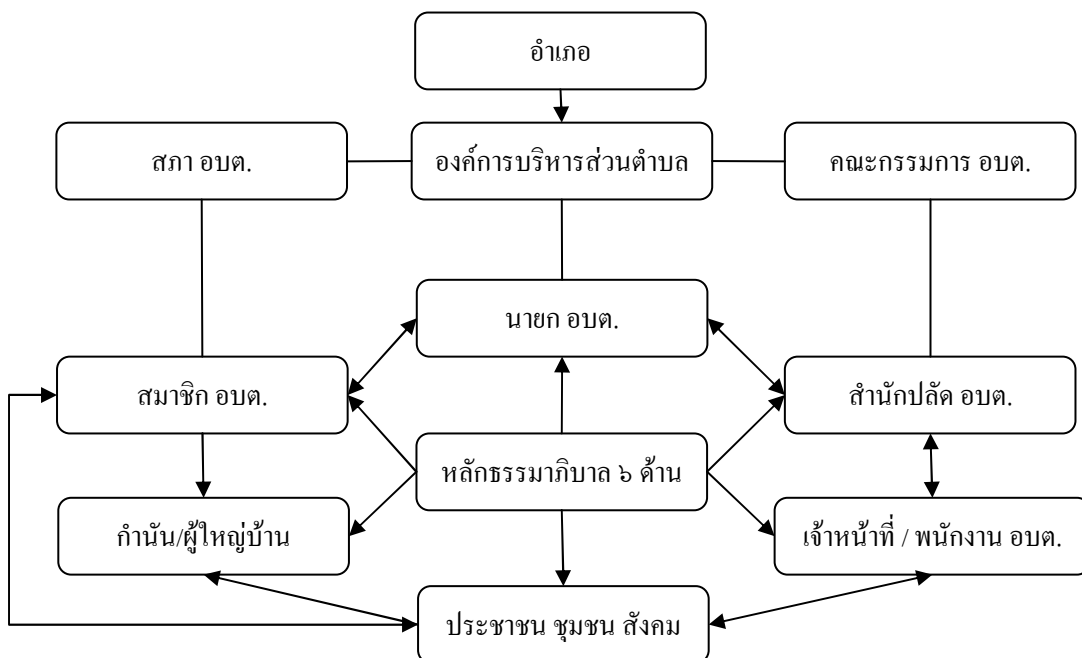
ตารางที่ ๔.๒๐ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
ของ **หลักความคุ้มค่า**

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑) บุคลากรบางท่านไม่ทุ่มเทในการปฏิบัติงานเท่าที่ควร	๑) ผู้บริหารควรยึดหลักการบริหารธรรมาภิบาลอยู่เสมอ
๒) ทรัพยากรที่นำมาใช้ไม่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม	๒) ทรัพยากรที่นำมาใช้งานควรใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในแก่ส่วนรวม
๓) มีการนำวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานไปใช้ส่วนตัว	๓) ไม่ควรนำวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานไปใช้ส่วนตัว
๔) วัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุด เสียหาย ไม่มีการปรับปรุง และซ่อมแซม	๔) ควรมีการปรับปรุง ซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์ที่พอใช้ได้อยู่เสมอเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการทำงาน

จากปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ยังขาดกฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารที่แน่นอน ความเสมอภาคในองค์กร การปฏิบัติงานบุคลากรในองค์กรยังขาดความเสียสละ และไม่คอยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม บุคลากรในองค์กรและประชาชนไม่มีส่วนในการบริหารจัดการ ผู้บริหารและบุคลากรบางท่านยังขาดความรับผิดชอบในงานของตน การบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กรยังไม่เกิดประโยชน์สูงสุด วัสดุอุปกรณ์บางอย่างที่เสียหายไม่มีการปรับปรุงซ่อมแซมให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้งาน ผู้บริหารขององค์การควรคำนึงถึงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลให้ครบทั้ง ๖ ด้าน เพราะหลักธรรมาภิบาลยึดหลักการงานที่มีหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า เป็นการหลักบริหารที่เรียกได้ว่าครอบคลุมการบริหารที่จะส่งเสริมให้การปฏิบัติงานในองค์กรเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด

๔.๕ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ แสดงแผนผังการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

จากแผนภาพที่ ๔.๑ แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลนั้น เป็นดังนี้

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในความควบคุมดูแลจากทางอำเภอ
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบไปด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล
๓. ทุกองค์การบริหารส่วนตำบล มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งเป็นผู้บริหาร
๔. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน
๕. คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คน กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ๒ คน และมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

๖. หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการบริหารในการควบคุมองค์การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม

๗. สำนักงานปลัดมีหน้าที่ คอยมอบหมายงานและประสานงานกับเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

๘. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีหน้าที่คอยประสานงาน ระหว่าง กำนัน ผู้ใหญ่ และประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ

๙. เจ้าหน้าที่พนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่คอยรับงานมอบหมายจาก นายองค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานปลัดและให้บริการประชาชน ที่มาติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล

๑๐. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะคอยเป็นตัวกลางในการประสานงานระหว่าง ชุมชน กับองค์การบริหารส่วนตำบล

ดังนั้น ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาเอกสาร และผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม ทำให้ทราบว่า

๑. การบริหารที่ดีต้องใช้หลักการบริหารทั่วไปควบคู่กับหลักธรรมาภิบาล หรือหลักธรรมอื่นๆ

๒. การปฏิบัติงานของพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลขึ้นอยู่กับผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓. หลักธรรมาภิบาล ๖ เป็นแนวทางที่จะช่วยให้การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดให้กับองค์กรได้

๔. ประชาชน ชุมชน และสังคม จะได้รับประโยชน์สูงสุด ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย” มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ๒. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ ๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ดำเนินการวิจัย โดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามกับ กำหนดผู้ใหญ่นายก อบต. สมาชิก อบต. และบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๕๐ คน โดยการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิดและปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจริงทำการเปรียบเทียบรายคู่ โดยมีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๑. สถานภาพส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๕ มีอายุตั้งแต่ ๓๑-๔๐ ปี มีจำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ มีระดับการศึกษา อนุปริญญาหรือปริญญาตรี จำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๔ มีตำแหน่งหน้าที่พนักงาน จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๖ และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสันสลี จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๓

๒. การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๙$) เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปได้ดังนี้

๒.๑ หลักนิติธรรม (การบริหารงานตามกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ด้วยความถูกต้อง ความดีงามเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม) พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป่ามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๑$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒.๒ ด้านหลักคุณธรรม (การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรยึดมั่นความถูกต้องดีงาม สร้างคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้น) พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป้ามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๑$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒.๓ หลักความโปร่งใส (กระบวนการทำงานและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีการเปิดเผยตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้) พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป้ามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๙$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒.๔ หลักการมีส่วนร่วม (การบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมรับรู้การวางแผนการปฏิบัติงานในการทำงานร่วมกัน) พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป้ามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๒$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒.๕ หลักความรับผิดชอบ (การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรและผู้บริหารใส่ใจต่อปัญหาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม) พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป้ามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๑$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒.๖ หลักความคุ้มค่า (การบริหารการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม) พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป้ามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๑$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๓. เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตาม เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ตำแหน่งหน้าที่, และเขตพื้นที่ สรุปได้ดังนี้

๓.๑ เพศ พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ยอมรับ

สมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในด้านหลักนิติธรรม สำหรับด้านอื่นๆ บุคลากรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

๓.๒ อายุ พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๓.๓ การศึกษา พบว่า บุคลากรที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๓.๔ ตำแหน่งหน้าที่ พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในด้านหลักนิติธรรม สำหรับด้านอื่นๆ บุคลากรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

๓.๕ เขตพื้นที่ พบว่า บุคลากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า บุคลากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน ผลการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๕.๑

ตารางที่ ๕.๑ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐาน	ตัวแปรอิสระ	ผลการทดสอบ				
		ค่า t	ค่า F	Sig.	ยอมรับสมมติฐาน	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานที่ ๑	เพศ	-๐.๑๙๖	-	๐.๘๔๕	-	✓
สมมติฐานที่ ๒	อายุ	-	๑.๓๒๒	๐.๒๖๓	-	✓
สมมติฐานที่ ๓	การศึกษา	-	๑.๗๒๕	๐.๑๖๓	-	✓
สมมติฐานที่ ๔	ตำแหน่งหน้าที่	-	๑.๒๒๑	๐.๓๐๔	-	✓
สมมติฐานที่ ๕	เขตพื้นที่	-	.๕๙๒	๐.๖๖๙	-	✓

๕.๒ อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๑. **หลักนิติธรรม** จากการศึกษา พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระจริฎุ จิรสุโก (เมืองประทับ)^๑ ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย ในด้านนิติธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับการบริหารตามหลักนิติธรรมมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารเทศบาลให้ความสำคัญในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งเน้นความเป็นธรรมตามระเบียบของทางราชการ เพื่อปลูกฝังให้บุคลากรของเทศบาล เคารพกฎระเบียบ และกฎหมาย การบริหารงานตามหลักนิติธรรม

๒. **หลักคุณธรรม** จากการศึกษา พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ วันดีศรี^๒ ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรม มีธรรมาภิบาลระดับสูง

^๑พระจริฎุ จิรสุโก (เมืองประทับ), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, *ปริญาญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๙๘.

^๒เบญจวรรณ วันดีศรี, “การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๖), หน้า ก.

๓. หลักความโปร่งใส จากการศึกษา พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา^๓ ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า เทศบาลตำบลบ้านฉางมีความเสมอภาคและมีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึง ไม่มีการเลือกปฏิบัติและได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาและในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการต่างๆ ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยตรงไปตรงมา พบว่ามีปัญหาในเรื่องของคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชนแต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง

๔. หลักการมีส่วนร่วม จากการศึกษา พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักความมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผลงานวิจัยของ รัชนา ศานติยานนท์^๔ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย พบว่า การบริการจัดการที่ดีเป็นแนวทางปฏิบัติที่ยอมรับในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษาในปัจจุบัน จะเน้นความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยส่งเสริม ให้ความสำคัญกับในการปฏิบัติและความโปร่งใสในขณะเดียวกันก็ยังคงให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วม นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาให้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการมหาลัยในส่วนต่างๆ ที่สะท้อนองค์ประกอบของการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดี

๕. หลักความรับผิดชอบ จากการศึกษา พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผลงานวิจัยของ รัชนา ศานติยานนท์^๕ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย โดยได้ให้ข้อสรุปในภาพรวมว่า การบริการจัดการที่ดีเป็นแนวทางปฏิบัติที่ยอมรับในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษาในปัจจุบัน จะเน้นความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติและความโปร่งใสในขณะเดียวกันก็ยังคงให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความยุติธรรม นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาให้ข้อสรุป

^๓สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา, “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗), หน้า ก.

^๔รัชนา ศานติยานนท์, รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๖.

^๕เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖.

เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการมหาลัยในส่วนต่างๆ ที่สะท้อนองค์ประกอบของการบริหารจัดการจัดการมหาวิทยาลัยที่ดี

๖. หลักความคุ้มค่า จากการศึกษา พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระปรเมศวร์ ญาณาวชิโร (แจ่มแจ้ง)^๖ ได้การศึกษาเรื่อง ศึกษาแนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอรูปแบบและแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลในระดับตำบลและหมู่บ้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่น ในความถูกต้องดีงาม

๕.๒.๒ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และเขตพื้นที่ โดยภาพรวมที่แตกต่างกันออกไป เมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

๑. เพศ ที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการปฏิบัติงานในแต่ละหน้าที่ไม่ได้จำกัดอยู่ที่เพศ จะเป็นเพศใดก็สามารถปฏิบัติงานได้เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระคณพศ กิตติสาโร (ประกอบเสียง)^๗ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหาร

^๖พระปรเมศวร์ ญาณาวชิโร (แจ่มแจ้ง), “ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๑๔.

^๗พระคณพศ กิตติสาโร (ประกอบเสียง), “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐๘.

ส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒. อายุ ที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกัน แม้ว่าอายุจะแตกต่างกันแต่ความรู้สึกนึกคิดในแต่ละช่วงอายุที่มีต่อการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุพจน์ เจริญชา, ร.ต.ท.^๕ ศึกษาเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า โดยภาพรวมไม่ต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติไม่ต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๓. ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ประชาชนที่มีการศึกษาน้อยหรือมากก็ตาม ความรู้เหล่านั้นไม่ส่งผลต่อระดับทัศนคติของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระจรรุณ ชีระปญโญ^๖ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์แตกต่างกันในด้านคุณธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ส่วนด้านอื่นๆ ประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

^๕สุพจน์ เจริญชา, ร.ต.ท., “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๙๙.

^๖พระจรรุณ ชีระปญโญ, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๑๓.

๔. ตำแหน่งหน้าที่ ที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลัก
 ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกัน
 ถึงแม้ว่าตำแหน่งหน้าที่ที่ต่างกัน ก็ไม่ทำให้ความคิดเห็นในการบริหารแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้อง
 กับผลงานวิจัยของ พระสมนึก ธีรปญโญ (กลับนุ่ม)^{๑๐} ได้ทำการวิจัย เรื่อง “การบริหารราชการ
 ส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษา
 พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารราชการส่วนภูมิภาคตาม
 หลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
 พบว่า บุคลากรมีความเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกด้าน

๕. พื้นที่ ที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
 ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากเขต
 พื้นที่ในการทำงานของบุคลากรมีความแตกต่างกัน จึงทำให้การบริหารงานมีความแตกต่างกัน
 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พงศ์พิชญ์ บุตรพระองค์^{๑๑} ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง
 “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย”
 ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีสังกัดแตกต่างกัน มีความเห็น
 ต่อระดับการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย
 โดยรวมอยู่ในระดับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

^{๑๐}พระสมนึก ธีรปญโญ (กลับนุ่ม), “การบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล :
 กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน
 ศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๓๔.

^{๑๑}พงศ์พิชญ์ บุตรพระองค์, “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ
 จังหวัดหนองคาย”, ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 มหาสารคาม, ๒๕๕๑), หน้า ๙๕.

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานต่างๆ มีความโปร่งใสตรวจสอบได้
๒. ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้กับ ชุมชนหรือบุคลากรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล
๓. รณรงค์ให้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภายในองค์กรอย่างจริงจัง
๔. ในด้านการบริการควรให้ความเสมอภาคแก่ทุกฝ่าย โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติเป็นรายบุคคล
๕. ผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย มีแผนแม่บทอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และสะดวกต่อการบริหารจัดการในองค์กร
๒. ควรมีการอบรมในเรื่องคุณธรรมในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในองค์กรอยู่เสมอ
๓. การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการตรวจสอบได้ในทุกกรณีเพื่อความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใส
๔. ควรเปิดโอกาสบุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการทำงานในหน่วยงาน และควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อการสร้างสรรค์งานที่ดีต่อไป
๕. ควรที่จะมอบหมายงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน และเหมาะสมกับตำแหน่งงาน และเมื่อการทำงานเกิดปัญหาขึ้นควรมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานหรือลูกจ้าง
๖. ควรใช้ทรัพยากรของหน่วยงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และควรมีการปรับปรุง ซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์ที่พอใช้ได้อยู่เสมอเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการทำงาน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

๑. ควรศึกษาในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ เช่น หลักอิทธิบาท ๔, หลักสังคหวัตถุ ๔, หลักสารณียธรรม ๖ เป็นต้น มาใช้ร่วมกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

๒. ควรศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมในการบริหารงานในปัจจุบัน และมีการเปรียบเทียบต่อการบริหารงานดังกล่าว

๓. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร

๔. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาโดยการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้มากยิ่งขึ้นและมีการสัมภาษณ์เพิ่มเติม

๕. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

๖. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานเชิงพุทธตามหลักธรรม โดยเปลี่ยนพื้นที่การศึกษาวิจัยเป็นอำเภออื่นๆ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ :

- โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ ๔, กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, ๒๕๔๖.
- ชัยอนันต์ สมุทวนิช, ศ.ดร., ธรรมนูญการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการ การทางด้านสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : เดือนตุลาการพิมพ์, ๒๕๔๓.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๗, กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต, ๒๕๔๑.
- เชาวนะ ไตรมาศ. การนำระบบบริหารธรรมนูญมาใช้ในการบริหาร มุ่งผลสัมฤทธิ์กับการบูรณาการการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเป็นเลิศทางพิสัยสามารถของคนในองค์กร. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๗.
- เด่น ชะเนติยง. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๓๓.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ์. หลักการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙.
- _____ . ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.
- เต็มศักดิ์ ทองอินทร์. ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- ถวิล เกื้อกุลวงศ์. การบริหารการศึกษาศึกษาสมัยใหม่ ทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๓๐.
- ทองหล่อ เดชไทย. หน่วยที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๕.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๙, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.

- ชนจรัส พูนสิทธิ์. การจัดการองค์การและการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑.
- ธีรภูมิ บุญยโสภณ และ วีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : อักษรปริทรรศน์, ๒๕๓๔.
- ธีรยุทธ บุญมี. ธรรมนูญแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กัญหายนะประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร, ๒๕๔๑.
- ธีระพล อรุณะกสิกร (บรรณาธิการ). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๒.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. การจัดการสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๖.
- บรรจบ เนียมมณี. หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓.
- ประถม แสงสว่าง. การบริหารการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประยูรวงศ์, ๒๕๒๕.
- ประพันธ์ สุริหาร. ศัพท์เทคนิคทางการบริหาร. ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.
- ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และ รัชณี ภูตระกูล. ธรรมาภิบาล (Good Governance) กับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๙.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญญาพรผล. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). คุณธรรมสำหรับนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคลโล). หลักธรรมาภิบาลและประมุขศิลป์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ชัยมงคลพริ้นติ้ง, ๒๕๔๘.
- พะยอม วงศ์สารศรี. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : พรวนการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร. แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน, ๒๕๕๒.
- พิทยา บวรวัฒนา. การบริหารเชิงบูรณาการ. นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๖.
- มัลลิกา ต้นสอน. การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร : เอ็กชเปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๔๔.

- ยุค ศรีอาริยะ. “โลกาภิวัตน์กับ **Good Governance**” ในธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิถึทรรศน์, ๒๕๔๖.
- ยุทธ ไถยวรรณ. การบริหารการผลิต. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, ๒๕๔๕.
- รัชนา ศานติยานนท์. รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- ราชบัณฑิตยสถาน.พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒.กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, ๒๕๔๖.
- วัชรา ไชยสาร.รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๔.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย. กรุงเทพมหานคร : โฟร์เพช, ๒๕๔๕.
- วิโรจน์ สารรัตน์. การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ. ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕.
- สมคิด บางโม. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพบูลย์ สารานุกรม, ๒๕๑๔.
- สมยศ นาวิการ. การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗.
- _____ . การบริหารตามสถานการณ์. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕.
- สมาน รังสิโยภุชฎี. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.
- สัมพันธ์ ภูไพบูลย์. องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร : พิกัดอักษร, ๒๕๔๒.
- สิรภพ เหล่าลาภะ. พุทธศาสตร์การเมือง. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕.
- สถาบันดำรงราชานุภาพร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๐.
- สถาบันราชประชาสมาสัย. ธรรมาภิบาลบัณฑิตาลสุข. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๗.
- สุดจิต นิมิตกุล. “กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี” ในการปกครองที่ดี (**Good Governance**). กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์. หลักการบริหารเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๓๖.

สุปรีชา กมลาศน์, พลอากาศโท, หม่อมหลวง. **กลยุทธ์การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๕.

สุพิณ เกษาคุปต์. **การจัดการปฏิบัติงาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

เสนาะ ดิยาวี. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๑.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. **การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) รายงานประจำปี ๒๕๔๑ – ๒๕๔๓**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๓.

อรพินท์ สฟโชคชัย. **แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๔๓.

เอเจอร์ แซม. **ธรรมาภิบาลการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์น้ำฝน, ๒๕๔๕.

(๒) บทความ :

ธีรยุทธ บุญมี. “ธรรมรัฐกับการปฏิรูปสังคมไทยในขั้น ๒”, **วารสารกรมประชาสัมพันธ์**, (๘ มกราคม ๒๕๔๑). : ๑๑.

ปฐมพงศ์ พฤฒิพงศ์. “ปรัชญาการศึกษาว่าด้วย “ธรรมรัฐ” (Righteous State)”, **รัฐสภาสาร ๔๖**, (๙ กันยายน ๒๕๔๑). : ๓๕.

เปรม ติณสูลานนท์, พล.อ. “จริยธรรมการบริหารภาครัฐ”, **มติชน**, (๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘). : ๒.

วรภัทร ไตรณะเกษม. “การสร้าง **Good Governance** ในองค์กร”. **วารสาร กสท**, (ตุลาคม ๒๕๔๒). : ๑๑.

(๓) วิทยานิพนธ์และงานวิจัย :

กิตติพงศ์ อรุณพัฒน์. “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจ : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๕.

โกวิท ธนการพานิช. “ธรรมาภิบาลในการบริหารงานการไฟฟ้านครหลวง”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

- จันทร์หา แซ่ลี. “การบริหารกลยุทธ์เพื่อความสำเร็จขององค์กร : กรณีศึกษาเทสโก้ โลตัส ซูเปอร์เซ็นเตอร์”. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๘.
- จเด็ด โพธิ์ศรีทอง. “การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- ชนิดา ศิลปะวุฒิ. “การบริหารจัดการที่ดี (good governance) : กรณีศึกษาสำนักมาตรฐานงบประมาณ สำนักงบประมาณ”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- ธิดารัตน์ ศิลวรรณโณ. “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- นพดล จริยะกุล. “การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.
- นภดล สุรนักรินทร์. “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”. รายงานการวิจัย สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพมหานคร. คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔.
- เบญจวรรณ วันดีศรี. “การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๖.
- ปทุมรัตน์ ชูติมาวิทยาคม. “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาการเมืองของจังหวัดเชียงราย”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.
- ประดิษฐ์ บอดี้จิ้น. “กระบวนการบริหารงานของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดกลุ่มภาคเหนือ”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๓๘.

- พงศ์พิชญ์ บุตรพระองค์. “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย”. **ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๑.
- พัชรินทร์ นาคอุย. “การบริหารจัดการการติดตามภาระหนี้สินของธนาคารตามหลักพุทธธรรม” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พูนศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล. “การปกครองท้องถิ่นและพื้นฐานการพัฒนาประชาธิปไตย กรณีศึกษา สภาตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๒.
- พุกษา พุทธิรักษ์. “การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พระคณพศ กิตติสาโร (ประกอบเสียง). “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโฆ (มีนุสรณ์). “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระจริญ จิรสุโภ (เมืองประทับ). “การบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. **ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระจรุณ ชีระปญโย (เวพุกาปี). “การบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต). “การบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

- พระปรเมศวร์ ปญญาวชิโร (แจ่มแจ้ง). “ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย
 จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน
 ศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระมหาจันเต็ม มะเตือ. “ประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล :
 ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร”. **ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
 มหาสารคาม, ๒๕๕๖.
- พระมหาเอกมร รุติปัญญา (คงตางาม). “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก :
 สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัด
 อุบลราชธานี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน
 ศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระมหาสุริยา อภิวิฑูณโน (มะสันเทียะ). “การศึกษาบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของ
 พระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปรีสุทโธ)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระสมนึก ชีรปัญญา (กลับน้อม). “การบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล :
 กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- ภาณุพล ภูษา. “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี
 องค์การบริหารส่วนตำบลบางเฟื้อง อำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ”.
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิต
 วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- สุชาดา สนธิเวช. “ความพึงพอใจของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการโรงพยาบาลสงฆ์”
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิต
 วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- สุชาลีณี วิทยาภรณ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของโรงเรียนกับผลการ
 บริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์
 ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย :
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๕.

สุยมพร ปุญญาคม. “การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) กับหลักพระพุทธศาสนา”. สารนิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๕๑.

สุพจน์ เจริญขำ,ร.ต.ท.. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปาง
มะค่า อำเภอขามเฒ่าศรีบรี จังหวัดกำแพงเพชร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา. “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล :กรณีศึกษา
เทศบาลตำบลบ้านนาง”. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗.

อรทัย แสงทอง. “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร:
กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราช
วิทยาลัย, ๒๕๕๒.

อาภรณ์รัตน์ เลิศไฝรอด. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลัก
สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมือง จังหวัด
นครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

(๔) เอกสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ธีระรัตน์ กิจจาร์ภักษ์. เอกสารการสอนวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย :
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒.

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น. เอกสารการศึกษาสาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, เมษายน ๒๕๒๕.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี.
เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๖๓ ง ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒.

องค์การบริหารส่วนตำบลสันสลี. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๖). เอกสารอัดสำเนา,
๒๕๕๔.

องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๖). เอกสารอัดสำเนา,
๒๕๕๔.

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๖). เอกสารอัดสำเนา,
๒๕๕๔.

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์. **แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๖)**. เอกสารอัดสำเนา, ๒๕๕๔.

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่. **แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๖)**. เอกสารอัดสำเนา, ๒๕๕๔.

วิญญู อังคนารักษ์. **แนวความคิดในการกระจายอำนาจปกครองท้องถิ่น**. เอกสารประกอบการบรรยายฉบับพิมพ์โรเนียว, ๒๕๑๙.

๒. ภาษาอังกฤษ

Agere,Sam. **Promoting Good Governance : Principles, Practices and Perspective**. London : Commonwealth Secretariat, 2000.

Barnard. Chester I. **The Function of the Executive**. Cambridge.. Mass : Harvard University Press, 1964.

Lewis . Keeling B. & Kallaus Norman F. **Administrative Office Management.11th ed.. Cincinnati**. Ohio : South-Western Education Publishing,1996 .

Luther Gulick and Lyndall F. Urwick. **Papers on the Science of Administration**. New York : Institute of Publis Administration, 1937 .

Morren. Tatiana. **“Conceptualizing Civil Society Within Good Governance and Social Capital Policies”**. **Master’s Thesis**. Dalhousie University.Canada, 2001.

Ouchi. William. **Organization and Management**. Eaglewood Cliffs : Prentice Hill,1971.

Price. Alan. **Human Resourec Management. In a Business Context. 2 edition**. London : Thomson Learning, 2004.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญและหนังสือขอความอนุเคราะห์
ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

ภาคผนวก ข
ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล
เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Try out)

ภาคผนวก ง

ผลการหาความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก จ
แบบสอบถาม

ภาคผนวก ช

ตารางการกำหนดกลุ่มประชากรของเครซี่และมอร์แกน

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

๑. พระครูปริมาณุรักษ์,รศ.ดร.
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	น.ธ.เอก,พ.ม. B.A.,M.A.,Ph.D.
อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. พระมหาบุญเลิศ อินุทปญโญ,(ผศ.)
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	น.ธ.เอก, ป.ธ.๗, พธ.บ., ป.ชส., ศศ.ม. (พัฒนาสังคม)
อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. อาจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พ.ม.ช.,พธ.บ.,M.A.,Ph.D.
หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. อาจารย์ ดร.ยุทธนา ปรานีต
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พธ.บ.,M.A.,Ph.D.
อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. อาจารย์วันชัย สุขตาม
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ป.ธ.๑-๒,พธ.บ.(เกียรตินิยมอันดับ ๑),ศศ.บ.,
รป.ม.D.P.A.(Candidate)
อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลวิเคราะห์แบบสอบถาม Try Out (๓๐ ชุด) เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.๙๕๐	๓๖

Item-Total Statistics

	Scale mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item – Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	๑๒๓.๕๐	๒๕๗.๒๒๔	.๕๕๓	.๙๔๙
a2	๑๒๓.๒๓	๒๕๗.๐๙๒	.๖๖๙	.๙๔๙
a3	๑๒๓.๓๗	๒๖๓.๙๖๔	.๓๐๙	.๙๕๐
a4	๑๒๓.๐๐	๒๕๙.๕๕๒	.๔๗๕	.๙๔๙
a5	๑๒๓.๒๓	๒๖๒.๐๔๗	.๔๙๕	.๙๔๙
a6	๑๒๓.๕๐	๒๗๒.๒๕๙	.๐๐๖	.๙๕๒
b1	๑๒๓.๓๓	๒๕๙.๔๗๑	.๔๙๓	.๙๔๙
b2	๑๒๓.๕๗	๒๕๙.๗๐๒	.๕๕๒	.๙๔๙
b3	๑๒๓.๕๗	๒๕๕.๑๗๙	.๖๐๒	.๙๔๙
b4	๑๒๓.๔๐	๒๕๙.๑๗๙	.๖๐๒	.๙๔๙
b5	๑๒๓.๕๓	๒๕๙.๕๓๓	.๔๗๓	.๙๔๙
b6	๑๒๓.๖๐	๒๕๖.๒๔๙	.๗๑๗	.๙๔๗
c1	๑๒๓.๓๐	๒๖๒.๙๕๕	.๔๕๓	.๙๔๙
c2	๑๒๓.๔๗	๒๕๙.๙๙๒	.๕๖๗	.๙๔๙
c3	๑๒๓.๓๗	๒๖๑.๕๕๑	.๔๙๒	.๙๔๙
c4	๑๒๓.๒๗	๒๖๐.๖๙๕	.๕๕๓	.๙๔๙
c5	๑๒๓.๒๗	๒๖๒.๓๔๐	.๔๖๕	.๙๔๙
c6	๑๒๓.๕๐	๒๖๑.๔๓๑	.๕๐๓	.๙๔๙
d1	๑๒๓.๔๗	๒๕๕.๓๙๕	.๕๙๙	.๙๔๗
d2	๑๒๓.๕๐	๒๕๙.๓๖๒	.๙๒๓	.๙๔๗
d3	๑๒๓.๔๗	๒๕๕.๓๙๕	.๕๙๙	.๙๔๙
d4	๑๒๓.๖๓	๒๔๙.๕๑๖	.๗๕๖	.๙๔๗

	Scale mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item – Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
d5	୧୧୩.୧୩	୧୧୦.୯୦୬	.୬୧୧	.୯୧୯
d6	୧୧୩.୧୦	୧୧୧.୧୧୧୦	.୩୦୧	.୯୧୩
e1	୧୧୩.୩୦	୧୧୯.୦୩୯	.୬୬୦	.୯୧୯
e2	୧୧୩.୧୩	୧୧୧.୧୧୧୦	.୩୦୧	.୯୧୩
e3	୧୧୩.୧୦	୧୧୩.୧୧୧୯	.୩୩୩	.୯୧୩
e4	୧୧୩.୧୩	୧୧୯.୧୧୧୧	.୧୩୩	.୯୧୯
e5	୧୧୩.୧୩	୧୧୩.୯୧୩	.୩୯୧	.୯୧୦
e6	୧୧୩.୧୩	୧୧୦.୦୬୧	.୬୧୬	.୯୧୯
f1	୧୧୩.୩୩	୧୧୧.୧୦୬	.୩୧୯	.୯୧୩
f2	୧୧୩.୩୦	୧୧୩.୦୧୦	.୩୧୧	.୯୧୩
f3	୧୧୩.୧୦	୧୧୬.୧୧୯	.୯୦୧	.୯୧୩
f4	୧୧୩.୧୦	୧୧୩.୯୧୧	.୩୧୦	.୯୧୩
f5	୧୧୩.୧୩	୧୧୯.୧୧୩୦	.୬୦୧	.୯୧୯
f6	୧୧୩.୧୦	୧୧୦.୦୩୩	.୧୧୧	.୯୧୯

แบบสอบถาม
เรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง :

๑. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม คำตอบของท่านผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่าน หรือหน่วยงานที่ท่านรับผิดชอบ เนื่องจากผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปใช้วิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น

๒. แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ ๓ ผลของการใช้หลักธรรมาภิบาล และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ขอเจริญพรขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

พระธีระพงศ์ สุเมโธ (แช่เล่า)
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

**แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย**

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาตอบคำถาม โดยใส่เครื่องหมาย \surd ลงใน () หน้าข้อความ
ซึ่งตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับ

๑. เพศ

() ชาย () หญิง

๒. อายุ

() ต่ำกว่า ๒๐ ปี () ๒๐ - ๓๐ ปี
() ๓๑ - ๔๐ ปี () ๔๑ - ๕๐ ปี
() มากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป

๓. วุฒิการศึกษา

() ประถมศึกษาหรือเทียบเท่า () มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า
() อนุปริญญา/ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี

๔. ตำแหน่ง

() กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน () นายก/สมาชิก อบต.
() เจ้าหน้าที่/พนักงาน () ลูกจ้าง

๕. เขตพื้นที่

() อบต. สันสลี () อบต. เวียง
() อบต. บ้านโป่ง () อบต. แม่เจดีย์
() อบต. แม่เจดีย์ใหม่

ตอนที่ ๒ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสภาพการปฏิบัติที่ท่านเห็นว่า
เหมาะสม โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

๕	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
๔	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
๓	หมายถึง	มีการปฏิบัติในปานกลาง
๒	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
๑	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
หลักนิติธรรม						
๑	อบต. มีกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนหรือบุคลากร					
๒	การพิจารณาออกคำสั่งและระเบียบต่างๆ ได้มีการกล่าวอ้างกฎหมายตามระเบียบปฏิบัติตามกระทรวงที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเหตุผล					
๓	การพิจารณาคำสั่งหรือระเบียบข้อบังคับคำนึงถึงความเป็นธรรมและเสมอภาคในแต่ละกรณี					
๔	อบต. ไม่เลือกปฏิบัติกับผู้มาติดต่อหรือส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน					
๕	อบต. มีการกระจายอำนาจในการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น ไม่รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่คนเดียว					
๖	อบต. มีวิธีการลงโทษผู้กระทำผิดที่เหมาะสมและเป็นธรรม					
หลักคุณธรรม						
๑	อบต. ดำเนินการใดๆ ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม					
๒	อบต. รณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักคุณธรรมอย่างเคร่งครัด					

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
๓	เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนตามหลักคุณธรรม					
๔	อบต. ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบวิชาชีพสุจริตจนเป็นนิสัย					
๕	ผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงาน ตั้งอยู่ในหลักคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ					
๖	อบต. ได้ใช้หลักการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความยุติธรรม					
หลักความโปร่งใส						
๑	อบต. มีการบริหารงานด้วยความชัดเจน โปร่งใส เป็นไปตามหลักสูตร และระเบียบการวัดผลการเรียนรู้					
๒	การจัดซื้อจัดจ้าง และการงบประมาณของ อบต.เป็นไปตามแผนที่กำหนดอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบได้					
๓	อบต. มีการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การให้มีความโปร่งใส					
๔	อบต. จัดให้มีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้					
๕	อบต. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ท้องถิ่นและชุมชนทราบอย่างต่อเนื่อง เปิดเผย					
๖	อบต. เปิดโอกาสให้บุคลากร, องค์การภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงประชาชนติดตามตรวจสอบการบริหารงาน					
หลักความมีส่วนร่วม						
๑	เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดนโยบายต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล					
๒	อบต. เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและการใช้งบประมาณต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล					

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
๓	อบต. เปิดเวทีประชาพิจารณ์ เพื่อให้ประชาชนเสนอแนะการบริหารจัดการขององค์กร					
๔	อบต. จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
๕	อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างรายได้แก่หมู่บ้าน เช่น สีนค้าพื้นบ้าน					
๖	อบต. เปิดโอกาสให้บุคลากร, องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนรวมถึงประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาและจัดซื้อบางกรณี					
หลักความรับผิดชอบ						
๑	อบต. มีการกำกับ และติดตามการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ					
๒	บริหารจัดการงานด้านธุรการ การเงิน และพัสดุโดยให้บุคลากรรับผิดชอบร่วมกัน และผู้บริหารติดตามการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ					
๓	อบต. มีความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง หากผลนั้นมีความผิดพลาด หรือเสียหาย					
๔	อบต. บริหารจัดการงานด้วยความรับผิดชอบ และเกิดผลที่ดีตามนโยบายของทางราชการ					
๕	บุคลากรใน อบต. มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์และมีคุณภาพภายในระยะเวลาที่กำหนด					
๖	อบต. เอาใจใส่ต่อปัญหาของบุคลากรและสังคมอย่างจริงจัง และนำปัญหามาศึกษาเพื่อการแก้ไข					
หลักความคุ้มค่า						
๑	อบต. มีการเผยแพร่ และการใช้จ่ายด้วยความคุ้มค่า ได้ประโยชน์สูงสุด					
๒	อบต. มีการบริหารจัดการบุคลากรอย่างเหมาะสมกับงาน คุ้มค่า และได้ประโยชน์สูงสุด					

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
๓	อบต. มีการบริหารจัดการด้านการเงิน งบประมาณ พัสดุ การจัดสวัสดิการ ด้วยความประหยัด คุ่มค่า ได้ประโยชน์ แก่ส่วนรวม					
๔	อบต. มีการบริหารจัดการกิจการของชุมชนโดยใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนา ชุมชน					
๕	อบต. มีการบริหารจัดการโดยการระดมทรัพยากรจาก แหล่งต่าง ๆ ของชุมชนมาสนับสนุน และใช้อย่าง ประหยัด คุ่มค่า					
๖	อบต. การปฏิบัติงานได้คำนึงถึงความปลอดภัยทั้งด้าน ชีวิตและทรัพย์สินเป็นหลักสำคัญ					

ตอนที่ ๓ ผลของการใช้หลักธรรมาภิบาล และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการของ
องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๑. หลักนิติธรรม

ปัญหา อุปสรรค.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. หลักคุณธรรม

ปัญหา อุปสรรค.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. หลักความโปร่งใส

ปัญหา อุปสรรค.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔. หลักการมีส่วนร่วม

ปัญหา อุปสรรค.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๕. หลักความรับผิดชอบ

ปัญหา อุปสรรค.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๖. หลักความคุ้มค่า

ปัญหา อุปสรรค.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาพิจารณาตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ** : พระธีระพงษ์ สุเมโธ (แช่เกล้า)
- เกิด** : ๒๙ สิงหาคม ๒๕๒๙
- การศึกษา** : น.ธ.เอก
พธ.บ. (เศรษฐศาสตร์) คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- บรรพชา** : ๓ เมษายน ๒๕๔๒
- อุปสมบท** : ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๙
- สังกัดวัด** : วัดปฐมบุตริศราราม แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
๑๐๗๐๐
- หน้าที่** : ครูพระช่วยสอนศีลธรรม สังกัดกรุงเทพมหานคร
โรงเรียนวัดปฐมบุตริศราราม
- ที่อยู่ปัจจุบัน** : วัดปฐมบุตริศราราม แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
๑๐๗๐๐

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

THE ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE OF
TAMBON ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS, WIANGPAPAO DISTRICT,
CHIANGRAI PROVINCE.

พระธีระพงศ์ สุเมธ (แซ่เล่า)

Phra Teerapong Sumedho (Saelao)

วัดปฐมบุตริศราราม แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (๑) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย (๒) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ นายก อบต. สมาชิก อบต. พนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต. และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีจำนวน ๑๙๐ คน ขององค์การบริหาร ส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการวัดระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย มีความเชื่อมั่น ๐.๙๕๐ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยทดสอบที (t-test) และ เอฟ (F – test)

ผลการวิจัยพบว่า

บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๙$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่า บุคลากรที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ตำแหน่งหน้าที่ และเขตพื้นที่ โดยรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

การศึกษานี้พบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ สรุปได้ดังนี้

ปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดกฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารที่แน่นอน การปฏิบัติงานบุคลากรในองค์กรยังขาดความเสียสละ และไม่ค่อยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม บุคลากรในองค์กรและประชาชนไม่มีส่วนในการบริหารจัดการ ผู้บริหารและบุคลากรบางท่านยังขาดความรับผิดชอบในงานของตน การบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กรยังไม่เกิดประโยชน์สูงสุด วัสดุอุปกรณ์บางอย่างที่เสียหายไม่มีการปรับปรุงซ่อมแซมให้เกิดความคุ้มค่าและนำมาใช้ใหม่ได้

ซึ่งมีแนวทางข้อเสนอแนะในการบริหารงานดังนี้คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และสะดวกต่อการบริหารจัดการในองค์กร ควรมีการอบรมในเรื่องคุณธรรมในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในองค์กรอยู่เสมอ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการตรวจสอบได้ในทุกกรณี เพื่อความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใส ควรเปิดโอกาสบุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการทำงานในหน่วยงาน และควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อการสร้างสรรค์งานที่ดีต่อไป ควรที่จะมอบหมายงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน และเหมาะสมกับตำแหน่งงาน และเมื่อการทำงานเกิดปัญหาขึ้นควรมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานหรือลูกจ้างควรใช้ทรัพยากรของหน่วยงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และควรมีการปรับปรุง ซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์ที่พอใช้ได้อยู่เสมอเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการทำงาน

ABSTRACT

The main objectives of this research are: i) to study the administration according to good governance of Tambon administrative organizations, Wiangpapao District, Chiangrai Province; ii) to compare the opinions of the personnel working towards the administration according to good governance of Tambon administrative organizations, Wiangpapao District, Chiangrai Province. classified by personal factors; and iii) to reveal problems, obstacles, and suggestion of administration according to good governance of Tambon administrative organizations Wiangpapao District, Chiangrai Province. Descriptive research was carried out in this study. The 190 samples working in Tambon administrative organizations in Wiangpapao District, Chiangrai Province, were drawn in this study. The rating scale and open-structured questionnaire with reliability value equal to 0.950 was used for data collection. Program for social science research was employed for data analysis by using statistical techniques such as frequencies, percentage, average, standard deviation (S.D) for describing data from variables or personal factors. The analysis was also done through t-test for analysis the hypotheses in order to test the average difference between the two groups and F – test.

The findings of this research are concluded as follows :-

The overall opinions towards the administration according to good governance of personnel in Tambon administrative organizations, Wiangpapao District, Chiangrai Province, were found at the high level ($\bar{X} = 3.99$). When it is considered on each aspect, it was noted at the high level in all aspects.

The comparison of the opinions of the personnel according administration according to good governance Tambon administrative organizations, Wiangpapao District, Chiangrai Province, classified by personal factors, revealed that sex, age, position and area of respondents were found no significant differences even at 0.05 level, rejecting the formulated hypotheses.

For the problems, obstacles and suggestions, it could be summarized as follows:

The problems and obstacles of administration, it was found that Sub-district administrative organizations is still lacking the exact regulations due to some personnel's lacking of sacrifices in tackling of performance; and it is not only adhering to the correct action but also the personnel in the organization and populations are not being allowed to participate in the administrative organization including some administrators; and the personnel are irresponsible in their tasks: the administrative organization of the resources are not generated for the benefits of all as well: some out of order substances are not being repaired to be able to reuse them again while needed.

The suggestions for the administration are as: Sub-district administrative organizations should modify the rules and regulations to be in line with the demand of the public and be convenient towards the administrative organization; and, that the moral principles should be trained for the acting work into the organization forever. Sub-district administrative organizations should regularly be verified for the transparency in all cases and the opportunities should be given to the public to participate in the verification of the transparency: allowing the personnel to participate in expressing thoughts in working organization including different activities for the creation of the good job so far: the tasks should be assigned to the personnel's duty clearly and proper with the position; and, during the work, if any problem has originated all of administrators as well as employees must be responsible together; the employees should use the resources of the organization beneficially for all as well; the normal useful stuffs should be brought out to repair for the effectiveness in working.

Keywords : Administration, Good governance, Local Government.

บทนำ

ปี พ.ศ.๒๕๓๕ ในสมัย นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นและปรับปรุงฐานะของสภาตำบลให้เป็นนิติบุคคล ปรับปรุงการจัดระเบียบการบริหารงานในตำบล เพื่อให้มีการกระจายอำนาจการบริหารการพัฒนาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัวและมีทรัพยากรในการบริหารอย่างเพียงพอที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ ส่งผลให้สภาตำบลทุกแห่งเป็นนิติบุคคล โดยสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น^๑ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๗ ให้แต่ละตำบล มีสภาตำบล และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล สมาชิกสภาตำบลมี ๒ ประเภท คือ

๑. สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล
๒. สมาชิกมาจากการเลือกตั้ง หมู่บ้านละ ๑ คน มีกำนันเป็นประธาน โดยตำแหน่ง

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาชนบทที่สำคัญ จึงต้องมีหลักการบริหารงานพัฒนาชนบทให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งหลักการบริหารที่มีกระแสสำคัญในช่วงเวลานี้คือ หลักธรรมาภิบาล ธรรมาภิบาลคือ การมีส่วนร่วม ความโปร่งใสตรวจสอบได้ และการมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้หลักประกันว่าการดำเนินนโยบาย ทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจวางอยู่บนฉันทานุมัติอย่างกว้างขวางของสังคม และให้ความมั่นใจว่า เสียงของประชาชนจะเป็นที่รับฟังในกระบวนการกำหนดและดำเนินนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากร การก่อตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเองก็เป็นสิ่งที่รัฐบาลพยายามปรับตัวเข้าสู่ระบบธรรมาภิบาล เพราะเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้บริโภคสิ่งที่ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง ดังนั้น ตัวองค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นทั้งกลไก เครื่องมือ กระบวนการและเป้าหมายของธรรมาภิบาลในการพัฒนาชุมชน

การมองเห็นความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อันจะเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติราชการยุคใหม่ ซึ่งมีลักษณะของธรรมาภิบาลนั้น จะช่วยในการทำลายรากฐานในด้านการทุจริตคอร์รัปชันที่กำลังแผ่ขยายลงสู่ชุมชนในวงกว้าง และยังเป็นการวางรากฐานสังคมประชาธิปไตยในอนาคต จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ว่าได้มีการนำหลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง และเพื่อที่จะได้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน สังคมและประชาชนต่อไป

^๑สถาบันดำรงราชานุภาพร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร : ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๔๐), หน้า ๓๙.

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัย ได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นายก อบต. สมาชิก อบต. พนักงานเจ้าหน้าที่ของอบต.และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน ๓๗๔ คน^๒ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มมาจากระประชากรทั้งสิ้นจำนวน ๓๗๕ คน โดยการใช้เปิดตารางการกำหนดกลุ่มประชากรของเครซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie & Morgan)^๓ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน ๑๙๐ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

๑.๑ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี งานวิจัยและสร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย และกำหนดกรอบปัจจัยให้ครอบคลุม เนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ทำการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างแล้วไปหาคุณภาพต่อไป

๑.๒ การหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

^๒ แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๖), องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า, (เอกสารอัดสำเนา)

^๓ ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : บิซิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๒), หน้า ๔๘ – ๔๙.

๑. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จำนวน ๕ ท่าน

๒. หาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเรียนนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัย

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

หลักนิติธรรม จากการศึกษา พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักนิติธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระจริฎ จิรสุโก (เมืองประทับ)^๔ ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย ในด้านนิติธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการบริหารตามหลักนิติธรรมมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารเทศบาลให้ความสำคัญในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งเน้นความเป็นธรรมตามระเบียบของทางราชการเพื่อปลูกฝังให้บุคลากรของเทศบาลเคารพกฎระเบียบ และกฎหมาย การบริหารงานตามหลักนิติธรรม

หลักคุณธรรม จากการศึกษา พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักคุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ วันดีศรี^๕ ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรม มีธรรมาภิบาลระดับสูง

^๔ พระจริฎ จิรสุโก (เมืองประทับ), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, ปรัญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๙๘.

^๕ เบญจวรรณ วันดีศรี, “การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๖), หน้า ก.

หลักความโปร่งใส จากการศึกษา พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักความโปร่งใสโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา^๖ ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า เทศบาลตำบลบ้านฉางมีความเสมอภาคและมีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึง ไม่มีการเลือกปฏิบัติและได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาและในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการต่างๆ ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยตรงไปตรงมา พบว่ามีปัญหาในเรื่องของคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชนแต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง

หลักการมีส่วนร่วม จากการศึกษา พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักความมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผลงานวิจัยของ รัชนา ศานติยานนท์^๗ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย พบว่า การบริการจัดการที่ดีเป็นแนวทางปฏิบัติที่ยอมรับในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษาในปัจจุบัน จะเน้นความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยส่งเสริม ให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติและความโปร่งใสในขณะเดียวกันก็ยังคงให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วม นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาให้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการมหาลัยในส่วนต่างๆ ที่สะท้อนองค์ประกอบของการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดี

หลักความรับผิดชอบ จากการศึกษา พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผลงานวิจัยของ รัชนา ศานติยานนท์^๘ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย โดยได้ให้ข้อสรุปในภาพรวมว่า การบริการจัดการที่ดีเป็นแนวทางปฏิบัติที่ยอมรับในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษาในปัจจุบัน จะเน้นความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติและความโปร่งใสในขณะเดียวกันก็ยังคงให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความยุติธรรม นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาให้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการมหาลัยในส่วนต่างๆ ที่สะท้อนองค์ประกอบของการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดี

^๖ สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา, “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗), หน้า ก.

^๗ รัชนา ศานติยานนท์, รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๖.

^๘ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖.

หลักความคุ้มค่า จากการศึกษา พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระปรเมศวร์ ปญญาวิโร (แจ่มแจ่ม)^๕ ได้การศึกษา เรื่อง ศึกษาแนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอรูปแบบและแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลในระดับตำบลและหมู่บ้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่น ในความถูกต้องดีงาม

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานต่างๆ มีความโปร่งใสตรวจสอบได้
๒. ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้กับ ชุมชนหรือบุคลากรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล
๓. รณรงค์ให้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภายในองค์กรอย่างจริงจัง
๔. ในด้านการบริการควรให้ความเสมอภาคแก่ทุกฝ่าย โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติเป็นรายบุคคล
๕. ผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย มีแผนแม่บทอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้

^๕พระปรเมศวร์ ปญญาวิโร (แจ่มแจ่ม), “ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๑๔.

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และสะดวกต่อการบริหารจัดการในองค์กร
๒. ควรมีการอบรมในเรื่องคุณธรรมในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในองค์กรอยู่เสมอ
๓. การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการตรวจสอบได้ในทุกกรณี เพื่อความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใส
๔. ควรเปิดโอกาสบุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการทำงานในหน่วยงาน และควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อการสร้างสรรค์งานที่ดีต่อไป
๕. ควรที่จะมอบหมายงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน และเหมาะสมกับตำแหน่งงาน และเมื่อการทำงานเกิดปัญหาขึ้นควรมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานหรือลูกจ้าง
๖. ควรใช้ทรัพยากรของหน่วยงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และควรมีการปรับปรุง ซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์ที่พอใช้ได้อยู่เสมอเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการทำงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

๑. ควรศึกษาในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ เช่น หลักอิทธิบาท ๔, หลักสังคหวัตถุ ๔, หลักสารณียธรรม ๖ เป็นต้น มาใช้ร่วมกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
๒. ควรศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมในการบริหารงานในปัจจุบัน และมีการเปรียบเทียบต่อการบริหารงานดังกล่าว
๓. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร
๔. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาโดยการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้มากยิ่งขึ้นและมีการสัมภาษณ์เพิ่มเติม
๕. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล
๖. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานเชิงพุทธตามหลักธรรม โดยเปลี่ยนพื้นที่การศึกษาวิจัยเป็นอำเภออื่นๆ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลทฤษฎีภูมิ

(๑) หนังสือ :

สถาบันดำรงราชานุภาพร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. ปัญหาการบริหารงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร : ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๔๐.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, กรุงเทพมหานคร :
บิสมิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๒.

รัชนา ศานติยานนท์. รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

วิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัย

เบญจวรรณ วันดีศรี. “การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด
ร้อยเอ็ด”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ธนบุรี, ๒๕๔๖.

พระจริฎ จิรสุโก (เมืองประทับ). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัด
นนทบุรี”. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย
: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา. “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาล
ตำบลบ้านฉาง”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบาย
สาธารณะ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗.

พระปรเมศวร์ ปญญาวชิโร (แจ่มแจ่ม). “ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิ
บาล ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัด
นครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

เอกสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๖), องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเวียงป่าเป้า,
(เอกสารอัดสำเนา)